

Podobne vijesti

Od drugog polugodišta ove školske godine učenici koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku u Vojvodini učiti će iz udžbenika, a ne kao do sada iz vlastitih bilježnica i fotokopija, zahvaljujući vrijednom daru hrvatske nakladničke kuće »Školska knjiga«. Premda zadovoljni ovim darom, koji je u ponedjeljak stigao u Suboticu, u Hrvatskom nacionalnom vijeću kažu kako je to »zadovoljstvo s okusom gorčine« jer je predugo trajao put od prvih razgovora u ožujku do realizacije na kraju godine.

U HNV-u kažu kako se nadaju da će suradnja i dogovori s hrvatskim Ministarstvom obrazovanja, znanosti i športa nadalje biti konkretniji i jači. Međutim, kvaliteta i organiziranost obrazovnog sustava Hrvata u Srbiji ne ovisi izravno o hrvatskom ministarstvu obrazovanja već prije svega o prosvjetnim vlastima u Srbiji. A tu suradnje čini se kao da niti nema, jer kao što smo pisali u prošlom broju, pisma upućivana od strane HNV-a Ministarstvu prosvjete Republike Srbije ostajala su konstantno bez odgovora, a u posljednje dvije godine upriličen je samo jedan zajednički sastanak. Premalo za nastavu koja je, može se reći, još uvijek u povojima, za razliku od nastave na jezicima drugih nacionalnih manjina čiji se obrazovni sustavi grade već desetljećima.

Ovoga se tjedna očekuje drugi sastanak predstavnika HNV-a s predstavnicima Ministarstva prosvjete, vjerojatno je to rezultat i službenoga posjeta hrvatskog ministra obrazovanja, znanosti i športa Radovana Fuchsa Republici Srbiji. Ministar Fuchs se prvo sastao s predstavnicima hrvatske manjine, a zatim i s potpredsjednikom Vlade Božidarom Đelićem te ministrom prosvjete Žarkom Obradovićem. Sa srbijanskim kolegom hrvatski je ministar razgovarao o obrazovanju nacionalnih manjina, državnoj maturi i razvoju nacionalnih kvalifikacijskih okvira, a nazočio je i trećem zasjedanju Zajedničkog povjerenstva za znanstvenu i tehnološku suradnju, koje je odobrilo 14 novih znanstveno-istraživačkih projekata.

Kako smo saznali od ministra Fuchsa, on je srbijanskim dužnosnicima postavio pitanje zašto učenici hrvatskih odjela cijelo polugodište nisu imali školske udžbenike, no ni poslije nekoliko dana srbijanskoj javnosti nije poznato niti da je hrvatski ministar boravio u posjetu Beogradu, niti da postoje problemi u nastavi na hrvatskom jeziku, niti kakav je odgovor srbijansko Ministarstvo prosvjete dalo. Na žalost, čini se kako u ovdašnjim medijima često ima mjesta samo za one vijesti koje se mogu interpretirati kao »neprijateljske geste« Hrvatske, dok sve druge vijesti nisu interesantne. Pogotovu one koje se odnose na hrvatsku nacionalnu manjinu i ostvarivanje nacionalno-manjinskih prava u Srbiji.

J. D.

SADRŽAJ

AKTUALNO

Hrvatski ministar obrazovanja u posjetu dužnosnicima Vlade Srbije

»NA SRBIJI JE DA ISPUNI ONO ŠTO JE HRVATSKA SRPSKOJ MANJINI OSIGURALA«.....7

U pokrajinskom parlamentu svečano proglašen novi Statut Vojvodine

DOPRINOS EUROPSKIM NAPO- RIMA SRBIJE.....9

TEMA

Dujo Runje, član Koordinacijskog tijela HNV-a za praćenje i pomoć oko formiranja posebnog biračkog popisa hrvatske nacionalne manjine
USTROJENJE POSEBNOG POPIISA POBJEDA JE SVIH HRVATA.....10-11

Jedanaest godina uredništva na hrvatskom jeziku Radio Subotice

SJETAN ROĐENDAN!.....19

INTERVJU

Marta Vidaković-Mukić, autorica »Općeg pravnog rječnika«

PRAVNI POREDAK DIO JE KULTURE SVAKOG NARODA.....12-14

DOPISNICI

Natkrivena Carska palača u Srijemskoj Mitrovici

OTVORENO ZAŠTIĆENO ARHEOLOŠKO NALAZIŠTE.....25

Mijenja se političko ozračje

ZASTAVA HRVATSKE ZAJEDNICE

NA ZGRADI MZ SONTA.....25

KULTURA

Književna večer Petka Vojnića Purčara u Novom Sadu

AUTOR SVJETSKE VIZURE.....33

SPORT

Kristijan Čorba, Danijel Romić i Dinko Kuntić, nogometaši Cibalie

SUBOTIČKE NOGOMETNE NADE.....47

ZLATKO KRAMARIĆ, VELEPOSŁANIK REPUBLIKE HRVATSKE U PRIŠTINI

Hrvatska obrana neovisnog Kosova ne ugrožava Srbiju

Govoreći o nastupu predstavnika Zagreba pred Međunarodnim sudom u Den Haagu za beogradski list *Danas*, hrvatski veleposlanik u Prištini *Zlatko Kramarić* istaknuo je kako je nekorektno i nelogično tumačiti nastup hrvatskog predstavnika pred Međunarodnim sudom pravde u Haagu kao poticaj eventualnom secesionizmu u Vojvodini.

»Hrvatskoj je stalo do dobrosusjedskih odnosa sa Srbijom i ne miješamo se u njene unutarnje odnose. Budući odnosi u Srbiji i Vojvodini ovise isključivo o građanima Srbije i Vojvodine. Naš istup u Haagu u kojem smo argumentirano pojedinim rješenjima Ustava iz 1974. branili pravo Kosova na neovisnost nije moguće, i to ne samo što je nekorektno već je i nelogično, tumačiti kao poticaj eventualnom secesionizmu u Vojvodini«, kazao je Kramarić.

Komentirajući najavljeni dolazak predsjednika Republike Hrvatske Stjepana Mesića u Prizren 7. siječnja 2010. godine, Kramarić je rekao kako »ne bismo to trebali nužno tumačiti negativnim kategorijama«.

»Mesić ima plan da se 8., a ne 7. siječnja, nađe s predsjednicima zemalja u regiji – i mislim da je ideja susreta, razgovora, dijaloga i suradnje važnija od datuma koji je drugima svet i poseban i koji se i u Hrvatskoj iznimno respektira i slobodno slavi.«

O LEGALNOSTI JEDNOSTRANO PROGLAŠENE NEOVISNOSTI KOSOVA

Završena rasprava, komentari se nastavljaju

Rasprava u Međunarodnom sudu pravde u Haagu o legalnosti jednostrano proglašene neovisnosti Kosova završena je prošloga petka. Petnaestorica sudaca saslušali su u devet dana stavove Srbije, Kosova i još 27 država. Argentina, Azerbajdžan, Bjelorusija, Bolivija, Brazil, Kina, Cipar, Španjolska, Rusija, Rumunjska, Venecuela i Vijetnam su ocijenili da je jednostranom deklaracijom o neovisnosti Kosova prekršeno međunarodno pravo, dok su legalnost te deklaracije podržale Albanija, Njemačka, Saudijska Arabija, Austrija, Bugarska, Hrvatska, Danska, SAD, Finska, Francuska, Jordan, Norveška, Nizozemska i Velika Britanija. Pravni zastupnici Burundija nisu se izričito izjasnili, što znači da je rezultat za sada 14:12 u korist Kosova, prenosi Radio Slobodna Europa.

Međunarodni sud pravde potom će donijeti savjetodavno mišljenje koje nije obvezujuće za države. Za izjašnjavanje ne postoje rokovi, ali se očekuje da se Sud oglasi tijekom sljedeće godine. Do sada su 63 države, među kojima i sve zemlje s prostora bivše Jugoslavije osim Srbije, priznale Kosovo.

Rasprava je poprimala i politički karakter, a nije izbjegnuto niti kritiziranje stavova drugih zemalja koji su komentirani u sudnici, ali i izvan nje. Tako je izjava predstavnice Hrvatske *Andreje Metelko-Zgombić* da su autonomne pokrajine prema Ustavu Jugoslavije iz 1974. uživale takoreći ista prava kao i republike i da »stoga, nije bila moguća promjena njihova statusa bez njihove suglasnosti, uključujući i granice« – izazvala lavinu kritika u Srbiji.

Predsjednik Srbije *Boris Tadić* izjavio je kako su nastupi i tvrdnje hrvatskih političara i zastupnika pred Međunarodnim sudom pravde u Haagu u postupku za ocjenu legalnosti jednostrano proglašene neovisnosti Kosova neistiniti i da predstavljaju izravno miješanje u unutarnje stvari Srbije. Takvi nastupi kvare odnose između Hrvatske i Srbije, ustvrdio je Tadić.

Na Tadićeve prigovore odgovorio je *Stjepan Mesić* tvrdeći kako oni nisu na mjestu. »Srbija nije imala kapaciteta uspostaviti vlast na Kosovu, ali ni za daljnje pregovore o tome. Za nas je samostalno Kosovo nova realnost koju priznajemo, a Srbiju nitko ne pritišće da prizna Kosovo«, rekao je predsjednik Hrvatske.

Tadić je nedopustivim ocijenio i Mesićeve navodne namjeru da za pravoslavni Božić posjeti Kosovo kako bi pružio potporu institucijama u Prištini, na što je Mesić odgovorio da ta činjenica ne treba iritirati Srbiju jer se radi o terminu, a ne o želji da se netko uvrijedi.

O ovoj se temi raspravljalo i u emisiji B92 »Stanje nacije« u ponedjeljak, u kojoj su govorili ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata *Tomislav Žigmanov* i direktor Srpskog pokreta obnove *Aleksandar Jugović*.

H. R.

HILLARY CLINTON I VUK JEREMIĆ RAZGOVARALI U WASHINGTONU

Napredak u odnosima SAD-a i Srbije

»Primjećujemo kontinuirani pozitivni razvoj naših odnosa sa Srbijom i nadamo se da ćemo s vašom vladom surađivati u mnogim pitanjima od međusobnog značaja«, rekla je američka državna tajnica *Hillary Clinton* nakon sastanka sa srbijanskim ministrom vanjskih poslova Vukom Jeremićem u Washingtonu, prenosi FoNet.

Vuk Jeremić je zahvalio na dosadašnjoj pomoći i potpori koju SAD pruža Srbiji.

»Veoma smo zahvalni na podršci koju smo do sada dobivali i koju se nadamo da ćemo dobivati i ubuduće od Vlade SAD-a... Smatramo naš odnos sa SAD-om od ključnog značaja za mir i stabilnost na Balkanu«, ocijenio je Jeremić. On je podsjetio kako su Beograd i Washington u 2009. godini pronašli način kako izolirati i ostaviti razlike po strani, te je rekao kako očekuje da će tako biti i u sljedećoj godini. Naglasio je kako je uputio poziv Hillary Clinton da posjeti Srbiju i da se nada kako bi do tog posjeta moglo doći iduće godine.

Hillary Clinton i Vuk Jeremić razgovarali su u Washingtonu u utorak, 15. prosinca, tijekom službenog posjeta srbijanskog ministra vanjskih poslova SAD-u.

UTVRĐENI PRIORITETI POVRATA KULTURNIH DOBARA HRVATSKOJ

Konačan popis do kraja 2010. godine

Na trodnevnom sastanku međudržavnog Povjerenstva za povrat kulturnih dobara Republike Hrvatske i Republike Srbije utvrđen je konkretan nastavak povrata preostalih kulturnih dobara u sljedećoj godini. To se odnosi na povrat četiri prijestolne ikone u manastir Krka, dio ikonostasa crkve u Boboti, Saborne crkve u Dalju, zbirku od 500 metalnih predmeta i numizmatike iz Kninskoga muzeja i s arheoloških lokaliteta Burnum i dr. Sastanak se održavao u Ministarstvu kulture Republike Srbije u Beogradu, Pokrajinskom zavodu za zaštitu spomenika kulture u Novom Sadu i Patrijaršijskom dvoru u Srijemskim Karlovcima, uz uvodno sudjelovanje ministra kulture *Nebojše Bradića*, a vodile su ga predsjednice toga Povjerenstva *Branka Šulc* i *Duška Živković*, s članovima Povjerenstva i suradnicima iz Pokrajinskog zavoda za zaštitu spomenika kulture, Novi Sad.

Važan je zaključak sastanka da će srpski dio Povjerenstva do kraja 2010. pripremiti konačan popis svih kulturnih dobara iz Republike Hrvatske koje se još nalaze u srpskim ustanovama kulture i Muzeju SPC-a u Beogradu, čime bi se nakon višegodišnjega rada ovoga Povjerenstva raspolagalo i konačnim, relevantnim pokazateljima dijela otvorenih povrata kulturnih dobara, a preostali dio izvan navedena popisa traži se na razini ministarstava unutarnjih poslova objiju država i njihovih nacionalnih odjela Interpola.

»Na Srbiji je da ispuni ono što je Hrvatska srpskoj manjini osigurala

Ministar Radovan Fuchs sastao se s potpredsjednikom Vlade Srbije Božidarom Đelićem i ministrom prosvjete Žarkom Obradovićem, no o tome srbijanska državna tijela šute

Zašto učenici hrvatskih odjela cijelo polugodište nisu imali školske udžbenike, postavio je ovoga tjedna u Beogradu pitanje srbijanskim dužnosnicima i ministar obrazovanja Republike Hrvatske. No ni poslije nekoliko dana, javnosti nije poznato kakav je odgovor srbijansko Ministarstvo prosvjete dalo, niti hoće li na isti način početi i sljedeća školska godina za učenike hrvatskih odjela.

O cjelodnevnu posjetu hrvatskog ministra znanosti, obrazovanja i športa dr. Radovana Fuchsa Beogradu izvijestilo je samo njegovo ministarstvo. U njihovu pripojenju navodi se kako se ministar sastao s potpredsjednikom Vlade Srbije i ministrom znanosti i tehnološkog razvoja Republike Srbije Božidarom Đelićem. Imao je susret i s ministrom prosvjete Žarkom Obradovićem, s kojim je »razgovarao o obrazovanju nacionalnih manjina, državnoj maturi i razvoju nacionalnih kvalifikacijskih okvira«, navodi se.

O svemu tome srbijanska državna tijela, putem priopćenja ili internet-skih stranica – nisu objavila ništa.

Prije službena odlaska u Vladu Srbije Fuchs je za Hrvatsku riječ rekao kako se problem udžbenika mora rješavati u suradnji s ministarstvom i mjerodavnim tijelima kako bi se u Srbiji »ispoštovale odredbe ugovora o zaštiti nacionalnih manjina u Srbiji i Hrvatskoj«.

U njima stoji da je svaka država dužna osigurati nastavu na materinskom jeziku pa tako i tiskanje udžbenika na hrvatskom, odnosno srpskom jeziku, dodao je ministar.

»Moram naglasiti da je Hrvatska ispunila svoje obveze. Udžbenici koji su odobreni nalaze se u pro-

gramima škola, kako osnovnih tako i srednjih, prevedeni su na srpski jezik i ćirilčno pismo. To recipročno u Srbiji nemamo. Ja ću svakako u razgovorima s ministrima pokrenuti to pitanje i zamoliti da Srbija ispuni svoje obveze.«

Dok se to ne desi, nastavlja Fuchs, prijelazno bi rješenje moglo biti odobravanje uvoza udžbenika iz Hrvatske.

»To se sada zbiva na jedan 'polu čudan način'. Oni nisu odobreni, ali nisu niti zabranjeni. I Hrvatska

sada jedino može pomoći slanjem određenog broja knjiga«, zaključio je.

Tumačeći razloge takvoga stajališta Srbije, ministar kaže kako dio odgovora može biti i u odnosima Srbije i Hrvatske koji su nekada u usponu, ali da je bilo i zahlađivanja.

Upitan može li se reći da su odnosi baš u toj »hladnoj« fazi, imajući na umu nedavnu razmjenu oštih riječi predsjednika dviju država, Fuchs kaže kako su »oni zaustavljeni na toj uzlaznoj putanji«.

»Poznajući premijerku Hrvatske i njezin način komuniciranja vjerujem da postoji dovoljno razumijevanja za nastavak suradnje. Srbija doista ima veliki interes potpisati određene dokumente i postati zemlja kandidat za učlanjenje u EU. Zato mislim da će to biti riješeno u relativno skoro vrijeme.«

J. S.

Hrvatska manjina u Srbiji ne traži puno

Prije službena posjeta dužnosnicima Vlade Srbije hrvatski ministar Radovan Fuchs je u Veleposlanstvu Hrvatske u Beogradu razgovarao s predsjednikom Hrvatskog nacionalnog vijeća Brankom Horvatom i članicom Izvršnog odbora HNV-a Stanislavom Prčić-Stantić, koji su ga informirali o problemu organizacije nastave na hrvatskom jeziku u Srbiji.

Ministar Fuchs je u izjavi za Hrvatsku riječ rekao kako hrvatska manjina u Srbiji ne traži puno.

»Oni ne traže ništa više nego što traže druge hrvatske zajednice u susjednim zemljama. No preduvjet za lakšu potporu matične domovine je da se Hrvati u Vojvodini doista okupe i postanu jedini, isključivi subjekt koji će predstavljati ovu zajednicu u Srbiji. Ali je važno i da postanu važan čimbenik i u samoj Srbiji.«

On dodaje kako Hrvatska može dosta učiniti na planu organiziranja seminara, doedukacije, osiguravanja stipendija. Ali kada su u pitanju problemi poput tiskanja udžbenika i osiguravanja drugih uvjeta školovanja u Srbiji, potrebno je da i na »terenu postoji dovoljno snage« da se to izbori.

Fuchs pojašnjava kako hrvatska manjina mora imati jasan stav oko ključnih stvari.

»Na primjer, gdje želimo imati Učiteljsku akademiju na hrvatskom jeziku. Jer, nama su stizale dvojne informacije oko toga od Hrvata u Srbiji«, naveo je ministar, nagovještavajući da time oni ostavljaju dojam zajednice koja nema dobru organizaciju i jasno artikulirane zahtjeve.

Stigli udžbenici iz »Školske knjige«

Hrvatska nakladnička kuća »Školska knjiga« isporučila je u ponedjeljak, 14. prosinca, udžbenike za učenike koji u Vojvodini pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku. Ovo je osam godina od uvođenja nastave na hrvatskom jeziku prva velika isporuka knjiga iz Hrvatske, a udžbenici su osigurani za sve učenike od prvog razreda osnovne škole do trećeg gimnazije, osim za 5. i 7. razred. Najavljene su još dvije isporuke nakladničkih kuća »Profil« i »Alfa«.

Premda stižu na kraju prvog polugodišta, udžbenici će sigurno pridonijeti kvalitetnijoj nastavi u drugom dijelu školske godine, jer se nastavnici i

učenici neće morati oslanjati samo na fotokopije i zapisivanje u bilježnice, kao do sada, smatra Stanislava Stantić-Prčić, članica Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća zadužena za obrazovanje. Ona dodaje da mjesta zadovoljstvu ima, ali s okusom gorčine, jer je predugo trajao put od prvih razgovora o nabavi udžbenika započetih u ožujku do realizacije na kraju godine, te dodaje kako očekuje da će suradnja i dogovori s hrvatskim Ministarstvom obrazovanja, znanosti i športa nadalje biti konkretniji, jači i planskiji.

Inače, za jučer, 17. prosinca, najavljen je sastanak u Beogradu u Ministarstvu prosvjete Republike Srbije s predstavnicima Hrvatskog nacionalnog vijeća što će u posljednje dvije godine biti drugi susret.

DANAS SJEDNICA SKUPŠTINE AP VOJVODINE

Utvrđivanje liste prioriteta gospodarskog razvoja

Skupština AP Vojvodine na svojoj će 19. sjednici raspravljati o Prijedlogu odluke o pokrajinskim administrativnim taksama, Prijedlogu odluke o izmjenama i dopunama Odluke o utvrđivanju liste programa za realizaciju prioriteta iz Programa gospodarskog razvoja AP Vojvodine za razdoblje od 2004.-2009. godine i podnijet će se Informacija o osnivanju Vijeća podunavskih gradova i regija na IV. europskoj konferenciji u Budimpešti.

Sjednica je zakazana za danas, 18. prosinca, s početkom u 11 sati, u velikoj dvorani Skupštine Vojvodine.

TJEDNIK VOJVOĐANSKIH SLOVAKA HLAS L'UDU OBILJEŽIO ZNAČAJNU OBLJETNICU

Šest i pol desetljeća vjernosti čitateljima

Tjednik vojvođanskih Slovaka Hlas l'udu (Glas naroda) obilježio je 65. obljetnicu izlaženja. U povodu obljetnice 10. je prosinca u Staroj Pazovi održan okrugli stol u okviru memorijala velikog slovačkog glumca, redatelja i dramskog pisca *Juraja Ondrika*.

Hlas l'udu pokrenut je 1944. godine i do 1967. izlazio je u Bačkom Petrovcu, kada su redakcija i tiskara preseljene u Novi Sad.

DZH ZAVRŠILA I POSLJEDNJU FAZU U PREREGISTRACIJI

Skupština stranke usvojila novi statut

Usvajanjem novoga statuta stranke na izvanrednoj skupštini održanoj u subotu, 12. prosinca, Demokratska zajednica Hrvata završila je i posljednju fazu u postupku preregistracije stranke, navodi se u priopćenju ove stranke. Statut je usklađen s novim Zakonom o političkim strankama te stranci predstoji još da službeno preda zahtjev za preregistraciju Ministarstvu za državnu upravu i lokalnu samoupravu u Beogradu.

IZASLANSTVO IZVRŠNOG VIJEĆA VOJVODINE POSJETILO SLOVENIJU

Upoznavanje iskustava članice EU

Izaslanstvo Izvršnog vijeća AP Vojvodine posjetilo je Republiku Sloveniju i tom su prigodom održani sastanci s ministrom za lokalnu samoupravu i regionalnu politiku, veleposlanikom Republike Srbije u Sloveniji, gradonačelnicima Slovenske Bistrice, Maribora i Kamnika, načelnicima upravnih jedinica Ptuj i Slovenska Bistrica, te s predsjednikom i predstavnicima Zanatske i preduzetničke komore Slovenije, direktorom Instituta Zavod – Ptuj i Terme Snovik.

Cilj posjeta bio je upoznavanje načina funkcioniranja lokalne samouprave i državne uprave na lokalnoj razini, upoznavanje načina pripreme projektne dokumentacije za povlačenje sredstava iz fondova EU, upoznavanje sustava financiranja lokalnih samouprava i plaća i upoznavanje načina pristupa javnim servisima.

POTPISAN UGOVOR IZMEĐU IZVRŠNOG VIJEĆA VOJVODINE I KOMPANIJE »NOVOSTI«

»Najbolje iz Vojvodine« u najtiražnijem listu

Potpredsjednica Izvršnog vijeća AP Vojvodine i pokrajinska tajnica za informacije *Ana Tomanova-Makanova* i generalni direktor Kompanije »Novosti« *Manojlo Manjo Vukotić* potpisali su prošloga petka

ugovor o suradnji na informiranju građana Vojvodine. Na ovaj način bit će realizirano to da se 18 poduzeća, čiji proizvodi nose zaštitni znak robne marke »Najbolje iz Vojvodine« i predstavljaju značajan gospodarski potencijal naše pokrajine, predstave u specijalnom dodatku ovog dnevnog lista. Dodatak će biti tiskan na 48 strana na srpskom i engleskom jeziku, u tiraži od 200.000 primjeraka, koji će 26. prosinca čitatelji dobiti uz svaki primjerak dnevnog lista Večernje novosti.

Ana Tomanova-Makanova istaknula je kako je ova suradnja, koja treba unijeti novu kvalitetu na polju informiranja naših građana, ujedno doprinos afirmativnom izvještavanju, kao i jačanju domaćeg brenda i njegove pozicije na tržištu, a samim tim i razvoju cjelokupnog gospodarstva.

BORIS TADIĆ ZA UBRZANU REGIONALIZACIJU SRBIJE

Građanima omogućiti kvalitetan život

Predsjednik Srbije *Boris Tadić* je, obraćajući se sudionicima 37. skupštine Stalne konferencije gradova i općina, poručio kako će u cilju razvoja lokalne samouprave inzistirati na decentralizaciji i regionalizaciji i na usvajanju zakona o svojini i izborima. Tadić je rekao kako decentralizacija i regionalizacija trebaju omogućiti zaustavljanje procesa depopulizacije dijelova Srbije i da se građanima treba, gdje god oni žive, omogućiti prilika za kvalitetan život.

Kao važan mehanizam u razvoju lokalnih samouprava Tadić je najavio i donošenje Zakona o imovini, ali i konačno provođenje decentralizacije i regionalizacije, kako bi građanima bila osigurana bolja kvaliteta života.

ZBOG EPIDEMIJE NOVE GRIPE

Prijevremene ferije u školama u Vojvodini

Zbog epidemije nove gripe Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje odlučilo je da đaci svih osnovnih i srednjih škola u Vojvodini odu na prijevremene zimске ferije. Prijevremeni školski praznici početi će u ponedjeljak, 21. prosinca, i trajat će do 11. siječnja 2010. godine. Od 11. do 16. siječnja škole će moći nadoknaditi gradivo za dane koje su izgubile tijekom prvog polugodišta. Tako se prvo polugodište službeno završava 16. siječnja 2010. godine, a drugo polugodište počinje 18. siječnja 2010. godine. U školama u Vojvodini ferije su trebale, zbog Božića koji se slavi po Gregorijanskom kalendaru, početi 23. prosinca, tjedan dana prije škola u drugim dijelovima Srbije.

18. prosinca 2009.

Doprinos europskim naporima Srbije

Centralizam je odavno prevladan i u proteklom desetljeću nam ništa dobro nije donio, izjavio je na sjednici pokrajinski premijer Bojan Pajtić * Statut predstavlja preduvjet ekonomskog razvoja pokrajine, rekao je predsjednik Skupštine Vojvodine Sándor Egeresi * Odluku o proglašenju najvišeg pokrajinskog akta pozdravili predsjednik Republike Boris Tadić, predsjednica Narodne skupštine Srbije Slavica Đukić-Dejanović i pojedini europski dužnosnici

Autonomna Pokrajina Vojvodina i službeno ima novi Statut. Ovaj najviši pravni akt pokrajine svečano je u ponedjeljak, 14. prosinca, proglasila Skupština Vojvodine, nakon što ga je prethodno odobrila i Narodna skupština Republike Srbije. Govoreći na svečanoj sjednici, pokrajinski je premijer **Bojan Pajtić** rekao kako Statut nije želja političke elite, nego građana Vojvodine.

»Mnogo je riječi izgovoreno u proteklih 13 mjeseci, a ja bih volio da poslije svega zapamtimo samo četiri: razvoj, integritet, mjera i odgovornost«, rekao je Pajtić. »Dokument koji danas proglašavamo služi razvoju Vojvodine, čuva integritet države Srbije, mjera je našeg međusobnog povjerenja u državi i simbol odgovornosti za državu. I drugačije neće biti.« Dodao je kako je na Europi da odluči kada će nas primiti, »a na nama je da Europu primimo već danas, da usvojimo njene principe ravnopravnosti građana, odgovornosti za rezultate i brisanja granica«.

Također je poručio kako su građani Vojvodine na svojoj koži osjetili da je centralizam odavno prevladan i da nam devedesetih ništa dobro nije donio. »Bilo je previše sumnji, podejnjavanja i uvreda, a to građani Vojvodine ničim nisu zaslužili. Ako se neki stvarno plaše da ćemo mi otići od nas, takvi o svima nama ništa ne znaju«, rekao je Pajtić. »Čuli smo u posljednjim mjesecima dosta neistine o ovom dokumentu, apsurdne teze kako se 'Srbi odvajaju od Srbije' i besmislene priče da se 'stvara država u državi'«.

UBRZAN I SVESTRANI RAZVOJ

Statut je nakon glasovanja zastupnika potpisao predsjednik Skupštine Vojvodine **Sándor Egeresi**, ujedno ocijenivši kako njegovo donošenje predstavlja pobjedu demokracije i potvrdu europskog puta Srbije.

»Statut je model ne samo za Srbiju nego i za Europu u unapr-

jeđenju prava građana Vojvodine, njihovog boljeg standarda, a sa Zakonom o utvrđivanju nadležnosti predstavlja preduvjet ekonomskog razvoja«, naveo je Egeresi. On je najavio i skoro donošenje zakona o svojini i zakona o financiranju pokrajine.

Svečana sjednica Skupštine Vojvodine prenošena je izravno, a

mijera, ne znam imaju li opravdanja zašto nisu bili na svečanoj sjednici, ali za mene to nije suštinsko pitanje«, rekao je Pásztor za B92.

Predsjednik Republike **Boris Tadić** pozdravio je proglašenje Statuta dodavši kako »sve odluke, i svi akti, i svi zakoni, i sve što se donosi, mora biti, prije svega, postavljeno u svrhu očuvanja inte-

od nekadašnjih etatičkih težnji, koje su morale biti nadvladane u korist europske budućnosti Srbije i područja zapadnog Balkana«.

KOMPROMIS DVIJU KONCEPCIJA

Oporba je bila protiv usvajanja Statuta. DSS je sve vrijeme tvrdio kako taj akt vodi razbijanju Srbije, dok drugi dio oporbe nije želio sudjelovati u svečanom dijelu rada Skupštine. Naprednjaci su napustili dvoranu prije početka sjednice, a radikali nisu niti došli.

Pokrajinska skupština usvojila je prijedlog Statuta još 14. listopada prošle godine, ali je trebalo proći više od godinu dana kako bi tekst dospio na dnevni red Skupštine Srbije radi davanja suglasnosti. Republički parlament ga je potvrdio 30. studenoga zajedno sa Zakonom o utvrđivanju nadležnosti Vojvodine.

Prethodni najviši pravni akt pokrajine donesen je prije nepuna dva desetljeća na valovima »anti-birokratske revolucije« **Slobodana Miloševića**. Tada je autonomija Vojvodine svedena na formalnost.

Novi Statut Vojvodine rezultat je kompromisa dviju koncepcija razvoja Srbije, centralističke i regionalističke. Predstavnici i jednog i drugog koncepta konačni su tekst akta najčešće ocjenjivali kao maksimum mogućeg, svatko iz svog kuta. U odnosu na dosadašnji, napredniji je i osigurava veći stupanj autonomnosti. Ustavom Republike Srbije određeno je i da Vojvodina dobije nazad 7 posto iznosa državnog proračuna Srbije, što je puno više nego što je to bilo ranije, no i dalje se čeka donošenje zakona koji će precizno regulirati financiranje pokrajine. Sve vrijeme debate o utvrđivanju teksta novog Statuta Vojvodine gorljivi autonomasi naglašavali su kako Vojvodina čini 27 posto stanovništva Srbije, 30 posto teritorija, te da se iz ove pokrajine državni proračun puni 35 do 55 posto, pa je ustavnih 7 posto malo.

Z. Perušić

Model i za Europu: svečano proglašenje Statuta Vojvodine

po prvi put i izravno preko satelita. S potrebnom dvotrećinskom većinom, 86 glasova za i 18 protiv, pokrajinski parlament usvojio je i Odluku o provođenju proglašenog Statuta AP Vojvodine. Kako je rekao pokrajinski tajnik za propise, upravu i nacionalne manjine **Tamás Korhecz**, riječ je o odluci koja u prijelaznom razdoblju od stupanja na snagu novog Statuta i njegove potpune primjene regulira drugačiji položaj i zadatke pokrajinskih tijela uprave. Rok za usklađivanje svih pokrajinskih akata sa Statutom je šest mjeseci.

Na svečanom proglašenju Statuta Vojvodine u Novom Sadu nije bilo niti jednog od najviših državnih dužnosnika Republike Srbije, ni predsjednika, ni premijera niti predsjednice parlamenta, no oni su pozdravili njegovo usvajanje i u njihovu izostanku s proglašenja ne treba tražiti skrivene razloge, tako bar smatra narodni zastupnik **Bálint Pásztor**.

»Ja se nadam da to nije nikakva poruka. Predsjednica Skupštine treba biti ovdje jer se priča o proračunu. Što se tiče predsjednika i pre-

griteta naše zemlje«. Predsjednica Skupštine **Slavica Đukić-Dejanović** poslala je telegram objašnjavajući kako je spriječena doći na proglašenje.

»Nadam se da će dosljedna primjena Statuta Vojvodine dati mogućnost regionalizaciji, decentralizaciji i razvoju pokrajine i samim tim i Srbije«, navela je ona u telegramu.

Odluku o svečanom proglašenju Statuta Vojvodine pozdravili su i pojedini europski dužnosnici, među njima i izvijestitelj Europskog parlamenta za Srbiju **Jelko Kacin**, koji je rekao kako se tim činom Srbija decentralizira na način koji je primjeren današnjim europskim standardima i potrebama ubrzanog i svestranog razvoja.

»Usvajanje i ostvarivanje Statuta Vojvodine dragocjeni su doprinosi europskim naporima Srbije i jasna poruka o pravcima potrebnim za daljnje reforme i njihovo ostvarivanje svim ostalim državama i regijama zapadnog Balkana«, rekao je Kacin. Ujedno je proglašavanje Statuta Vojvodine pozdravio i kao »simboličko, konačno odmicanje

DUJO RUNJE, ČLAN KOORDINACIJSKOG TIJELA HNV-A ZA PRAĆENJE I POMOĆ OKO FORMIRANJA POSEBNOG BIRAČKOG POPISA HRVATSKE NACIONALNE MANJINE

Ustrojenje posebnog popisa pobjeda je svih Hrvata

Ovaj će pothvat imati posljedice i za buduće generacije. Sve to upućuje da je na nama povijesna odgovornost na koju moramo pozitivno odgovoriti i to bez iznimaka i bezuvjetno. Osobni i partikularni interesi ne mogu i ne smiju zatomiti opće i svenarodne, sadašnji i trenutačni one trajne i stalne. Snagom zajedništva i vjerom u svoje snage, i usprkos »protivnim vjetrovima«, vjerujem da možemo započeto djelo prvesti kraju uspješno

U tijeku je akcija upisa u poseban birački popis hrvatske nacionalne manjine, kako bi se mogli provesti izravni izbori za novi saziv Hrvatskog nacionalnog vijeća. Da bi ovaj poseban birački popis mogao biti formiran, potrebno je da se u njega upiše 28.241 građanin hrvatske nacionalnosti, od ukupno 70.602 izjašnjenih Hrvata prema popisu pučanstva iz 2002. godine. Popis birača trebao bi trenutačno biti u fokusu hrvatske nacionalne manjine u Republici Srbiji, što je bio povod za razgovor s članom Koordinacijskog tima HNV-a za akciju upisa u poseban birački popis, koja će trajati do 9. ožujka.

HR: Je li prikupljanje dovoljnog broja potpisa najvažniji interes zajednice? Ako jest, zbog čega?

Trenutačno bi u fokusu svekolike hrvatske zajednice u Srbiji trebao biti upis u poseban birački popis hrvatske nacionalne manjine. Jedna od važnijih zajednica je, nema sumnje, i nacionalna zajednica. Ona je izvoriste i njegovo moralno utočište. Zbog toga će ova zadaća biti test zrelosti naše zajednice, njene organiziranosti i njene moći. Naravno, ona je brementita raznim podjelama, disperzivna i nedovoljno povezana, ali ovo je istodobno prilika da pokaže svoje pravo lice. Nema sumnje da je izbor Hrvatskog nacionalnog vijeća putem posebnog biračkog popisa hrvatske nacionalne manjine demokratskiji od elektorske skupštine. Štoviše, poseban birački popis može služiti i za našu izravnu participaciju u predstavničkim i drugim tijelima Republike Srbije,

a tome, nema sumnje, stremimo. Istodobno, sva sredstva koja se dijele za nacionalne manjine vezana su za njihovu brojnost, organiziranost i rad. Ovaj popis nije popis nijedne političke stranke ili udruge, pojedinca ili skupine. Ovo je popis svih Hrvata i njegovo ustrojenje jest i pobjeda svih Hrvata u Srbiji. U suprotnom, to je i poraz naše nacionalne manjine i siguran indikator naše nedoraslosti vremenu i zadaćama koje se nalaze pred nama.

Ovaj će pothvat imati posljedice i za buduće generacije. Sve to upućuje da je na nama povijesna odgovornost na koju moramo pozitivno odgovoriti i to bez iznimaka i bezuvjetno. Osobni i partikularni interesi ne mogu i ne smiju zatomiti opće i svenarodne, sadašnji i trenutačni one trajne i stalne. Snagom zajedništva i vjerom u svoje snage, i usprkos »protivnim vjetrovima«, vjerujem da možemo započeto djelo prvesti kraju uspješno. U životu pojedinca postoje prijelomni trenuci, sudbomosne odluke, postupci koji određuju budućnost, a da donositelji tih odluka, ponekad i ne tako mali broj, nisu niti svjesni dalekosežnosti posljedica.

HR: Kako ocjenjujete dosadašnji tijek akcije za prikupljanje zahtjeva za upis pripadnika hrvatske nacionalne zajednice u poseban birački popis koju provode i aktivisti?

Na razini Hrvatskog nacionalnog vijeća odnedavno postoji Koordinacijsko tijelo za praćenje i pomoć oko formiranja posebnog biračkog popisa hrvatske nacionalne manjine i ono bi trebalo koordinirati sve aktivnosti na čita-

vom teritoriju Republike Srbije. Jedna od aktivnosti jest i medijska, u cilju afirmiranja i upoznavanja Hrvata s ovim posebnim biračkim popisima. Nadalje, potrebna je permanentna nazočnost u svim naseljima i mjestima gdje postoji bilo kakva organiziranost hrvatske zajednice. Razgovori s čelnicima općina, gradova i najvišim dužnosnicima Republike Srbije i AP Vojvodine mogu pridonijeti boljem upisu Hrvata u poseban birački popis. Ne treba zanemariti niti suradnju s Crkvom, od koje se očekuje nesebična pomoć. Vrlo često i sa svih strana Crkvi se daju upozorenja da se miša u područje politike prekoračujući vlastite ovlasti, a ja osobno mislim da je to konkretan život ljudi koje tvore Crkvu. Tijekom svoje duge povijesti Crkva je bila u narodu i s narodom i, nema sumnje, najzaslužnija je za očuvanje nacionalnog identiteta i andeo čuvar hrvatskog naroda kroz stoljeća i milenije.

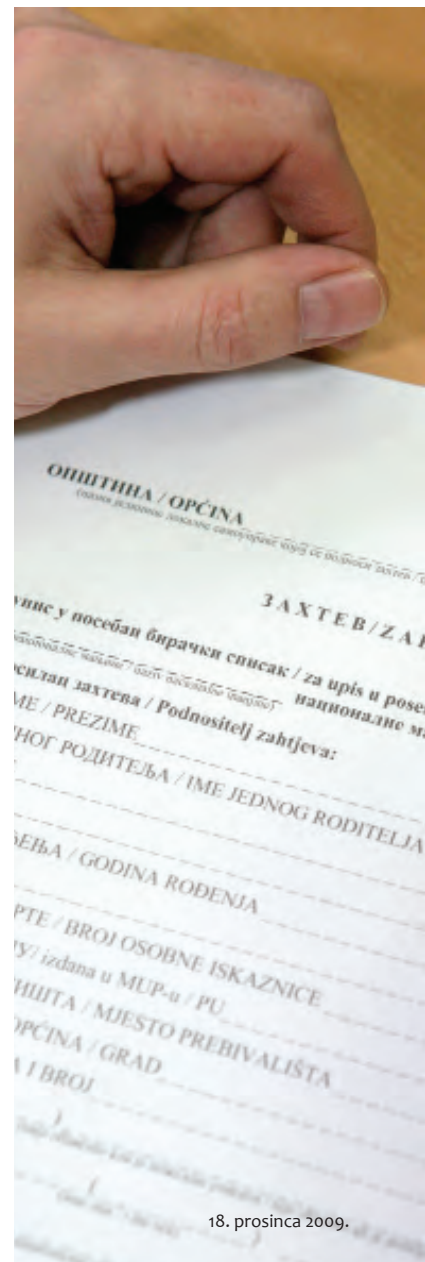
HR: U kojim mjestima aktivisti prikupljaju zahtjeve?

Skoro sve važnije hrvatske udruge – Zavod za kulturu vojvodanskih Hrvata, HNV i DSHV na svojim internetskim stranicama daju obavijesti glede upisa u poseban birački popis hrvatske nacionalne manjine. Nadalje, većina od njih već je podijelila obrasce za upis birača u poseban birački popis hrvatske nacionalne manjine. Za sada to ide sporije nego što je izgledalo, ali ja sam uvjeren da nismo zakasnili za ovu značajnu zadaću. DSHV se za sada pokazao kao najorganiziraniji, a to je i razumljivo, imajući u vidu infrastrukturu i aktiviste.

HR: Rade li aktivisti volonter-

Dujo Runje

ski ili su plaćeni za svoj posao?

Za sada je ovaj posao isključivo na volonterskoj osnovi, ali mislim da ljudi to ne rade amaterski. Osobno bih volio da se dobiva neka nadoknada za rad, ali financijske pomoći nema ni od matične, niti od domicilne države. Da ovaj posao bude uspješno obavljen potreban je novac, ne samo za aktiviste, već i za medijsku promidžbu, tribine, letke, skupove, dolazak na teren itd. Za sve je potreban stanovati novac. Nadam se da neće stići prekasno.

HR: Nose li aktivisti bedževe ili neku drugu oznaku kao legitimaciju?

Za sada ne, ali razmišlja se da to bude. Naime, za sada se popunjavanje formulara za upis u poseban birački popis obavlja u načelu »tko koga zna« – rodbina, prijatelji, susjedi, radne kolege. Moglo bi se reći kako je to najširi krug koji se obavlja difuzno. Kasnije će se sigurno morati ići po načelu »od kuće do kuće« i u takvom kontek-

stu bilo bi poželjno da nose odgovarajuće bedževe ili legitimaciju.

HR: Hoće li se, po vašem mišljenju, moći skupiti dovoljan broj zahtjeva?

Kada ne bih vjerovao, ne bih se niti angažirao na ovom poslu. Sve je u našim rukama i sve ovisi o nama. Nadam se da ćemo ovu povijesnu šansu znati i iskoristiti.

HR: Provodi li država odgovarajuću kampanju za upis birača? Jesu li građani dovoljno informirani o važnosti upisa na poseban birački popis?

Informacije se daju na žličicu. Nažalost, to je ono što trenutčno najviše nedostaje. Ni izbliza o ovom pitanju nije upoznat prosječan građanin. Da bi kampanja bila uspješna ona mora biti medijski popraćena i to u najgledanijim emisijama, kao što je Dnevnik. Da bi se to na najbolji mogući način i ostvarilo potrebna su određena sredstva, a njih za sada nema. Sve u svemu, kampanja države u sadašnjem trenutku može se ocijeniti nezadovoljavajućom.

HR: Radi li DSHV, ili će raditi, medijsku kampanju za upis birača i ako hoće – na koje načine?

Za sada još nedovoljno i sporadično, ali želi i hoće, zajedno s HNV-om, sačiniti strategiju koja bi najbolje odgovarala našoj zajednici. Mediji su najmoćnije sredstvo koje brzo stiže u sve naše kuće. Sve opcije su u igri. Novine, radio-televizija, plakati, reklame, letci mogu polučiti dobre rezultate. Naravno, nitko ne može zamijeniti živu riječ u svakom mjestu.

HR: Postoji li bojazan kod nekih pripadnika hrvatske nacionalne zajednice od upisa i ako prema vašem mišljenju postoji – zbog čega je to tako?

Apsolutno! Nitko se ne želi nalaziti na nekom popisu da ga netko posebno opservira. Nadalje, mnogima nije jasno čiji su to interesi i je li moguće da ima nekih negativnih posljedica na njega i njegovu obitelj. Ovo je po prvi put da se pravi poseban birački popis. Čovjek se po svojoj naravi odupire svemu što je novo. Sam pojam poseban implicira negativne konotacije. Nesretno je vrijeme da se istodobno održavaju i predsjednički izbori u Hrvatskoj koji dodatno stvaraju konfuziju, pa se ljudi pitaju o čemu je riječ. Također, treba istaknuti kako u mnogim sredinama još uvijek postoji veliki animozitet prema hrvatskoj nacionalnoj manjini da bi se ljudi bez problema mogli upisati u biračke popise. To je ono što je hendikep naše zajednice. Postoji i određena doza nepovjerenja da posebni birački popisi ne budu zlorabljani. Nadalje, velika disperzija Hrvata širom Vojvodine i diljem Srbije dodatna je otežavajuća okolnost. Međutim, najveći je problem nedovoljno informacija o značaju i ulozi posebnih biračkih popisa.

HR: Jesu li u dovoljnoj mjeri uključene sve hrvatske institucije i udruge u akciju upisa? Ako nisu, kako ih pokrenuti?

Imam osjećaj da smo još prilično inertni po načelu da će netko drugi obaviti sve ovo umjesto nas.

Nažalost, još ima tu puno neznanja, nedovoljne informiranosti ili, što je još gore, dezinformiranosti. Možda nam je i urođeno da se uvijek igramo na granici neizvjesnosti kako bismo u pravo vrijeme pokazali odlučnost i akciju. Ne bih volio da čekamo sami kraj kako bismo se sjetili naših obveza. Demokratski savez Hrvata u Vojvodini pruža svaku logističku potporu ovim aktivnostima i svojom infrastrukturom učinit će sve u svojim granicama da ovaj pothvat uspije. S druge strane, Hrvatsko nacionalno vijeće poduzima koordinirane aktivnosti s udrugama na teritoriju Srbije. Odlazak na teren i živa riječ u svakom naselju znače mnogo. Ovih dana u akciju skupljanja potpisa stupit će i druge političke stranke. Sve ovo ide malo usporeno i djeluje inertno, ali vjerujem da će pristizanjem određenog iznosa novca svakodnevno biti puno bolje na trenu. Očekuje se da će se više i češće u javnom servisu Srbije vidjeti i čuti visoki dužnosnici Republike Srbije s riječima ohrabrenja pripadnicima nacionalnih manjina glede upisa u poseban birački popis. Svaka se šansa može prokockati, svaka stvar iskriviti ili krivo shvatiti. Poseban birački popis naša je šansa i zadaća. Potrebno je taj popis iskreno prihvatiti i na njemu aktivno raditi. Nije dovoljno pasivno držanje ili puka teoretska spremnost, već stvarno zalaganje i aktivno sudjelovanje i to u duhu komunitarnosti.

Z. Sarić

Izbori za manjinska vijeća naš su zajednički interes

dr. Živorad Smiljanić

biračke popise, jer će time pridonijeti boljem razvijanju demokratskih procesa ne samo u našoj općini, nego i u Republici Srbiji.»

»U svakom demokratskom društvu izbori u okviru manjinskih nacionalnih zajednica imaju svoju normalnu proceduru i dio su cjelovitog izbornog sustava na razini države«, kaže za Hrvatsku riječ predsjednik Općine Apatin Živorad Smiljanić. »Izglasavanjem zakona u Skupštini Srbije stvoreni su potrebni preduvjeti za izbor krovnih institucija nacionalnih manjina u Srbiji. Na relevantnim institucijama nacionalnih zajednica sada leži velika odgovornost. Prije svega, potrebno je napraviti posebne biračke popise za svaku nacionalnu zajednicu, kako bi se nacionalna vijeća formirala na neposrednim izborima. Interes naše općine je u što većem broju predstavnika u vijećima nacionalnih zajednica koje ovdje žive, a da bi se to omogućilo svi moramo dati puni doprinos izradi posebnih biračkih popisa. Normalno bi bilo da akciju prikupljanja izjava vode politički subjekti svake nacionalne zajednice, a sve građane – pripadnike manjinskih nacionalnih zajednica općine Apatin – pozivam da se slobodno izjasne o upisu na posebne

Pravni poredak dio je kulture svakog naroda

*Bez obzira na to što sam iz grada otišla davne 1971. godine, svaku zgradu, svako drvo u subotičkim parkovima, svaku paličku šetnicu doživljam svojom. Subotica je bila i ostala grad mojih predaka i moj grad u koji redovito dolazim, u kojemu žive moji najbliži rođaci i bliski prijatelji **
Pravo, pravni poredak i njegovo konkretno ostvarivanje oduvijek sam smatrala dijelom kulture određenog naroda u određenom razdoblju.

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Bogati opus znanstvenih radova i djela na polju pravne znanosti Marta Vidaković-Mukić unaprijedila je svojim do sada najznačajnijim djelom pod naslovom »Opći pravni rječnik«, koji je prema najavi trebao doživjeti i svoju subotičku promociju u četvrtak, 17. prosinca. Rođena Subotičanka s dugogodišnjim životnim i radnim stažom u Zagrebu, tijekom proteklih desetljeća obnašala je mnogo odgovornih društvenih dužnosti, radeći u Hrvatskom saboru, Državnom izbornom povjerenstvu i na mjestu pomoćnice pučkog pravobranitelja, posvetivši veliki dio svojih profesionalnih aktivnosti zaštiti ljudskih prava.

HR: Kada se netko odseli iz rod-nog grada, i puno godina poslije ostaju sjećanja na razdoblje provedeno u zavičaju. Kako to izgleda u vašem slučaju?

Subotica nije samo moj rodni grad, već je rodni grad i mojih roditelja, djedova, pradjedova i daljnjih predaka. Moji su pretci živjeli u Bačkoj, u Subotici i na okolnim salašima od konca XVII. stoljeća i zato je moja vezanost za grad i njegove stanovnike duboka i trajna. Subotica je dio moga osobnog identiteta. U njoj sam rođena i odrasla, išla u vrtić, osnovnu i srednju školu. Išla sam u Njemački vrtić, a sjećanje na moju tante Martu Riđički nije izbljedito. U osnovnu školu sam išla kod Pošte. Moja razrednica u višim razredima bila je Rozalija Vereš. S njom sam u redovitom kontaktu i veseli me što je dobrog zdravlja i aktivna. Za gimnazijske dane veže me mnoštvo prekrasnih uspomena i trajna prijateljstva.

Glazbu sam uvijek voljela, a u adolescentnoj dobi, osobito u završnim gimnazijskim razredima, filozofija mi je bila posebno zanimljiva, a interesirala me je i lingvistika. Vjerojatno je to bila rezultanta utjecaja mojih nastavnika, osobito profesorice filozofije Teze Bukvić. Bila sam pasionirani čitač, čitala sam sve i svašta, pa sam u subotičkoj Gradskoj knjižnici bila gotovo svakodnevno u potrazi za knjigama koje su me interesirale.

HR: Kako gledate danas na Suboticu i u kojoj mjeri osjećate povezanost s rodnim krajem nakon toliko godina?

Bez obzira na to što sam iz grada otišla davne 1971. godine, svaku zgradu, svako drvo u subotičkim parkovima, svaku paličku šetnicu doživljam svojom. Subotica je bila i ostala grad mojih predaka i

moj grad u koji redovito dolazim, u kojemu žive moji najbliži rođaci i bliski prijatelji. U Subotici imam i imovinu, u suvlasništvu sa sestrom Ljerkom stan i zemlju, tako da se slobodno može reći kako sam u Subotici duboko i trajno ukorijenjena.

HR: Što je uvjetovalo vaš izbor grada i fakulteta?

U Zagreb sam došla u rujnu 1971. na studij. Većina mojih gimnazijskih nastavnika i bliskih prijatelja očekivala je drugačiji izbor studija od onoga za koji sam se u konačnici odlučila.

Upisala sam se na Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, na nagovor svoga oca. Njegovi su argumenti bili neoborivi: predočio mi je obiteljsko materijalno stanje i moje karakterne osobine (neprihvatanje komunističke ideologije, naviku kupovanja knjiga, putovanja...) i posljedice koje će me snaći izaberem li loše plaćeno zanimanje ili zanimanje koje upućuje isključivo na državnu službu. I tako sam se, umjesto na studiju indologije i klasične lingvistike, našla na Pravnom fakultetu.

Iako studij prava nije bio moj vlastiti odabir, već na samom početku otkrila sam začudujuću mudrost rimskog prava – i zaveljela svoj studij. Učila sam s ciljem da naučim, ne samo da položim ispite i riješim se brige. Koristila sam tadašnje fakultetske prilike skromne mogućnosti, kao što je bila mogućnost upisa više seminara (jedan je bio obavezan), da naučim što više. Studij i bezbrižni studentski dani prošli su začas. U povijesti Pravnog fakulteta u Zagrebu bila sam jedna od najmlađih diplomantica, diplomirala sam u dobi od 22 godine i 20 dana starosti 25. lipnja 1975. godine, kao jedan od najboljih studenata.

HR: Nakon okončanja studija u zbilja rekordno kratko vremenu, ubrzo ste počeli i raditi kao diplomirana pravica, no uz profesionalnu djelatnost dobar dio vašeg pravnog angažmana vezan je i uz područje ljudskih prava.

Kako u Zagrebu nisam imala utjecajnih poznanstava niti sam bila članica komunističke partije, svoj prvi posao našla sam sama, uz pomoć Zavoda za zapošljavanje – zaposlila sam se kao pripravica na zagrebačkoj carinarnici gdje sam ostala kratko, do zaposlenja u tadašnjem Republičkom zavodu za javnu upravu. U Zavodu sam radila od 15. prosinca 1975. do 15.

prosinca 1991. godine, punih 16 godina i prošla sam sva tadašnja službenička zvanja – od stručne suradnice do više stručne savjetnice – pomoćnice direktora. Radila sam na izradi najsloženijih analitičkih materijala o organizaciji i funkcioniranju državne i lokalne uprave i na izradi najsloženijih propisa. Posebno sam se bavila i pravima građana u upravnim i drugim administrativnim postupcima te pravima pripadnika nacionalnih manjina. Zavod je bio intelektualno i stručno vrlo poticajna sredina, sredina otvorena i tolerantna prema različitim mišljenjima. Tadašnji je Zavod za mladoga pravника bio odlična škola – bila sam stimulirana pisati i objavljivati stručne radove, polemizirati s iskusnijima, naučiti puno i kao pravnik specijalizirati se u vrlo širokom području, a posebno u ustavnom i upravnom pravu te organizaciji državne vlasti.

HR: U povijesnim vremenima stvaranja hrvatske države proveli ste nekoliko godina na radu u Hrvatskom saboru. Na kojim ste sve poslovima bili angažirani u najvišem zakonodavnom tijelu Republike Hrvatske?

U razdoblju od 15. prosinca 1991. do 15. prosinca 1996. radila sam u Hrvatskom saboru kao viša stručna savjetnica, u Tajništvu Sabora, Kabinetu predsjednika Sabora, a najdulje kao tajnica Odbora za zakonodavstvo. Izrađivala sam recenzije na zakone koji su bili u postupku donošenja, pa mi je prethodno iskustvo bilo dragocjeno. Najznačajnijim smatram svoj angažman, koji je započeo još dok sam radila u Zavodu, na izradi Ustavnog zakona o ljudskim pravima i slobodama i o pravima etničkih i nacionalnih zajednica ili manjina u Republici Hrvatskoj iz prosinca 1991. i njegovih izmjena i dopuna iz svibnja 1992. Taj Ustavni zakon donesen je uz aktivno sudjelovanje međunarodne zajednice i bio je jedan od uvjeta za međunarodno priznanje Republike Hrvatske. Iako je rad na Ustavnom zakonu bio iznimno stresan i težak (radilo se bez prestanka i po 16 sati dnevno), ponosna sam na svoj tadašnji rad, jer smo tada stvorili pravnu osnovu za današnji položaj nacionalnih manjina u Hrvatskoj, koji je znatno bolji nego položaj nacionalnih manjina u mnogim državama s puno duljom demokratskom tradicijom od naše.

HR: Što je bila vaša zadaća na mjestu tajnice Državnog izbornog povjerenstva?

U vrijeme dok sam radila u Hrvatskom saboru, obavljala sam uz redovite obveze i poslove tajnice Državnog izbornog povjerenstva

(izbori za Županijski dom Sabora 1993. godine, izbori za Zastupnički dom Sabora 1995., referendum 1996.). U to vrijeme se poslovi Državnog izbornog povjerenstva nisu obavljali profesionalno – članovi DIP-a su imenovani za pojedine izbore, a stručno i administrativno osoblje se angažiralo ad hoc, tijekom izbornog postupka. Bila sam odgovorna za sve potrebno za normalan rad DIP-a: od osiguranja prostora, rasporeda novčanih sredstava, angažiranja osoblja, sastavljanja zapisnika sa sjednica DIP-a, objavu u Narodnim novinama obveznih uputa, rješavanje prigovora, komuniciranje s inozemnim promatračima izbora i za sve a drugo. To nije bilo lako, a i danas sam ponosna na to što su tadašnji inozemni promatrači hvalili stručan, zakonit i predan rad samoga Državnog izbornog povjerenstva, iako su imali prigovora na tadašnja zakonska rješenja.

HR: Potom je uslijedio i angažman na mjestu zamjenice pučkog pravobranitelja i neuspjela kandidatura za pučkog pravobranitelja uvjetovana određenim okolnostima vezanim uz vaše aktivnosti na promicanju i zaštiti ljudskih prava.

Od 1. prosinca 1996. do 30. studenoga 2004. obnašala sam dužnost zamjenice pučkog pravobranitelja, na koju me je u studenome 1996. izabrao Hrvatski sabor. U okviru djelokruga pučkog pravobranitelja (nacionalnog ombudsmana) bila sam posebno angažirana na zaštiti pripadnika nacionalnih manjina i zaštiti građana kojima su bila povrijeđena imovinska i mirovinska prava. Sva tadašnja godišnja izvješća pučkog pravobranitelja sam ja pisala.

U prosincu 2001. nagrađena sam godišnjom nagradom »Miko Tripalo« Hrvatskog helsinškog odbora za doprinos u promicanju i zaštiti ljudskih prava u Hrvatskoj. Tadašnja vlast mi je posebno zamjerila angažman na zaštiti nacionalnih manjina, posebno romske djece, od diskriminacije. Nije im bilo drago ni što sam bila laureat nagrade Hrvatskog helsinškog odbora, a jako su mi zamjerali i to što sam se kandidirala za pučkog pravobranitelja, iako sam se istovremeno kandidirala i za zamjenicu.

Stoga nisam, nakon što mi je istekao mandat 1. prosinca 2004. godine, bila ponovno izabrana ni za zamjenicu pučkog pravobranitelja. Tada izabrani pučki pravobranitelj,

Jurica Malčić, prilikom predlaganja svojih zamjenika neistinito je informirao Hrvatski sabor da sam ja odbila biti njegova zamjenica. Tako je postigao cilj da saborski zastupnici slučajno ne postave pitanje zašto mene ne predlaže, a ta je neistina ujedno bila i zgodna zaštita od mogućih neugodnih pitanja koja bi se mogla postaviti u javnosti. U to je vrijeme sloboda medija bila takva da nijedan medij, osim Feral Tribunea, nije htio objaviti moj demanti da sam odbila biti zamjenica pučkog pravobranitelja.

HR: Jeste li se ljudskim pravima bavili i nakon što ste prestali raditi kao zamjenica pučkog pravobranitelja?

Svatko tko je radio na promicanju i zaštiti ljudskih prava dobro zna kako je to svojevrsni poziv a ne samo posao i da se s tom aktivnošću ne prestaje nakon što formalno prestane radni angažman u tom području. Tako je i sa mnom. Nakon prestanka funkcije bila sam angažirana u Hrvatskom helsinškom odboru, surađivala sam s Beogradskim centrom za ljudska prava i zajedno s kolegama: E. Cani & A. Hazizaj, M. Živanović, G. Tisheva & T. Tsanovska, G. Nushi, M. Najčevska & S. Todorovski, T. G. Prelević i B. Đurić u sastavljanju i objavljivanju »Regional Human Rights Report 2005.«, te s Balkan Human Rights Network iz Sarajeva za koji smo A. Hazizaj & E. Tershana, M. Živanović & G. Mlinarević, G. Tisheva, A. Musliu & J. Abdullahi, S. Bjeković & N. Koprivica, D. Dobrković i I. Bandović & J. Nicić i ja priredili »Regional Human Rights Report 2006«. Također sam radila i na nacionalnom tzv. RAXEN izvješću za 2007. godinu.

HR: Vašu dugodišnju aktivnost pretočili ste u bogat opus objavljenih radova i knjiga, sve do jamačno najznačajnijeg djela »Općeg pravnog rječnika«.

Prvi stručni rad objavila sam kao studentica, a do danas sam objavila više knjiga od kojih je najznačajnija »Opći pravni rječnik« i preko 50 stručnih radova u stručnim časopisima i periodici iz područja upravnog prava (ostvarivanje prava građana kod upravnih tijela te o ustrojstvu i djelokrugu upravnih tijela i dr.), trgovačkog prava i ustavnog prava (prava pripadnika etničkih i nacionalnih zajednica ili manjina, parlamentarno ustrojstvo, izborni sustav i dr.).

HR: Koliko godina ste pripremali rječnik i rad na njemu, i je li on u potpunosti vaše samostalno djelo?

Dugo sam u svojoj profesionalnoj karijeri radila na izradi nacrtu zako-

na iz različitih područja (npr. upravnog prava, organizacije uprave i političkog sustava, lokalne samouprave), pa sam često bila u situaciji da, obrazlažući pojedina predložena zakonska rješenja članovima radnih tijela Vlade i Hrvatskoga sabora, moram prethodno pojasniti značenje nekog pravnog pojma i genezu nekog pravnog instituta, kako bi razumjeli značenje predložene zakonske norme. Za to sam bila posebno kvalificirana. Potreba da objašnjavam temeljne pravne institute i značenje pravnih termina praktički nikada nije prestala, i kada sam radila na recenzijama zakonskih tekstova iz svih pravnih područja u Odboru za zakonodavstvo Hrvatskoga sabora, i kada sam radila na promicanju i zaštiti ljudskih prava kao zamjenica pučkog pravobranitelja. Radeći na takvim poslovima te višegodišnjim radom u ispitnim povjerenstvima pred kojima se polaže državni ispit, uočila sam i nedostatke u sveučilišnoj i drugoj stručnoj literaturi kojom su se u pripremi ispita služili kandidati. Također sam u kontaktu s novinarima, koji su pratili rad tijela u kojima sam radila, uočila potrebu za izradom priručnika u kojemu bi oni našli tumačenja temeljnih pravnih pojmova i instituta. To me je motiviralo da započnem rad na Općem pravnom rječniku, na kojemu sam, do objave, intenzivno radila pet godina pet do šest sati dnevno, u svoje slobodno vrijeme.

Opći pravni rječnik sam sama napisala – to je autorsko djelo jedne osobe. Moram napomenuti kako u leksikografiji, pogotovu u pisanju strukovnih djela, nije tako rijetko da strukovni rječnik / leksikon napiše jedan autor ili dvoje suautora. Takvih je primjera mnogo i u pravnim rječnicima i leksikonima, npr. poznato je djelo Pravni leksikon *William Cox Cochran* koji je prvi puta objavljen koncem 19. stoljeća, a koji je doživio mnogo izdanja – novija izdanja doradili su, osuvremenili i nadopunili drugi autori (npr. *Robert Mace*, 1956). Također je vrlo poznat i široko korišten Pravni rječnik *Henry Campbell Blacka* koji je prvi puta objavljen 1891. godine, a nakon smrti autora doradivali su ga, osuvremenjivali i nadopunjavali brojni autori kroz devet izdanja. Poznata su djela i suvremenih autora, npr. *Stevana Gifsa*, *Stewart* i *Burgessa* i drugih. U Hrvatskoj sam ja prva koja je sama napisala pravni rječnik koji je i prvo takvo djelo na hrvatskom jeziku.

HR: Koje su prednosti kada jedan autor radi na djelu kakvo je Opći pravni rječnik?

U suvremenoj praksi takve priručnike često piše više autora, pa i ekipe od stotinjak autora specijaliziranih za pojedina relativno uska pravna područja. Međutim, velika je prednost kada radi mala ekipa ili samo jedan autor – tada autor ima pregled svega napisanoga, autor autonomno odlučuje o obuhvatu pojedine materije, o povezivanju srodnih instituta, o jedinstvenoj obradi instituta zajedničkih za više pravnih grana. Npr. u Općem pravnom rječniku obradila sam pojmove građanskog parničnog postupka, kaznenog postupka, upravnog postupka. U svim navedenim postupcima postoje isti ili vrlo slični instituti, a u propisima kojima se oni uređuju koriste se isti pojmovi (npr. svjedoci, vještaci, izuzeće suca ili voditelja postupka i dr.) koje je ne samo racionalno obraditi u jednoj natuknici, već je to i bitno za razumijevanje tih procesnih pojmova. Tako sam i postupala, što sam kao autor pojedinac i mogla. Međutim, kada te pojmove obrađuje više suautora, nastaje više natuknica s gotovo istim sadržajem, koje čak međusobno nisu niti povezane uputnicama. Osim toga, individualni autor ne mora robovati fiksnom i nepromjenjivom abecedariju, koji je međutim nužan kod podjele rada na mnogo usko specijaliziranih autora koji se moraju strogo držati određenog abecedarija, a najčešće i opsega teksta koji je unaprijed određen brojem redaka. Kada piše jedan autor tada može iste, odnosno slične institute iz više grana prava obraditi jedinstveno i cjelovito, bolje povezati pojmove, objasniti povijesni razvoj instituta i postići da je u konačnici djelo i bolje izbalansirano i koherentnije, bolje povezano te stilski ujednačeno. Naravno, kada ima više autora, realno je očekivati da će posao biti brže obavljen, no ni to ne mora biti uvijek slučaj. Događa se da se autori ne mogu uskladiti, da svaki autor svoje područje, a ponekad i samoga sebe, smatra osobito važnim, pa dolazi do prijepora. Svjesna nedostataka koautorskog rada odlučila sam sama napisati Rječnik.

HR: Kako danas vidite promjene u suvremenom hrvatskom društvu očima dugogodišnje pravnice?

Pravo, pravni poredak i njegovo konkretno ostvarivanje oduvijek sam smatrala dijelom kulture određenog naroda u određenom razdoblju. Ako kulturu shvatimo kao način života, ukupno naslijeđe određene društvene skupine ili društvene zajednice, dakle kao naučene obrasce mišljenja, osjećanja i djelovanja određene skupine, tada

je pravna kultura samo dio kulture neke društvene zajednice, njena vrijednosna i normativna komponenta. Povijesne okolnosti uvjetovale su nastanak i razvoj različitih tipova kulture u pojedinim regijama današnje Europe. Na području današnje Hrvatske razvila su se dva osnovna tipa kulture – mediteranski i panonski, koji su bili modificirani višestoljetnim graničnim položajem i graničarskim tipom kulture u panonskom dijelu, te čestim promjenama državne, pa time i pravne pripadnosti u jadranskom dijelu.

Raskid višestoljetne državne sveze s Ugarskom, tj. Austro-Ugarskom Monarhijom, te kasniji revolucionarni i nasilni raskid s građanskim društvom, doveo je i do urušavanja preostalih vrijednosti srednjoeuropskog i mediteranskog kulturnog, pa time i pravnog naslijeđa, koje stvarno nije bilo zamijenjeno zajedničkim vrijednostima i općeprihvaćenim društvenim i pravnim normama. Nastala je anomija, stanje u društvu u kojemu nema zakona koji bi bio općeprihvaćen kao objektivno obvezujuć,

s posljedicom da izigravanje i kršenje zakona općenito nije moralno nedopustivo, pa čak ni pravno, ako zakon krši ili izigrava osoba s jakim političkim vezama ili s određenim političkim polom.

S takvim naslijeđem, i u ratnim okolnostima, stvorena je hrvatska država koja je praktički bez ikakvog preispitivanja, bez i najblažeg oblika lustracije, preuzela zatečenu političko-upravljačku nomenklaturu, pa s time i njezin obrazac naučenog ponašanja. To je svakako utjecalo i utječe na sve aspekte

U NEDJELJU, 27. PROSINCA PRVI KRUG IZBORA ZA PREDSEDNIKA HRVATSKE

Obećanja pljušte sa svih strana

U mjesecu u kojem je obilježena desetogodišnjica smrti prvog hrvatskog predsjednika dr. *Franje Tuđmana* (10. prosinca 1999.) Hrvatska će izaći na predsjedničke izbore i u prvom krugu pokušati izabrati nasljednika *Stjepana Mesića*. Naime, sukladno Ustavu Republike Hrvatske predsjednik Hrvatske ima pravo biti biran u dva uzastopna mandata od po pet godina, tako da se aktualni predsjednik *Stjepan Mesić*, bez obzira što je u svim anketama trenutačno najpopularniji hrvatski političar, nije imao pravo još jednom kandidirati te mu mandat istječe u veljači sljedeće godine.

U zakonskom roku od 12 dana od datuma raspisivanja izbora, od pregršt »predsjedničkih kandidata« samo je njih 12 uspjelo prikupiti više od 10.000 potpisa birača koji podupiru njihovu kandidaturu i predati ih Državnom izbornom povjerenstvu, a ono je, nakon provjere, i službeno potvrdilo pravovrijednost njihovih kandidatura. Tako se za radno mjesto »predsjednik Republike Hrvatske« natječu *Milan Bandić* (nezavisni kandidat), *Andrija Hebrang* (kandidat HDZ-a), *Ivo Josipović* (kandidat SDP-a), *Josip Jurčević* (nezavisni kandidat), *Damir Kajin* (kandidat IDS-a), *Boris Mikšić* (nezavisni kandidat), *Dragan Primorac* (nezavisni kandidat), *Vesna Pusić* (kandidatkinja HNS-a), *Vesna Škare – Ožbolt* (nezavisna kandidatkinja), *Miroslav Tuđman* (nezavisni kandidat), *Nadan Vidošević* (nezavisni kandidat) i *Slavko Vukšić* (kandidat Demokratske stranke slavonske ravnice).

PRILJAVO RUBLJE

Službena kampanja je započela prije mjesec dana i u punom je jeku, a svih 12 predsjedničkih kandidata pokušava pojačanom promidžbom popraviti rejting i uvjeriti birače da upravo njima povjere svoj glas. Neki od njih, što je datum izbora

bliži, počeli su u borbi za naklonost birača diskreditirati suparnike iznoseći njihovo »prljavo rublje« i služeći se udarcima »ispod pojasa«. Tako dr. Hebrang konstantno proziva svog bivšeg stranačkog kolegu dr. Primorac zbog »dezertstva«, a ovaj njega zbog afere Shimadzu. Nadana Vidoševića protukandidati najčešće prozivaju zbog velikog bogatstva, aludirajući da ga je stekao nezakonitim radnjama, a isto tako se etiketira i aktualnog gradonačelnika Zagreba Milana Bandića. Osim toga, dr. Primorac i Vidoševića, kao bivše članove HDZ-a, optužuje se da su samo formalno nezavisni, a da su zapravo »prikriiveni« kandidati najjače hrvatske stranke. Bandić se nedavno požalio da su njegovoj supruzi i kćeri upućene prijetnje, Vidošević je optužio Primorac za nasilje u obitelji, točnije da tuče svoju ženu, a Hebrangu stalno nabijaju na nos njegovu legendarnu izjavu »Ja nikada ne lažem, samo ponekad ne govorim istinu«. Naravno, tu su i vječite i nikad preživljavane teme kao troškovi predsjedničkih kampanja, neravnomjerna zastupljenost u medijima, poglavito na HRT-u kao javnoj televiziji, pristanost, aktualni politički događaji i slično.

ANKETE

Nakon poprilično duge pretkampanje, posebno glavnih favorita za drugi krug, sve relevantne ankete pokazuju da kandidat SDP-a dr. Ivo Josipović već dva mjeseca uvjerljivo vodi te da je glavni favorit za nasljednika predsjednika Mesića. Još prije desetak dana činilo se kako će se za drugo mjesto boriti dva nezavisna kandidata, Nadan Vidošević i Milan Bandić, a da su svi ostali bili bez realnih izgleda. Međutim, nešto više od tjedan dana uoči predsjedničkih izbora dodatno se zaoštrila bitka za drugo mjesto, odnosno za ulazak u drugi izborni krug. Čak tri istraživanja provedena u proteklih tjedan dana, pokazala su

da se sada za drugi krug tijesno bore četiri kandidata. Posve neočekivano Vidoševiću i Bandiću pridružili su se HDZ-ov kandidat dr. Andrija Hebrang i još jedan nezavisni, dr. Dragan Primorac. Tako bi prvi krug izbora, 27. prosinca, mogao biti posve neizvjestan, a dr. Ivo Josipović do posljednjeg trenutka neće znati s kime će se sučeliti 10. siječnja u drugom krugu, dakako, ako ga bude. Kao i što su prethodne ankete pokazivale i ova najnovija je za favorita prvog kruga definitivno potvrdila Josipovića, koji je u prethodnom razdoblju još povećao prednost u odnosu na sve konkurente. Istraživanje koje je za SDP provela agencija Puls pokazuje da Josipović trenutačno ima podršku 30 posto birača, a identičan je rezultat Josipoviću dalo istraživanje koje je za svoje potrebe proveo izborni stožer HDZ-ovog kandidata. I anketa koju je agencija Promocija puls obavila za Primorčev izborni stožer potvrdila je da Josipović uvjerljivo vodi.

Kako će borba za ulazak u drugi krug do kraja biti neizvjesna pokazuje i podatak da je razlika između drugoplasiranog (u sva tri istraživanja to je Milan Bandić) i petoplasiranog kandidata, samo pet postotnih poena, a to znači da je razlika gotovo unutar statističke pogreške koju treba uzeti u obzir pri svakoj anketi te vrste. Međutim, istraživanja nisu obuhvatila glasače izvan Hrvatske koji bi mogli odlučujuće utjecati na konačni redoslijed kandidata, pa čak i odrediti tko će s Josipovićem ići u drugi krug, poglavito zbog činjenice da sva četiri kandidata ozbiljno računaju na te glasove.

Značajna promjena biračkog raspoloženja koju sugeriraju spomenuta tri istraživanja vjerojatno su rezultat pojačane kampanje Hebrangova stožera u posljednjih tjedan dana. Prema HDZ-ovom istraživanju dr. Hebrang osvaja 11 posto, a i anketa konkurenta Primorac daje mu gotovo 10 posto. Da će učiniti maksimalne napore kako bi Hebrang ušao u drugi krug

potvrdila je i predsjednica HDZ – a i premijerka *Jadranka Kosor* koja je pozvala svoje članstvo da udvostruči angažman u kampanji, svjesna da bi za vladajuću stranku neulazak njihovog službeno nominiranog kandidata u drugi krug bio pravi izborni poraz, s dalekosežnim posljedicama na unutarstranački život i odnose, ali i na legitimaciju vladajuće većine. Baš kao i HDZ i nezavisni kandidat dr. Dragan Primorac je već dva tjedna u izbornoj ofenzivi, s izrazito jakim medijskom kampanjom, koja je očito dala rezultate. Ne samo njegovo, već i SDP-ovo istraživanje daje mu četvrto mjesto, s oko deset posto birača podrške.

Kao što smo već spomenuli, sve provedene ankete nisu obuhvatile glasače izvan Hrvatske, tako da će i naši glasovi (možda i presudno) utjecati na konačni redoslijed kandidata.

U IZBORNIM STOŽERIMA

Kako bi naši sugrađani koji imaju pravo glasa mogli izabrati najkvalitetniju osobu za predsjednika Republike Hrvatske obišli smo predsjedničke kandidate i njihove stožere u Zagrebu, one koji imaju realne šanse u utrci za Pantovčak, te se po bliže upoznali s njihovim izbornim programima. Ne želeći ni na koji način biti jednostrani, izborne stožere smo obišli po abecednom redu.

KOD MILANA BANDIĆA

Izborni stožer u Ulici grada Vukovara 248, aktualnog zagrebačkog gradonačelnika Milana Bandića, kojeg su građani hrvatske metro-

Milan Bandić

Približavanjem Božića i prvog izbornog kruga smanjit će se velik broj nepoznanica oko izbora za novog hrvatskog predsjednika * Glasovi glasača izvan Hrvatske utjecat će na konačni redoslijed kandidata (možda i presudno)

pole već četiri puta uzastopno birali za prvog čovjeka glavnog grada Hrvatske, odiše mladošću i optimizmom temeljenom na rezultatima većine anketa koje tom predsjedničkom kandidatu daju najviše šansi za ulazak u drugi izborni krug.

Na samom početku razgovora Milan Bandić ukazuje na činjenicu da su ustavne ovlasti predsjednika Republike ograničene, da se odnose prvenstveno na sukreiranje vanjske politike, zapovjedništvo nad oružanim snagama i usmjeravanje rada sigurnosnih službi.

»Međutim, predsjednik kao prvi među jednakima, zahvaljujući svome položaju i karizmi, uvelike može utjecati na društvene i političke promjene, a svojom vizijom i energijom usmjeravati njezin gospodarski razvoj i afirmaciju novih društvenih vrijednosti«, kaže Bandić i dodaje kako će ključni problem kojim se namjerava baviti u svome predsjedničkom mandatu biti gospodarska stabilnost Hrvatske, odnosno jačanje hrvatskog gospodarstva, smanjenje nezaposlenosti, povećanje izvoza i rast inozemnih ulaganja.

»Predsjednik Republike u ovom vremenu krize mora biti istinski partner u oblikovanju i provedbi strategije oporavka i razvoja Hrvatske. Pri tome ću kao predsjednik posebnu brigu voditi o socijalnoj politici i zaštiti ugroženih u hrvatskom društvu, a uz daljnju afirmaciju Hrvatske na međunarodnoj političkoj sceni, kao nove članice Europske Unije i stvarnog regionalnog lidera, želim otvoriti novu stranicu u stvaranju hrvatskog zajedništva, uz korijeniti rez u pogledu napuštanja svih ideoloških i drugih podjela«, pojašnjava Bandić i napominje kako je njegov načelni stav, vezano uz vanjsku politiku, kako nema tako male zemlje koja ne bi smjela graditi svoju vlastitu vanjsku politiku, bez obzira na asocijacije u kojima se nalazi. Taj stav podrazumijeva prozapadno usmjerenje Hrvatske, što je potvrđeno i ulaskom u NATO savez, te skorim članstvom u EU, ali i suradnju s drugim utjecajnim državama u svijetu, na temelju međusobnog poštovanja i zajedničkih interesa.

»Jednako je važan i hrvatski konsenzus oko ulaska u Europsku Uniju. Europske vrijednosti su neupitne, ali Hrvatska iz povijesnih i mnogih drugih razloga na tom putu mora znati zaštititi i neke svoje vitalne interese koji ne smiju biti relativizirani europskim okvirom, kao što su naš identitet, kultura, prirodni resursi, prioriteti i interesi u našoj regiji i slično. U smislu suradnje s Vladom, predsjednik države može poticati Vladu na veću učinkovitost u interesu stabilnosti i gospodarskog prosperiteta zemlje. U tom pogledu

svoju ulogu vidim kao motivatora, kao promicatelja kulture rada i znanja, kao čovjeka koji vjeruje da Hrvatska može više i bolje i koji osobnim primjerom želi dokazati da je bolje sutra svih nas u kulturi rada, u zajedništvu i sluzenju građanima«. Zadnje pitanje predsjedničkom kandidatu Bandiću odnosilo se na njegov stav o Hrvatima izvan Hrvatske. »Svako društvo pokazuje svoju zrelost i razinu demokratičnosti kroz odnos prema manjinama, bez obzira je li riječ o nacionalnim, vjerskim, seksualnim ili drugim zajednicama. Ne treba zanemariti činjenicu da je Hrvatska izrazito iseljenička zemlja i da Hrvati i njihovi potomci žive na svim svjetskim meridijanima i paralelama te su trajno vezani uz svoju matičnu domovinu. Aktivno su sudjelovali u njezinom stvaranju, obrani i izgradnji, a i danas su aktivno uključeni u gospodarski razvoj, lobiranje, promociju i svekoliku drugu potporu Republici Hrvatskoj. Uz jačanje hrvatskog zajedništva, pokrenut ću ponovno snažnije povezivanje domovinske i iseljene Hrvatske, te poticati i olakšavati njihova ulaganja, veći broj posjeta te povratak i useljavanje. Posebna skrb odnosit će se na očuvanje hrvatskog jezika i kulture u hrvatskim zajednicama u tuđini, kao što je i hrvatska zajednica u Republici Srbiji, te trajno povezivanje mladih druge i treće generacije sa zemljom njihovih korijena«, ustvrdio je za kraj našeg razgovora Milan Bandić uz napomenu kako je kao gradonačelnik Zagreba imao odličnu suradnju s udrugama iseljenih Hrvata iz Vojvodine.

KOD DR. ANDRIJE HEBRANGA

Izborni stožer dr. Andrije Hebranga nalazi se u stranačkim prostorijama Hrvatske demokratske zajednice, stranke koja ga je i kandidirala, u samom centru Zagreba na Trgu žrtava fašizma, a kao i kod svih velikih stranaka u njemu je velika gužva, prepun je stranačkih kolega, simpatizera i predstavnika medija. Dr. Hebrang nam je odmah pojašnio temelje svog izbornog programa: »Poštovat ću instituciju svojih prethodnika. Neću o njima pričati viceve jer predsjednik je institucija i izabrala ga je većina. Štitit ću istinu o hrvatskim braniteljima, a neću braniti Crkvi pravo na javno iznošenje stavova, niti ću dobacivati svojim kritičarima na javnim mjestima. Neću koristiti obavještajnu zajednicu za istrage u inozemstvu, a članovi moje obitelji neće profitirati od moje pozicije. Posjećivat ću Jasenovac i Bleiburg, kritizirat ću loše poteze vlasti, ma koja bila, ali i pomagati konkretnim prijedlo-

zima. Bit ću kreativan predsjednik koji okuplja stručnjake i predlaže rješavanje najvažnijih problema, a naročito ću se angažirati na području svih reformi čiji je cilj bolji standard naših građanki i građana. Štitit ću antifašizam, ali i osuditi komunizam i njegove zločine, a pred stranim diplomatima neću kritizirati svoju zemlju, nego ću probleme rješavati u kući. Smanjit ću troško-

dr. Andrija Hebrang

ve Ureda predsjednika i omogućiti ulazak građanki i građana u park na Pantovčaku. Organizirat ću skromnu pratnju i putovanja bez svojih unučadi. Jednom riječju borit ću se za europsku i ponosnu Hrvatsku«.

I o Hrvatima izvan Hrvatske dr. Hebrang ima jasan stav: »Hrvati spadaju u najraseljenije narode svijeta, tako da ih izvan domovine živi jednak broj kao i u njoj. U pojedinim povijesnim razdobljima politika je htjela međusobne odnose narušiti, a sada je vrijeme da budući predsjednik popravi te odnose i uzdigne ih na razinu onih drugih naroda u EU i šire. Suradnja s dijelom našeg naroda u Bosni i Hercegovini, u dijaspori, kao i Hrvatima koji su autohtono stanovništvo u susjednim državama naša je moralna, ali i ustavna i nacionalna obveza, a pa po uzoru na ostale europske narode taj odnos mora biti uzajaman i dvosmjern, a to znači da Hrvatska mora nastaviti s pomaganjem u razvoju njihovih kulturnih institucija u funkciji čuvanja njihovog identiteta.«

KOD DR. IVE JOSIPOVIĆA

Kao i kod HDZ-a, izborni stožer dr. Ive Josipovića nalazi se u prostorijama najjače oporbene stranke SDP-a na Iblerovom trgu, a ozračje je doista pobjedničko, s obzirom na činjenicu da sve ankete potvrđuju njegovo uvjerljivo vodstvo i siguran ulazak u drugi izborni krug.

Dakako da je dr. Josipović zadovoljan tim pokazateljima, ali njegov je cilj, kaže, izbjeći drugi izborni krug i već u prvom, izbornom voljom većine hrvatskih građana, postati trećim predsjednikom Republike Hrvatske.

»Za predsjednika države odlučio sam se kandidirati jer više ne mogu trpjeti nepravdu koja se godinama nanosi građankama i građanima, a da Hrvatska nije pravedna potvrđuje činjenica da u njoj vlada 'pravednost' podobnih i bogatih. Bogaćenje bez rada utemeljeno u korupciji, kriminal koji ostaje nekažnjen, nesposobni moćnici na visokim položajima koji upravljaju našim životima, političke i rodbinske veze kao vrhovni kriterij osobnog napretka, sve su to danas obilježja hrvatskog javnog i političkog života. Ja se ne mogu pomiriti s tim, ne mogu samo slegnuti ramenima i nastaviti živjeti svoj život, kao da me se to ne tiče. Ne mogu prihvatiti ponižavajuću nepravdu. Imam dovoljno snage i odlučnosti, dovoljno znanja i sposobnosti da konačno i zauvijek izmijenim to stanje duboke nepravde koje opterećuju svakog poštenog građanina, čineći ga potištenim u osjećaju beznađa. Zato Hrvatskoj nudim novu pravednost, vjeru u vlastite snage, moral, poštenje. Nudim optimizam i odvažnost potrebnu da izađemo iz moralne i ekonomske krize. Pravednost je moj program. Želim novu Hrvatsku, pravednu Hrvatsku«, kaže dr. Josipović i pojašnjava da njegov program Nove pravednosti znači novo domoljublje i povratak morala u politiku. »Dosta je 'pravednosti' po kojoj je bilo moguće u pretvorbi i privatizaciji temeljem političke podobnosti i veze s vlašću steći ogroman imetak. Dosta je 'praved-

dr. Ivo Josipović

nosti' koja zatvara oči pred korupcijom i kriminalom, nasiljem na ulicama, drogom koja uništava mlade živote, 'pravednosti' koja je uništila hrvatsko gospodarstvo i osiromašila ljude«, tvrdi dr. Josipović i upozorava da domoljublje nije snažno

mahanje zastavama, gromoglasno pjevanje domoljubnih pjesama, kao ni u džepu imati ovu ili onu stranačku iskaznicu.

»Domoljub je onaj koji instinski voli ovu zemlju i ove ljude. Domoljub je čovjek koji poštuje druge i drukčije, onaj tko marljivo radi, živi od rada i plaća porez, poduzetnik koji ulaže, zapošljava i uredno plaća radnike. Domoljub je onaj političar kojemu je opće dobro ispred vlastita džepa. Borba protiv korupcije, rast gospodarstva, pristojne plaće i mirovine, socijalna sigurnost i jednake šanse za sve građane, posebno mlade, temelj su nove pravednosti koju zagovaram. Zato Hrvatskoj nudim novu pravednost.«

Na pitanje o statusu Hrvata izvan Hrvatske dr. Josipović odgovara kako je već bio u posjetu Hrvatima izvan domovine, uključujući i Hrvate u Republici Srbiji, te da je glavni vanjskopolitički cilj Hrvatske punopravno članstvo u Europskoj Uniji, ali i zalažanje dovršetka procesa njenog proširenja na područje jugoistočne Europe. »Hrvatski je interes da naši susjedi u regiji što prije budu uključeni u tu asocijaciju, naravno na temelju individualno iskazane vlastite spremnosti za članstvo, a to je najbolji put ka stabilnim i prosperitetnim dobrosusjedskim odnosima, što znači i zaštitu hrvatskih nacionalnih manjina u tim državama i njihovog konzumiranja svojih manjinskih prava. Bez dobrosusjedskih odnosa i stabilnosti regije svaka pomoć Hrvatske našim Hrvatima izvan domovine je malo moguća i neadekvatna«, kaže ovaj kandidat s najvećim izgledima za novog predsjednika Hrvatske, uz napomenu kako je svjestan koliko odgovornost preuzima ulazeći u izbore za predsjednika Republike, te da je isticanjem kandidature želio i osobnim primjerom potaknuti odlučnost, optimizam i građansku hrabrost građana i građanki Hrvatske da promijeni hrvatsko društvo i učini ga boljim.

KOD DR. DRAGANA PRIMORCA

Dr. Dragan Primorac, nezavisni predsjednički kandidat koji je unazad dva tjedna zabilježio strelovit rast i ušao u najuži izbor predsjedničkih kandidata s realnim izgledima za ulazak u drugi izborni krug, dočekao je nas u svom stožeru na Kennedyevom trgu, navodeći kako se Republika Hrvatska trenutačno nalazi na svojevrsnoj prekretnici, a ovi predsjednički izbori ključan su trenutak koji će odrediti daljnji smjer njezina razvoja.

»Krizu je danas zahvatila sve segmente društva. Neki od stupova

hrvatskog društva poput rada, poštenja, obiteljskih vrijednosti i domoljublja, ozbiljno su narušeni. Građani Hrvatske u trenucima trenutne gospodarske, moralne i duhovne krize sve više gube nadu. U svojem predsjedničkom programu nudim rješenja za izlaz iz te krize i želim vidjeti novu Hrvatsku! Hrvatsku okrenutu budućnosti. Hrvatsku ponosa, optimizma i nade, mladenačkog poleta i energije. Hrvatsku obrazovanih ljudi i zemlju koja će se jednom za sva vremena obratiti s korupcijom, kriminalom i nepotizmom. Hrvatsku sa stabilnim

dr. Dragan Primorac

i konkurentnim gospodarskim sustavom. Hrvatsku koja je završila s ideološkim podjelama danas, ali koja je završila i s bolnim podjelama iz Drugog svjetskog rata«, kaže Primorac i dodaje kako se u prvom trenutku može činiti da je 40 milijardi duga Hrvatske veliki problem, ali da je za one koji znaju stvarati projekte i nove vrijednosti taj problem zapravo izazov koji je rješiv u razdoblju trajanja mandata. »Hrvatska ima 2 posto kreativnih ljudi koji znaju, mogu i hoće u iskrenom partnerstvu s domaćim i inozemnim poslovnim i financijskim krugovima uhvatiti se sa ovim problemima u koštac na dobrobit Hrvatske, samo im treba dati šansu. Za strane investitore nužan je nedvosmislen i u stvarnom životu brzo provediv pravni okvir investiranja i poslovanja s jasnim pravilima igre, odnosno zaštite interesa, kako investitora tako i djelatnika, a time i interesa države u cjelini, što često nije bio slučaj. Posebnu pozornost valja, između ostalog, posvetiti izvozno orijentiranim industrijskim granama budućnosti te projektima održivog razvoja posebice obnovljivih izvora energije, ekološke poljoprivredne proizvodnje, turizma i kreativnih industrija temeljenih na industriji znanja kao glavnom generatoru promjena, odnosno razvoja. Zato ću zagovarati posebne programe podupiranja, oživljavanja, odnosno

fiskalnog rasterećenja, savjetovanja i financiranja obrtništva, malog i srednjeg poduzetništva kao stupa hrvatskog gospodarstva.«

Na naše pitanje o Hrvatima izvan Hrvatske dr. Primorac odgovara kako je s njihovim problemima detaljno upoznat i da je neke već uspješno rješavao kao ministar znanosti, obrazovanja i sporta u Vladi premijera Sanadera. »Sukladno mom izboru programu, u jednoj drugačijoj Hrvatskoj, boljitak njezinih građana, gdje god oni žive ostaje njezin temeljni prioritet. Želim Hrvatsku, gdje su njezini građani u dijaspori, kao i autohtoni Hrvati u susjednim zemljama, komparativna prednost, a ne teret. Hrvatsku ojačane međunarodne pozicije kao ravnopravnog partnera u suradnji s drugim međunarodnim čimbenicima, koji jednakopravno sudjeluje u donošenju strateških međunarodnih odluka, posebice kad je riječ o široj regiji oko Hrvatske.«

KOD NADANA VIDOŠEVIĆA

Posljednji stožer koji je Hrvatska riječ obišla je stožer nezavisnog kandidata Nadana Vidoševića u Gundulićevoj 63. Vidošević je od samog početka izborne kampanje jedan od kandidata kojemu se daju velike šanse u utrci za nasljednika Stjepana Mesića, a njegova privrženost ulasku u europske asocijacije je neupitna.

»Europa je već u Hrvatskoj. Mora se potaknuti još jači i beskompromisni europski angažman u Hrvatskoj, da bi skoriji trenutak našeg ulaska u EU, voljom i pozivom EU, prošao neosjetno, jer će naši standardi već biti standardi EU. Osim toga

Hrvatska mora postati sjecište i sjecište trgovinskih, energetskih i ukupnih ekonomskih putova dijela Europe kojoj pripada. Hrvatska ima privilegij da je zemlja s jednom od najdužih obala na Mediteranu. Zato je Hrvatska Mediteran srednje Europe. U tom i takvom zemljopisnom položaju mora se izgraditi svijest o korisnosti Hrvatske kao prostora razvoja cijele srednje Europe. More nema samo turističku funkciju, niti funkciju razvoja samo hrvatskoga gospodarstva. Ono tu funkciju ima za cijelu srednju Europu, a Hrvatska mora od primorske postati snažna pomorska zemlja. U tome je također jamstvo naše sigurnosti i stabilnosti«, pojašnjava svoj izborni program Vidošević i dodaje kako je potrebno izgraditi društvo rada i jednakih mogućnosti, jer samo materijalno neovisan pojedinac i građanin može biti graditelj osobne sreće i sreće vlastite obitelji, kao i društva u kojem živi. Da bi se ta pretpostavka ostvarila svaki gra-

đanin mora imati jednake mogućnosti i jednaku polaznu osnovicu. Hrvatski građanin mora konačno početi živjeti od svoga rada. Jednakost i pravednost ne smije ostati samo na razini parole, jer se inače pretvaraju u svoju suprotnost, a za stvaranje društva jednakih mogućnosti, za stvaranje ozračje kulta rada odgovorna je država. Vidošević ukazuje i na nužnost socijalne zaštite, jer smatra da rad nije socijalna nego gospodarska kategorija, a čovjek ne može imati uvjete za rad ako živi u društvu neizgrađene socijalne zaštite, odnosno da treba zaštititi one koji nisu u mogućnosti sudjelovati u tržišnoj utakmici. Isto tako, jedan od prioriteta je i natalitetna politika, jer ako se u Hrvatskoj nastavi negativan demografski trend za četrdeset godina ćemo se vratiti na broj stanovništva iz 1900. godine. Struktura stanovništva bi tada bila dominantno staračka. To bi značilo da Hrvatska ne bi bila sposobna financirati svoje socijalne fondove, mirovine i zdravstvenu zaštitu. Za kraj razgovora Vidošević naglašava kako se Hrvatska ne smije umoriti od jačanja veza sa Hrvatima izvan domovine iz dva bitna razloga: zato što je to dužna iz moralnih

Nadan Vidošević

razloga na koje obvezuje i Ustav Republike Hrvatske, a drugi razlog je činjenica što su Hrvati izvan domovine odigrali ključnu ulogu u stvaranju današnje neovisne Hrvatske.

Napustivši posljednji predsjednički stožer izašli smo u hladnu zimsku zagrebačku noć, koja je mirisala na prve snježne pahule, dok su nas s džambo plakata gledale predsjednički kandidati, nasmiješeni, optimistični i, uglavnom, retuširani. Približavanjem Božića i prvog izbornog kruga smanjit će se velik broj nepoznanica oko izbora za novog hrvatskog predsjednika, ali će ostati još jedna veoma važna, možda i odlučujuća: kojem će se predsjedničkom kandidatu prikloniti i svoju potporu dati aktualni predsjednik Stjepan Mesić, koji još uvijek uživa najveću popularnost u hrvatskoj javnosti.

Zlatko Žužić

Etnički stavovi i osobine ličnosti zagrebačkih studenata

Za Milana Bandića bi glasovalo 27,4 posto studenata, za Ivu Josipovića 26,8 posto, za Nadana Vidoševića 16,4 posto i za Vesnu Pusić 9,8 posto. Ostali predsjednički kandidati »dobili« su manje od 10 posto glasova

Institut za migracije i narodnosti u Zagrebu (IMIN) proveo je u studenome i početkom prosinca 2009. godine istraživanje pod radnim nazivom »Etnički stavovi i osobine ličnosti zagrebačkih studenata« čiji je autor i voditelj bio dr. sc. Zlatko Šram.

Istraživanje je provedeno na prigodnom uzorku od 368 ispitanika u kojem su 62 posto ispitanika bili studenti fakulteta društvenih znanosti, 30 posto tehničkih i 8 posto prirodnih znanosti. Prosječna dob ispitanika bila je 21 godina, a od ukupnog broja bilo je 63 posto ženskih ispitanika. Dobiveni rezultati izraženi u relativnim frekvencijama (postotcima) ne mogu se generalizirati na ukupnu populaciju zagrebačkih studenata jer je ispitivanje obavljeno na prigodnom i selekcioniranom uzorku. Autor međutim smatra kako se ne bi dobili bitno drugačiji rezultati u pogledu određenih tendencija da je istraživanje urađeno na reprezentativnom uzorku. U ovom ćemo tekstu prikazati rezultate koji bi mogli biti zanimljivi široj javnosti.

PREFERIRANJE PREDSEDNIČKIH KANDIDATA

Postavljena su pitanja o izlasku studenata na predsjedničke izbore i preferiranju pojedinih predsjedničkih kandidata. Na predsjedničke izbore 27. prosinca izašlo bi 64,1 posto, nisu sigurni hoće li izaći 26,4 posto, a da neće izaći na izbore tvrdi 9,5 posto ispitanika. Za *Milana Bandića* bi glasovalo 27,4 posto studenata, za *Ivu Josipovića* 26,8 posto, za *Nadana Vidoševića* 16,4 posto i za *Vesnu Pusić* 9,8 posto. Ostali predsjednički kandidati »dobili« su manje od 10 posto glasova.

Također je mjereno povjerenje u institucije političkog sustava. Povjerenje u Hrvatsku vojsku ima 41,2 posto ispitanika, u predsjednika države 35,5 posto, u Crkvu 33,2 posto, u USKOK 27,8 posto, u policiju 25,2 posto, u hrvatske obavještajne i protuobavještajne službe 17,8 posto, u Državno

odvjetništvo 15,3 posto, u sudstvo 13,9 posto, u Vladu 9,6 posto, u Hrvatski sabor 8,7 posto, i u političke stranke 3,0 posto.

ANTIEUROPSKI SENTIMENT I NACIONALNI IDENTITET

Oko polovice ispitanika izražava određeni antieuropski sentiment. Na primjer, 48,1 posto ispitanika slaže se s tvrdnjom da će hrvatski nacionalni interesi biti ugroženi

u Europskoj Uniji, 46,2 posto se slaže s tvrdnjom da novi svjetski poredak i globalizacija žele Hrvatsku pretvoriti u svoju koloniju, 42,9 posto se slaže da će EU i NATO uništiti hrvatska prirodna bogatstva, a da je zapadni svijet pun društvenih nepravdi, moralne pokvarenosti i kriminala slaže se 41,3 posto ispitanika.

Između jedne četvrtine i jedne trećine ispitanika izražava osjećaj kolektivne nacionalne ugroženosti. Svaki četvrti ili 26,1 posto se slaže s tvrdnjom da je očito kako su se neke nacije urotile protiv hrvatskog naroda, 25,4 posto se slaže da drugi narodi nemaju na srcu dobrobit Hrvatske, 35,2 posto da postoji dosta izdajnika među pripadnicima hrvatskog naroda, 35,1 posto se slaže da uvijek postoji prijetnja koja dolazi od susjednih naroda, 33,5 posto se slaže da će Hrvate od vanjskih neprijatelja spasiti samo nacionalno jedinstvo, a 32,8 posto se slaže

s tvrdnjom da bi u slučaju rata neke nacionalne manjine podržale neprijatelje Hrvatske.

Premda su svi ispitanici bili hrvatske nacionalnosti, jedan dio ne izražava hrvatski nacionalni identitet. Da sebe uvijek vidi kao Hrvata ili Hrvaticu slaže se 81,8 posto, da je ponosan što je Hrvat slaže se 76,0 posto, da je veoma sretan što pripada hrvatskom narodu slaže se 66,1 posto, a da se snažno poistovjećuje s dru-

rencija koje su dobivene na ovaj način: Socijaldemokratska partija Hrvatske (SDP) (36,8 P posto), Hrvatska stranka zelenih (29,1 posto), Hrvatski narodni savez (HNS) (24,6 posto), Hrvatska socijalno liberalna stranka (HSL) (24,4 posto), Hrvatska seljačka stranka (HSS) (21,9 posto), Hrvatska demokratska zajednica (HDZ) (20,0 posto), Hrvatska stranka prava (HSP) (15,6 posto), Demokratski centar (DC) (13,7 posto), Hrvatska čista stranka prava (HČSP) (9,6 posto).

ZA POŠTOVANJE TRADICIONALNIH VRIJEDNOSTI

Različite su autoritarne tendencije prisutne kod zagrebačkih studenata. Na primjer, 53,1 posto se slaže s tvrdnjom da su hrvatskoj mladeži potrebne stroga disciplina, nepokolebljiva odlučnost i jaka volja za radom i borbom za svoju obitelj, 43,3 posto se slaže da je Hrvatskoj potreban jaki i neustrašivi vođa kojem će narod vjerovati i koga će slijediti, 43,1 posto se slaže da je poštovanje autoriteta najvažnija vrлина koju djeca trebaju naučiti. Većina ispitanika je sklona oštro kažnjavanju prijestupnika: 65,2 posto se slaže da maloljetnike treba oštro kažnjavati, a 73,3 posto se slaže da one koji krše zakone treba strogo kažnjavati. Svaki četvrti ili 24,8 posto studenata se slaže da je smrtna kazna najbolja kazna za okorjele kriminalce. Potreba za poštovanjem tradicionalnih vrijednosti je izrazito prisutna kod zagrebačkih studenata: 77,8 posto se slaže s tvrdnjom da Hrvati moraju pokazivati više poštovanja za običaje i tradiciju svoga naroda i brinuti se za njihovo očuvanje.

Što se tiče religioznosti ispitanika dobiveni su sljedeći rezultati: gotovo svaki četvrti ili 23,9 posto ispitanika smatra sebe ateistom, 53,3 posto su vjernici ali ne prihvaćaju sve što vjera naučava, a 22,8 posto su uvjereni vjernici koji prihvaćaju sve što vjera naučava.

D. R.

Sjetan rođendan!

*Gledajući iz današnje perspektive uredništvo na hrvatskom imalo je stalnu uzlaznu putanju **
Drugo je, međutim, pitanje koliko se može biti zadovoljan dinamikom razvoja uredništva

Netko više, a netko manje, ali svi dijelimo iskustvo osjećaja trema pred javni nastup još od vrtića, pa do dana kada je osobna iskaznica bar jednom zamijenjena. Moj osobni dojam je kako je upravo taj osjećaj bio zajednički i Tomislavu Žigmanovu i Dušici (tada) Jurić i Josipu Stantiću i potpisniku

Gledajući iz današnje perspektive uredništvo na hrvatskom imalo je stalnu uzlaznu putanju: s jednosatnog prešlo se na dvosatni, s dvosatnog na današnji trosatni program; od jednog zaposlenog stiglo se na današnja četiri, pri čemu je jedna od bitnih značajki bila da nikada nije ostalo bez logističke potpore

i usavršavanja, na žalost, prestala postojati.

Za uredništvo na hrvatskom slobodno se može reći kako je, zajedno s tadašnjim Žigom i Katoličkim mjesečnikom Zvonik, imalo još jednu respektabilnu značajku: dok još u vrtićima i školama nije postojalo obrazovanje na hrvatskom jeziku

Upravo zbog svoje mladosti, dinamičnosti i pismenosti uredništvo na hrvatskom razmjerno se brzo uklopilo u postojeće standarde informativnog programa Radio Subotice, a uživo uključivanje Dušice Jurić (sada Dulić) u vrijeme bombardiranja 1999. u program, dodatno je ojačalo osjećaj sigurnosti i kod

drugih. Stoga danas uredništvo na hrvatskom bez problema priprema trosatnu emisiju čijim se sadržajima, napose informativnim, nerijetko služe i kolege iz drugih redakcija. Već sama ta činjenica dovoljno govori o inkorporiranosti uredništva na hrvatskom ne samo u Radio Suboticu kao matičnu kuću nego i u šire okvire društva, što, na žalost, u većini nije slučaj i s drugim hrvatskim institucijama. Najveći problem ovog uredništva vezan je za njegovu perspektivu, koja je vezana uz sudbinu Radio Subotice. Bez vlastite imo-

vine i s neizvjesnim ishodom dugo najavljivane privatizacije i ovaj se 21. prosinca u emotivnom smislu možda najbolje da opisati sintagmom – sjetan rođendan!

Zlatko Romić

Nekad i sad: Marina Kujundžić-Kovačić, Josip Stantić, Nela Skenderović

ovih redova..., pa čak i (pokojsnom) Josipu Buljovčiću i Lazaru Merkoviću one večeri 21. prosinca 1998. kada je na valovima Radio Subotice prvi puta krenuo program na hrvatskom jeziku – prvima zbog neuskustva, drugima zbog uzbuđenja što im se konačno ostvarila dugogodišnja zamisao. Naime, kao čovjek s dugogodišnjim iskustvom na Radio Jugoslaviji, a zatim i Radio Subotici nije slučajno što je upravo Lazar Merković otac ideje o osnutku programa na hrvatskom jeziku. Zanimljivo, u vrijeme kada je Demokratski savez Hrvata u Vojvodini sredinom devedesetih imao deset vijećnika u Skupštini općine na njegov se koncept radijskog programa na hrvatskom kupila prašina, a zaživjela je tek kada je isti taj DSHV u skupštinskim klupama imao tek tri svoja vijećnika. I u prvom i u drugom slučaju ova je stranka pod vodstvom *Bele Tonkovića* bila u koaliciji sa Savezom voždanskim Mađara, zahvaljujući kojemu je i hrvatski jezik uveden kao službeni na teritoriju današnjeg Grada, a samim tim i mogućnost informiranja na hrvatskom jeziku.

respektabilnog broja vanjskih suradnika od kojih su dobar dio njih činiliiskusni novinari drugih kuća, uglavnom tiskanih medija. Drugo je, međutim, pitanje koliko se može biti zadovoljan dinamikom razvoja uredništva.

Uredništvo na hrvatskom Radio Subotice, zajedno s tadašnjim dvotjednikom Žig, imalo je i značajku kojoj se danas malo pridaje pozornosti i u većim kućama: radilo je na profesionalnom osposobljavanju svojih kadrova. Svjestan vlastitog, ali i neuskustva i neznanja svojih novinara prvi ih je urednik programa Tomislav Žigmanov poslao u Zagreb da od kolega s Hrvatskog radija nauče makar osnove ovog posla, koji se u velikoj mjeri razlikuje od pisanog novinarstva. Taj se potez pokazao višestruko korisnim i isplativim, jer se danas o nekima od njih može govoriti kao o zrelih radijskim i televizijskim novinarima, čiji se rad počesto može čuti i vidjeti i na zagrebačkim, novosadskim ili subotičkim postajama. Ali, i ta je crta, zapravo svijest o vlastitoj potrebi profesionalnog učenja

ovo je uredništvo s valova Radio Subotice itekako obavljalo jezično edukativnu ulogu kao primjer živog govora književnom standardu materinskog jezika.

Konačno, nešto i o samom programu i kući u kojoj se nalazi.

Temeljem članka 20. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na okoliš (»Službeni glasnik RS« br. 135/04 i 36/09) i članka 24. Odluke o općinskoj upravi (»Službeni list općine Subotica« br. 5/05...6/07), Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša:

OBAVJEŠTAVA

Da je VIP MOBILE D. o. o. Beograd, Omladinskih brigada br. 21 Novi Beograd, podnio zahtjev za davanje suglasnosti na Studiju o procjeni utjecaja na okoliš Projekta:

Radio bazna stanica mobilne telefonije »NS 2153_02 SU PALIČKO JEZERO« na Paliću, na katastarskoj čestici 608/4 K.O. Palić, na adresi Trg sv. Proroka Ilije bb., područja grada Subotice.

Suglasno članku 20. Zakona o procjeni utjecaja na okoliš, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša osigurat će JAVNI UVID u predmetnu studiju u razdoblju od 17. 12. 2009. do 11. 1. 2010. godine u prostorijama Stare gradske kuće II. kat - ured 226, svakog radnog dana od 10 do 13 sati.

Javna prezentacija i javna rasprava o predmetnoj studiji o procjeni utjecaja na okoliš bit će održana 18. 1. 2010. godine u 13 sati u prostorijama Gradske kuće II. kat - ured 226.

U službi i ljudi i domaćih životinja

Subotička veterinarska postaja »Veterinar«, čiji je vlasnik veterinar specijalist Grgo Tikvicki, nedavno je dobila novi dio – šalter prostoriju s recepcijom na kojoj se stranke odmah usmjeravaju u zavisnosti od usluga koje im se trebaju pružiti. Ova veterinarska postaja bavi se prevencijom i liječenjem životinja

»Bavljenje veterinarskom strukom privatnom inicijativom počeo sam još 1992. godine, čim je to zakon dopustio – prvo Zakon o radu, a onda i Zakon o zdravstvenoj zaštiti. Počeo sam samostalno raditi, a 1993. godine bili smo trojica, jer je to bio uvjet da se veterinarska djelatnost obavlja u okviru veterinarske postaje. Tako smo iz veterinarske ambulante izrasli u veterinarsku postaju. To znači veće ovlasti, veću odgovornost i više posla. Zašto više posla? Onaj tko je posao organizirao kao veterinarsku postaju, taj je imao pravo natjecati se za poslove po programu mjera kod Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Republike Srbije, što smo mi i uradili. To su preventivna cijepljenja, tuberkulizacija krava, odnosno ispitivanje krava na bolest tuberkuloze, vađenje krvi kod koza, ovaca, cijepljenje pasa i mačaka protiv bjesnoće, čišćenje od parazita, pregled mesa na trihinelu. Tako smo se polako razvijali i 1996. proširili poslovni prostor«, kaže **Grgo Tikvicki** o početku rada i razvoju ove veterinarske postaje, naglašavajući kako se, zbog opsega posla i zbog same zakonske regulative i usklađivanja ovdašnjeg zakona o veterinarstvu s europskim propisima, pokazalo da se veterinarska postaja mora opremiti i osuvremeniti.

»Tako smo praktički sve počeli graditi iznova i dobili nov suvremeni objekt. Osiguran je prostor za suradnike, da oni imaju gdje raditi, presvući se, doručkovati. Također smo dobili i šalter prostoriju, odnosno prostoriju u kojoj se nalaze suradnici koji u isto vrijeme mogu primiti više klijenata. U starom dijelu smo napravili ambulantu isključivo za male životinje. Za ovu adaptaciju nismo dobili novac od ministarstva, izgradnju smo riješili vlastitim snagama, što iz vlastitih sredstava, što iz sredstava kredita.«

HR: Kojim se poslovima bavi vaša veterinarska postaja?

Naša veterinarska postaja se bavi preventivom, to su poslovi koje smo na natječaju dobili od države, a bavimo se i kurativom. Što se i jednog i drugog dijela posla tiče, tu djelatnost obavljam kako u ambulanti, tako i na terenu. Mi smo operativna služba, najniža

instancija u izravnom kontaktu sa strankama i pacijentima. Iznad nas se hijerarhijski nalaze veterinarski specijalistički institut, inspekcija i ministarstvo. Te poslove po programu mjera država propisuje, naređuje, kontrolira, povremeno plaća, a povremeno plaćaju sami vlasnici životinja. Sad je upravo takva situacija, da jedan dio plaća država, a jedan dio vlasnici životinja.

namirnica. Imamo pravo ispitivati meso na trihinelozu, to je naročito opasna zarazna bolest, dakle imamo pravo kontrolirati meso koje se koristi za vlastitu uporabu. Onaj tko, recimo, želi napraviti kobasice i ima svoju svinju ili ju je kupio može donijeti meso u bilo koju veterinarsku postaju koja obavi pregled mesa na trihinelozu. Ostale analize radi veterinarski specija-

dimo cijepljenje. Što se tiče konja, država vodi računa o tome da se suzbije infektivna anemija kopitara (IAK), koja kod nas trenutačno nije dijagnosticirana, ali postoji obveza vađenja krvi i kontrole konja na ovu bolest. Što se goveda tiče, trenutačno se ispituje tuberkuloza, a kod krava se vadi krv i ispituje se na brucelozi i leukozu, a ponekad i na druge bolesti. Kod koza i ovaca se trenutačno vadi krv i ispituje se na brucelozi i zarazni pobačaj.

HR: Što još spada u domenu poslova veterinarske struke radi zaštite zdravlja životinja?

Uz preventivne mjere, imamo obvezu i obilježavanja životinja. Kod krava, svinja, koza i ovaca obilježavanje se radi ušnim markicama, a kod konja smo prešli na obilježavanje čipovima, koji se upotrebljavaju i kod pasa i mačaka. Za sve životinjske vrste, osim za konje, postoji središnja baza podataka, znači sve ono što mi radimo, što je država propisala, ona to i kontrolira, a mi smo to dužni uraditi i unijeti u centralnu banku podataka. Kad sve to uradimo, vlasnik koji koristi naše usluge sa svom urednom dokumentacijom može dobiti zdravstveno uvjerenje, odnosno tzv. bijeli pasoš i ima pravo kod krava dobiti plavi pasoš, koji je rezultat obilježavanja teleta i provedenog cijelog programa mjera na teletu, a kasnije na junetu, kravi i biku. Ako se promet obavlja unutar općine u tom slučaju su plavi pasoš i bijeli pasoš (uvjerenje o zdravstvenom stanju životinja) dovoljni za promet životinja, a ako životinja ide izvan općine onda izdajemo transportno uvjerenje i papire o dezinfekciji vozila. Znači, ako želimo zdravlje i životinja i ljudi i ako želimo da sve bude u legalnim tokovima onda je ovo neophodno uraditi na životinjama. U tom poslu mi surađujemo s vlasnicima, a račune svakog mjeseca polažemo inspekciji i institutu i sve unosimo u središnju bazu podataka Republike Srbije. Radimo sa svim životinjskim vrstama, dakle i s ekonomski vrijednim životinjama koje služe za prehranu ljudi, tako i s malim životinjama, mislim na pse i mačke. Iznimno nam donose i pojedine egzotične vrste. Sve slučajeve koje mi kao operativna služba ne možemo riješiti, šaljemo na višu instanciju.

Z. Sarić

S otvorenja: ministar Saša Dragin i Grgo Tikvicki

HR: Što spada u preventivni rad koji obavljate?

Preventiva je sprječavanje pojave i rad na suzbijanju i iskorjenjivanju naročito opasnih zaraznih bolesti kod domaćih životinja, od kojih neke prelaze i na ljude, što znači da su zarazne. Što se tiče veterinarske djelatnosti, jest da prvenstveno liječimo životinje, ali veterinari su zapravo u službi i ljudi i domaćih životinja, jer se neizravno bore i za zdravlje ljudi. Jedan dio poslova odnosi se i na kontrolu životnih

listički institut, mislim na mikrobiološka ispitivanja, a što se tiče ispitivanja trihinele u klaonicama, to rade veterinarski inspektori, to je meso za javnu potrošnju. Kod svinja se radi i cijepljenje protiv svinjske kuge, to je opasna zarazna bolest. Cijepljenje se radi još ove i vjerojatno sljedeće godine, a da bismo mogli izvoziti svinjsko meso u Europsku Uniju moramo prestati s cijepljenjem i biti čisti od svinjske kuge. Trenutačno jesmo čisti od svinjske kuge, ali još ra-

BORIS TADIĆ I LÁSZLÓ SÓLYOM SASTALI SE U SUBOTICI

Dobri odnosi dviju država

Odnosi Srbije i Mađarske su na najvišoj razini do sada, zaključili su predsjednici dviju država *Boris Tadić* i *László Sólyom* tijekom prošlotjednog susreta u Subotici.

»Mađarska nam je dala značajnu i politički relevantnu potporu na putu prema europskim integracijama, dok smo mi naglasili da Srbija ostaje otvorena za mađarske investicije i rast potencijala ekonomske suradnje između dviju zemalja«, rekao je predsjednik Tadić. Mađarski predsjednik László Sólyom čestitao je Srbiji ukidanje viza za ulazak u zemlje EU od 19. prosinca i naglasio da je to priznanje Unije za istrajnost na putu integracija.

»Po Lisabonskom sporazumu, koji je stupio na snagu od 1. prosinca, Mađarska će, kao članica trojnog predsjedništva, sudjelovati i pomagati u integraciji zemalja zapadnog Balkana, jer je to u interesu cijele Europe. Kao i do sada, Mađarska će podržati Srbiju ako uputi molbu za kandidaturu za članstvo u EU«, rekao je predsjednik Sólyom.

Predsjednici Srbije i Mađarske suglasili su se da nastave suradnju u zaštiti prava nacionalnih manjina koje su, kako su naveli, mostovi suradnje između dviju zemalja.

Predsjednik Sólyom je rekao da su donošenjem Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina ispunjeni svi uvjeti da manjine u Srbiji, uključujući mađarsku, ostvare kulturnu autonomiju. Dodao je da taj zakon može biti dobar primjer i drugim zemljama.

Predsjednici dviju zemalja potpisali su zajedničko pismo koje upućuju akademijama Srbije i Mađarske da se znanstveno razmotri pitanje atrociteta i zločina tijekom Drugog svjetskog rata, kako bi se razjasnile nedoumice iz zajedničke prošlosti.

D. B. P.

OTVORENA REKONSTRUIRANA ZGRADA KINA »LIFKA«

Novo sjedište kazališta i Art kina

Dvije subotičke ustanove kulture - mađarsko kazalište »Dezső Kosztolányi« i Art kino »Lifka«, koje su dosad djelovale na adresi Harambašićeva 4, dobile su prošloga tjedna nove prostorije za rad u zgradi nekadašnjeg kina »Lifka« na Trgu žrtava fašizma. Scenu kazališta otvorio je prošloga četvrtka predsjednik Republike Mađarske *László Sólyom*, a otvorenju su, među ostalima, nazočili i srbijanski predsjednik *Boris Tadić*, predsjednik Saveza vojvodanskih Mađara *István Pásztor* i gradonačelnik Subotice *Saša Vučinić*.

Prigodom otvorenja premijerno je izvedena predstava »The Beach« (Plaža) radena po motivima romana »Stranac« *Alberta Camusa*.

Redatelj i direktor kazališta »Dezső Kosztolányi« *András Urbán* kaže kako novi prostor kazališta, iako nije puno veći od onoga u kojem su dosad radili, donosi puno bolje uvjete za rad.

»U novom prostoru imamo dvije garderobe, normalne toalete i tuševe, kao i dva ureda. U dvorani ima 95 mjesta što će se moći vremenom i povećavati. Osim tih tehničkih aspekata, novi prostor će svakako moći pridonijeti da u umjetničkom smislu ostvarujemo složenije projekte«, kaže *András Urbán*.

Art kino »Lifka« osnovano je prije nešto više od godine, a osim prikazivanja umjetničkih ostvarenja u njemu je dosad organizirano više smotri na kojima su predstavljene kinematografije inozemnih država. Nova dvorana ima 66 sjedišta i po riječima ravnateljice kina *Edit Laszlo* zadovoljava standarde u suvremenoj praksi vezanoj za prikazivanje filmova. Kino dvorana je svečano otvorena upravo projekcijom filma *Aleksandra (Sándóra) Lifke*. Inače, valja podsjetiti kako se iduće, 2010. godine obilježava 100 godina otkako je ovaj čuveni kinematograf otvorio prvo kino u Subotici.

Za rekonstrukciju zgrade bivšeg kina »Lifka«, u kojoj su smještene ove dvije ustanove kulture, iz pokrajinskog Fonda za kapitalna ulaganja izdvojeno je 110 milijuna dinara.

D. B. P.

Naplata parkiranja u vrijeme blagdana

JKP »Parking« će u četvrtak, 24. prosinca, naplatu i kontrolu parkiranja obavljati do 15 sati, priopćeno je iz ovog poduzeća. Sljedećeg dana, na Božić, naplate neće biti u prvoj (crvenoj), drugoj (žutoj), četvrtoj (plavoj), petoj (bijeloj) i šestoj (narančastoj) zoni, a do 15 sati pakiranje će se naplaćivati u trećoj (zelenoj) zoni (tržni centar Mali Bajmok) i u sedmoj (ljubičasta) zoni. Naplate do 15 sati bit će i 31. prosinca i 6. siječnja, a bez plaćanja parkiranja na cijelom teritoriju grada bit će prvi i drugi dan Nove godine, te na pravoslavni Božić, 7. siječnja.

Tribina za poljoprivrednike

Regionalni centar za ruralni razvoj Subotica danas organizira tribinu s temama: »Certifikacija HACCP-a, standardi sigurnosti i kvalitete u poljoprivredi i prehrambenoj industriji« o čemu će govoriti *Branišlav Raketić*, voditelj skupine za unapređenje kvalitete poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda pri Ministarstvu poljoprivrede, a o dobroj poljoprivrednoj praksi i integralnoj proizvodnji voća govorit će dipl. ing. zaštite bilja *Hajnalka Bognar-Pastor*, stručna suradnica u Poljoprivrednoj stručnoj službi Subotica. Početak tribine je u 11 sati u prostorijama Mjesne zajednice »Hajdukovo«.

Prosvjed bivših »Severovih« radnika

Danas u podne bivši radnici »Severa« održat će na Trgu slobode prosvjedni skup s kojega će uputiti zahtjeve predsjedniku Vlade *Mirku Cvetkoviću*, vlasniku ATB-a »Sever« i subotičkim sudovima da raskinu ugovor o privatizaciji ovog poduzeća, te da država postane većinski vlasnik dok se ne nađe drugo rješenje i novi strateški partner. Predsjednik malih dioničara »Severa« – »Solidarnost« *Vanja Dragojlović* kaže da ova tvrtka od privatizacije 2004. iz godine u godinu propada, otpušteno je oko 1.700 radnika, kupac nije ispunio obveze iz kupoprodajnog ugovora koje se odnose na investicije i dokapitalizaciju, te na isplatu dijela zarada za oko 1.300 zaposlenih na temelju umanjenja cijene rada od 1997. do 2002, a milijunski dugovi ove tvrtke iz godine u godinu se uvećavaju.

Počelo cijepljenje protiv gripe A(H1N1)

Od jučer, 17. prosinca, počelo je cijepljenje protiv gripe A(H1N1). Subotičani se mogu cijepiti u svim ambulantama opće medicine u gradu, osim na Makovoj sedmici, u ambulantama opće medicine u prigradskim naseljima, te u zdravstvenim postajama u Čantaviru i Bajmoku i u ambulantama na Paliću i u Tavankutu. Za svu djecu do 18 godina vakcine će se davati u Dječjem, odnosno Školskom dispanzeru, za studente u Studentskoj ambulanti, a cijepljenje će se vršiti također u ambulantama medicine rada u poduzećima.

U priopćenju subotičkog Doma zdravlja navodi se da se vakcina može primiti tijekom radnog vremena navedenih ustanova – radnim danima od 7 do 20 sati i subotom od 7 do 13, a subotom poslije podne i nedjeljom građani će se moći cijepiti u Službi za hitnu medicinsku pomoć, odnosno Dječjem dispanzeru od 8 do 20 sati. Istodobno, privremeno su prekinuti sistematski pregledi za djecu i odraslo stanovništvo.

Sukladno »Naredbi o proglašavanju pojave epidemije zarazne bolesti od većeg epidemiološkog značaja i mjerama koje se moraju provoditi«, koju je donijelo Ministarstvo zdravlja Republike Srbije, prioritet u obveznoj izvanrednoj imunizaciji imaju osobe starosti iznad šest mjeseci s određenim kroničnim poremećajima zdravlja, trudnice i zdrava djeca starija od šest mjeseci do dvije godine uz konzultaciju pedijatra. Sljedeća grupa su građani zaposleni u objektima u kojima se obavlja zdravstvena djelatnost, zaposleni u državnim i javnim tijelima, u proizvodnji i distribuciji lijekova, hrane, vode, električne energije, dječjim vrtićima i školama, a zatim i zdrava djeca od 3 do 14 godina, zdravi mlađi odrasli od 15 do 49 godina, zdravi odrasli od 50 do 65 godina i naviše. Svi građani koji su zainteresirani za cijepljenje mogu se obratiti svom liječniku i nakon konzultacije s njim primiti vakcinu protiv gripe A(H1N1), koja je besplatna za sve kategorije stanovništva.

POVIJEST HRVATA (DIO II.)

Dolazak na Jadran

Piše: Dario Španović

Nakon dolaska na Jadran, hrvatska su plemena zauzela područje od rijeke Raše u Istri pa sve do Valone (Albanija). Na tom području hrvatska su plemena zatekla mnogo žitelja slavenskog podrijetla, stoga su se neka plemena ponovno selila na sjever, u Panoniju, u krajeve oko rijeke Kupe i između Save, Dunava i Drave. Na području Panonije također je bilo slavenskog stanovništva te je taj dio kasnije nazvan Slavonija, dok je drugi dio, između Dunava i Save, dobio naziv po Sirmiumu odnosno pohrvaćeno Srijem.

Nakon dolaska Hrvata na Jadransko more, latinsko se stanovništvo povuklo iz svojih porušanih gradove te su se sklonili na otoke i u planine. Ubrzo su se organizirali te izgradili dva nova velika naselja, pokraj porušene Salone nastaje Spalatum odnosno Split a pokraj Epidauruma nastade Ragusium-Dubrovnik.

HRVATI I LATINI U MIRU

Vidjevši kako Latini počinju graditi nova naselja, hrvatski su knezovi doveli svoju vojsku te naselja stavila u opsadu. Tada je bizantski car Konstantin IV. pozvao predstavnike Hrvata i Latina na dogovor o miru. Nakon postignutog mira Latini su mirno mogli živjeti u Zadru, Splitu, Trogiru i Dubrovniku dok je Hrvatima pripala sva ostala zemlja i gradovi, a Latini su za svoju zemlju i vinograde izvan gradskih zidina morali Hrvatima plaćati porez. Kako bi se ovo potvrdilo bizantski car i rimski papa pozvali su hrvatske knezove i poglavice plemena na sabor u Du-

vanjskom polju (Hercegovina) 753. godine. Latinima je dano 8 gradova i 3 otoka dok je ostali dio podijeljen na Bijelu Hrvatsku, od rijeke Raše u Istri do rijeke Cetine, i Crvenu Hrvatsku od rijeke Cetine do rijeke Bojane (Crna Gora).

mnogobrojnijih Avara, Hrvati su zaštitu zatražili od Franačkog Kraljevstva i njihova vladara Karla Velikog. Karlo Veliki je ubrzo uništio Avare ali je Hrvatima u Panoniji nad vlašću njihovih knezova ostala vlast franačkog grofa

je došlo do zavade ova dva kneza zbog pitanja vladanja nad svim Hrvatima. Ova zavada je odgovarala franačkom grofu Kadalohu koji je ovaj sukob podupirao, stavio se na stranu Borne i poslao franačku vojsku da po Panonskoj Hrvatskoj

Na Duvanjskom polju je također ponovno organizirana Crkve na Jadranskom primorju, te dogovoreno pokrštavanje onog dijela Hrvata koji je još vjerovao u poganske bogove. Te su uredbe prihvatili hrvatsku knezovi, a papinski su poslanici blagoslovili hrvatski narod i udijelili mu zaštitnike sv. Petra i Pavla.

Za hrvatska plemena na području Panonije bili su puno nepovoljniji uvjeti. Pod stalnim napadima

Erliha. Ubrzo je Erlih pokušao osvojiti i Bijelu Hrvatsku, ali je u bitci s Hrvatima koji su bili pod vodstvom kneza Višeslava izgubio vojsku te i sam poginuo.

POD FRANAČKOM VLAŠĆU

Nakon što je za Božić 800. godine od rimskog pape okrunjen za rimskog cara (Karlo je u svom posjedu imao Francusku, Belgiju, Nizozemsku, Njemačku i Italiju) Hrvati ga priznaše za vladara a Karlo ostavi Hrvatima da i dalje sami biraju svoje knezove koje će on potvrditi, uz obvezu da se neće miješati u običaje i poslove hrvatske države. Nakon smrti Karla Velikog 814. godine na prijestolje je došao njegov sin Ludovik Pobožni. U Bijeloj Hrvatskoj vladao je knez Borna, dok je Panonskom Hrvatskom vladao knez Ljudevit. Nažalost, ubrzo

pljačka i pali. Ovo je dovelo do toga da je Ljudevit ubrzo podigao ustanak protiv franačke vlasti, što je Francima odgovaralo jer su sad imali razloga uništiti hrvatsku vlast u Panoniji. Ljudevit je uz Hrvate okupio i sva slavenska plemena od rijeke Drave do rijeke Timok (Srbija), dok je uz svu franačku vojsku pristao i knez Borna. Prve borbe započele su 819. godine. Ljudevit je uspio poraziti 9 franačkih vojski i pružao otpor sve do 822. godine kada je svladan, nakon čega se sklonio kod Ljudemisla (Bornina ujaka) gdje je potajno ubijen. Nakon ovog poraza hrvatski je narod ostao u Panonskoj Hrvatskoj, ali bez svojih knezova i župana, tako da su se oko Bijele Hrvatske, koja je i dalje imala svoje knezove, počela okupljati sva hrvatska područja stvarajući tako hrvatsku državu.

Višeslavova krstionica

Knez Višeslav je ostavio jedan od najvrjednijih hrvatskih spomenika iz srednjeg vijeka – Višeslavovu krstionicu koja se nalazila u Ninu. Krstionica je isklesana iz bloka mramora te ima šesterostranični oblik visine 90 cm i promjera otvora 120 cm. Na sredini prednje stranice prikazan je procesionalni križ ispunjen hrvatskim tropletom sa zavojnicom na kraju triju krakova.

POVEZIVANJE BAČKOG MONOŠTORA I SESVETA

Suradnja dviju osnovnih škola, za početak

Ova dva mjesta ubuduće će razmjenjivati iskustva i u područjima vatrogastva i gospodarstva

Cilj Udruge građana »Urbani Šokci« iz Sombora između ostalog je povezivanje šokačkih mjesta u Bačkoj s određenim interesnim skupinama u Hrvatskoj. Ta je suradnja, pokraj područja kulture i književnosti, odnedavno proširena i na školstvo. Ideja je potekla od *Ivice Vlašića*, ravnatelja Osnovne škole »Sesvetski Kraljevec« iz istoimenog mjesta, kako bi se povezali s nekom školom iz Bačke gdje žive Hrvati – Šokci, te da se uspostavi trajna suradnja ne samo kroz školstvo već i kroz druge oblasti u mjestima u kojima Šokci žive. Tako je došlo do suradnje između osnovnih škola »22. oktobar« iz Bačkog Monoštora i »Sesvetski Kraljevec« iz istoimenog mjesta. Prvi potez bio je posjet ravnateljice Ivice Vlašića Bačkom Monošturu, kada je u zgradi Mjesne zajednice održan sastanak kojem je prisustvovala ravnateljica tamošnje osnovne škole *Marija Mrgić*, kao i predstavnici mjesnih vlasti. Tada je sklopljen dogovor da uzvratni

posjet bude u Sesvetskom Kraljevcu i taj je dogovor nedavno i realiziran. Ovo mjesto kraj Zagreba posjetili su dopredsjednik MZ Bački Monoštor *Mata Forgić*, ravnateljica *Marija Mrgić* i predsjednica UG »Urbani Šokci« *Marija Šeremešić*, koja je zaslužna za povezivanje ovih dviju škola i ovih dvaju mjesta.

Sesvete, gradska četvrt, najistočnija općina grada Zagreba, obuhvaća područje od 37 naselja, a od 2009. godine ima 46 mjesnih odbora. Predstavnik iz Bačkog Monoštora dočekaio je predsjednik Vijeća gradske četvrti Sesvete *Željko Blažinović*.

»U zanimljivom razgovoru došlo se do ideje da se što prije uspostavi trajna suradnja između gradske četvrti Sesvete i Bačkog Monoštora, gdje bi se pokraj suradnje KUD-ova uspostavila i suradnja na polju školstva i vatrogasnih društava«, kaže *Marija Šeremešić*. »S obzirom da je *Željko Blažinović* poznati vatrogasac i sudjelovao je u velikim akcijama

Marija Šeremešić, Ivice Vlašić i Željko Blažinović

u Republici Hrvatskoj, došao je na ideju da se uspostavi suradnja i na tom polju. Pronađene su mogućnosti za trajnu suradnju, sada slijedi posjet DVD-a iz Bačkog Monoštora Sesvetama, a na proljeće uzvratni posjet svih zainteresiranih koji žele suradnju s Bačkim Monoštorem, gdje ćemo im prirediti obilazak sela i pokazati sve

mogućnosti koje Monoštor nudi, a ima ih doista puno«, navodi *Marija Šeremešić*.

U Sesvetama je bilo riječi i o gospodarskoj suradnji, i to s *Anom* i *Matom Forgićem*, koji su vlasnici filijale francuske kompanije »Pen ar Lan Dunav« iz Bačkog Monoštora.

Z. G.

»ETNO DANI« U OSNOVNOJ ŠKOLI »22. OKTOBAR« U BAČKOM MONOŠTORU

Prepoznavanje vrijednosti drugih i drugačijih

»**E**tno dani u našoj školi« naziv je manifestacije koju je proteklog tjedna u Bačkom Monošturu organizirao Vojvođanski centar za ljudska prava iz Novog Sada, u suradnji s mjesnom Osnovnom školom »22. oktobar«.

Nakon uspješnih proba i zajedničkog zalaganja učenika i nastavnika, osobito *Stipana Šimunova*, završne aktivnosti i animacija samog projekta prikazani su 10. prosinca, na Međunarodni dan ljudskih prava, a zatim i sljedećeg dana.

Pet nastavnih sati održano je u dva dijela, u duhu upoznavanja i prepoznavanja načina života, različitosti kulture i običaja ljudi s kojima živimo.

Skupina učenika, Roma s produženog boravka, upoznala je

»učeničku publiku« s kulturom življenja i poznatim osobama neromskog življa svoje okolice, dok je grupa učenika šestog, sedmog i osmog razreda govorila o rom-

skim običajima i povijesti Roma na našim prostorima.

Kroz uspješno osmišljene video prikaze i tekstove, učenici su prisutne proveli kroz neka zanimljiva

područja poput – književnosti, filma, likovne i glazbene umjetnosti, sporta i običaja, u kojima su prikazali kako i ljudi iz naših krajeva imaju puno uspjeha i priznanja, svatko u svojoj domeni. Nakon završene prezentacije uslijedila je i degustacija poznatih tradicionalnih romskih i šokačkih jela, među kojima su gibanice raznih vrsta i nadaleko poznata »ciganska pogača«.

Oduševljena publika i gosti ocijenili su projekt uspješnim, jer ovakva druženja predstavljaju veliki korak prema multikulturalnosti, a osobito kad su njihovi realizatori mladi ljudi, osnovnoškolci koji prepoznaju, ali i poštuju vrijednost različitosti.

A. Đipanov

U susret Božiću

Advent je vrijeme iščekivanja i više se obraća pažnja na najmilije. U tom duhu i ova udruga, nošena idejom darivanja, poklanja lijep duhovni doživljaj svojim sugrađanima. Ovom su se prigodom svojim ručnim radovima predstavile žene iz Bezdana iz udruge »Piros Rozsa«. Njihovi vezovi i kukičani radovi obišli su veliki broj izložbi i osvojili mnoga priznanja u proteklih nešto više od

četiri godine, koliko djeluju. Imaju 50-ero odraslih i 30-ero djece u svom članstvu. Ne treba zaboraviti niti vrijedne ruke naših Lemešanki, koje su ispekle tradicionalne božićnjake. Ove godine im se pridružio i mjesni pekar *Dorđe Kaić*, koji ovaj zanat nastavlja kao treća generacija u svojoj obitelji. Bilo je pet žena (*Antonija i Elizabeta Ileš, Stana Tošaki, Krista Tošaki, Rozika Knezi*) koje su božićnjake izlo-

žili radoznalim očima posjetitelja. Izložba je bila upriličena u Domu kulture i bila je otvorena 12. i 13. prosinca. Svoj su kutak imali i najmlađi iz vrtića »Vera Guconja«, koji su uz pomoć svojih teta *Katalin Odri i Ružice Parčetić* izložili svoje radove.

Drugi dio ovog lijepog događaja bio je u večernjim satima u Domu kulture, 12. prosinca.

Koncert crkvene glazbe, s naglaskom na božićnoj tematici, oduševio je publiku. Puna dvorana je ukazivala na to da Lemešani znaju cijiniti trud i rad mladih. Prvi su se predstavili gosti – VIS »Petrus« iz Bačkog Monoštora. Osnovani su na inicijativu njiho-

vog župnika *Gorana Vilova*. Dje-luju u promjenjivom sastavu već četiri godine. Poslije su pjevale djevojke iz zbora »Musica Viva« iz Svetožara Miletića, koje pjevaju pod dirigentskom palicom *Marite Topić*. Dječji zbor župe Rođenja BDM iz Svetožara Miletića pjevao je tri skladbe.

Program je vodila *Marina Knezi*, koja je svaku točku popratila recitalom o Matericama. Domaćini su se potrudili svim sudionicima podijeliti zahvalnice i jabuke (simbol Materica). Ovoj večeri bio je nazočan i predsjednik Savjeta Mjesne zajednice Svetožar Miletić *Aleksandar Vidaković*.

L. Tošaki

KPZH »ŠOKADIJA« NASTUPILA U ZEMUNU

Sonćani oduševili publiku

Koncert na kome su svoj program predstavili članovi KPZH »Šokadija« iz Sonte održan je 12. prosinca u kazalištu »Pinokio« u Zemunu. Predsjednik zajednice Hrvata Zemuna *Zvonko Rajković* uputio je riječi dobrodošlice članovima gostujućeg društva nakon čega se nazočnima obratio predsjednik KPZH »Šokadija« *Zvonko Tadijan*, koji je na slikovit način predstavio program koji su pripremili za tu večer. Istaknuo je kako u njihovom društvu djeluju amateri veoma različite dobi, što su domaćini tijekom programa i bili u prigodi vidjeti.

Kako se bliži najveći blagdan, Božić, gosti su Zemuncima približili adventske običaje, pjesme i način odijevanja iz njihovog kraja. U programu je sudjelovao pjevački zbor »Šokadije«, kao i folklorni odjel djece i odraslih. Zbor je izveo dobro poznate božićne pjesme »U to vrijeme godišta« i »Radujte se

narodi«, dok je folklorni odjel djece i odraslih nastupio predstavljajući običaj »Betlem«. Taj je nastup obilovalo realističnim scenama dječje radosti u iščekivanju Božića, kao i detaljima vezanim uz darivanje djece od strane odraslih. Književnica *Ruža Siladev* opisala je nošnje koje su se nosile o adven-

tu i korizmi, a predstavila je pri-povijetke »Badnjak Adam i Eva« i »Badnje veče« iz svoje knjige »Divani iz Sonte«. Recitatorica *Sanja Andrašić* otpjevala je pjesmu *Ivana Andrašića* »Šokačka mamo«.

Kako je cilj Sonćana bio u Zemunu prenijeti dio svoga zavičaja, folklorni odjel odraslih nastupio je

spletom »Šokačke pjesme i igre« u koreografiji *Ljiljane Tadijan*, što je oduševljena publika nagradila pljeskom. Veoma snažan dojam ostavilo je izražajno predstavljanje pjesme »Vojvodino, pivam ti i drečim« Ivana Andrašića. Kako se običaji jednoga kraja najbolje mogu predstaviti prikazom karaktera ljudi u tome kraju i razgovora koji se vode, folklorni odjel odraslih je nastupio s interpretacijom običaja »Kad su stari svinje žirovali« u obradi *Ljiljane Tadijan* i *Aljoše Mihaljevića*.

Najveći dojam na zemunsku publiku gosti iz Sonte ostavili su izvanrednom zvonkom interpretacijom pjesama, koje su odisale radošću iščekivanja božićnih blagdana, živopisnim nošnjama i nastupom najmlađih članova koji su doslovno oduševili i ganuli publiku. Još dugo nakon završetka programa Zemunci su ostali na nogama uz pljesak koji se nije stišavao.

D. Lukinović

Folklorni odjel je predstavio običaj »Betlem«

NATKRIVENA CARSKA PALAČA U SRIJEMSKOJ MITROVICI

Otvoreno zaštićeno arheološko nalazište

Projekt Carska palača trebao bi uvrstiti Srijemsku Mitrovicu na UNESCO-ovu listu spomenika od izuzetnog značaja što bi omogućilo daljnja istraživanja ovog lokaliteta

Neočekivano otkriće ostatka antičke građevine velikih dimenzija 1957. godine predstavlja početak istraživanja, kako je kasnije utvrđeno, Carske palače (Palatium imperiale), monumentalne antičke građevine čija je lokacija u središtu Srijemske Mitrovice.

Carska palača je izgrađena krajem trećeg stoljeća kada je Sirmium bio na vrhuncu svoje moći i značaja te je, uz Milano, Nikomediju i Trir, predstavljao četvrtu prijestolnicu Rimskog Carstva.

TRAGOV IZ TREĆEG STOLJEĆA

Carska palača predstavlja mjesto boravišta 12 rimskih imperatora, a grad Sirmium mjesto rođenja šest rimskih imperatora. Car Konstantin, kršćanski rimski car koji je Milanskim ediktom 313. godine priznao kršćanstvo kao slobodnu religiju, također je dio svoje vladavine proveo u Sirmiumu i Carskoj palači.

Sirmiumska Carska palača je pravokutnog oblika, a u njenom prostranom dvorištu nalazili su se atrij i fontana. Otkriveni su masivni antički zidovi, dijelovi uređaja za centralno grijanje, kanalizacija,

vodovodna mreža, kao i mozaički podovi površine preko 350 metara četvornih. Otkriće velikog hipodroma, koji se sa sjeveroistočne strane naslanjao na palaču i iz čije su se svečane lože rimski imperatori pokazivali i obraćali narodu, potvrđuje veličinu i značaj cijelog kompleksa i grada Sirmiuma.

ZAŠTITA KOMPLEKSA

Radi zaštite cijelog kompleksa 2006. godine Zavod za zaštitu spomenika kulture Srijemska Mitrovica uz pomoć Ministarstva kulture, Ministarstva ekonomije i regionalnog razvoja (sektor turizma) i Općine Srijemska Mitrovica pokreće projekt natkrivanja Carske palače. Tim projektanata i stručnih suradnika Zavoda za kulturu, radeći po najvišim europskim standardima uz konzultacije s vodećim svjetskim stručnjacima, izradio je projekt natkrivanja kojim je predviđeno da se cijeli lokalitet površine 2860 metara četvornih zaštititi pod jednim objektom. Arhitektonsko rješenje objekta prilagođeno je obliku lokaliteta, dok je unutarnji prostor projektiran na dvjema razinama međusobno povezanih stazama. Postavljanjem šetnih staza omo-

gućeno je spuštanje posjetitelja na donju razinu gdje bi oni u izravnom kontaktu mogli sagledati ostatke lokaliteta, mozaike i drugi prezentirani materijal, dok je na

nost predsjednika Srbije *Borisa Tadića*, ministra kulture *Nebojše Bradića*, ministra ekonomije *Mladana Dinkića*, predstavnike veleposlanstava, lokalne vlasti,

gornjoj razini predviđena ulazna platforma s galerijom, službene prostorije sa stručnim osobljem, prodavaonicom suvenira, kafeom, maketom cijelog Sirmiuma i velikim video bimom na kojem će biti projektirani filmovi o Sirmiumu. Ovaj objekt, u koji je do sada uloženo oko 150 milijuna dinara, otvoren je 14. prosinca uz nazoč-

Zavoda za kulturu i mnogobrojne domaće i svjetske arheologe. Projekt Carska palača trebao bi uvrstiti Srijemsku Mitrovicu na UNESCO-ovu listu spomenika od izuzetnog značaja što bi omogućilo daljnja istraživanja ovog lokaliteta.

Dario Španović

MIJENJA SE POLITIČKO OZRAČJE

Zastava hrvatske zajednice na zgradi MZ Sonta

Utorak, 15. prosinca, na dan osnivanja Hrvatskog nacionalnog vijeća, na zdanju MZ Sonta prvi put u povijesti, pokraj zastave Republike Srbije zavijorila se i službena zastava hrvatske nacionalne manjine u Srbiji.

»Ovo je samo jedno od prava koje nacionalnim manjinama daju pozitivni zakoni Republike Srbije, a njihovim slijedom i odluke upravnih tijela općine Apatin. Mogu reći kako se i političko ozračje u našoj općini mijenja nabolje. Sve se više uvažavaju potrebe

pripadnika manjinskih zajednica, a predsjednik općine dr. Živorad Smiljanić javno je pozvao pripadnike nacionalnih manjina koji ovdje žive da se upišu u posebne biračke popise«, kaže tajnica MZ Sonta *Renata Kuruc*.

I. A.

IZLOŽBA FOTOGRAFIJA U KULTURNOM CENTRU U RUMI

Novi pogledi

Izložba fotografija pod nazivom »Novi pogledi« polaznika seminara Virtualnog centra za foto i video tehnike FOVIT, u organizaciji Nezavisne omladinske organizacije Rume otvorena je u petak u holu Kulturnog centra. Cijeli projekt je odobren i financiran od strane Ministarstva omladine i sporta Republike Srbije, a u okviru Akcijskog plana strategije za mlade.

Osim izložbe, posjetitelji u rumskom Kulturnom centru imali su prilike i pogledati dva filma, koji su također snimljeni tijekom trajanja spomenutog seminara. To su filmovi »Treptaji« i »Drugi on«. Predstavljen je i oficijelni sajt FOVIT-a, kao i kraći dokumentarac o FOVIT-u. Na samom kraju su svim polaznicima seminara i zaslužnim pojedincima podijeljene zahvalnice, a za goste je priređen i prigodan koktel.

N. J.

DRUŠTVO VOJVOĐANSKIH I PODUNAVSKIH HRVATA OBILJEŽILO BLAGDAN MATERICE

Vjerni svojoj višestoljetnoj tradiciji

Materice su dan kada velikoj majčinskoj ljubavi treba reći iskrenim srcem – hvala!

U sklopu svibanjskih pobožnosti posvećenih štovanju Marije, Majke Božje, u mnogim se državama širom svijeta u svibnju slavi majčin dan, dok se Materice, blagdan majki kod bunjevačkih Hrvata, tradicionalno obilježava prije Božića, treće nedjelje došašća.

»Faljen Bog moja dobra čeljadi, fala dragom Bogu jevo i oped su stigle Materice. Šta da vam divanim, ta znam ja da vi zdravo dobro znate zašto smo se danas ode okupili. Moždar bi mogli pomisliti i oped će ovaj naš bać Bolto divaniti ono što je divanijo lani, priklani i još par godina ranije. Ali svakako

vrmena koliko su dosad izdurala. Probam se sitit, ta šta bi još štogod mog'o pridodat o Matericama, a ne ponavljat k'o Nimac tralala, al' opet mora bit kazato ono pravo: radosna, iskrena i topla i velika fala vama drage mame, nane, majke, supruge i sestre na ovaj vaš od starina posvećen dan«, rekao

doš'o priko mora, da mi date malo ora / Snašla me je strašna muka da mi date i jabuka / Vidio sam i ovaca da mi date i novaca / Napolju je zdravo zima, molim jednu čašu vina«. Odgovor domaćice je bio uvijek isti: »Živi i zdravi bili«. Čestitari bi zatim bili ponuđeni slatkim tijestom, ili pogačom, a uz to bi dobili i darove, najčešće jabuke sa zadjevenim kovanicama, lijepe maramice, orahe, suhe šljive i slično.

»Najkraće rečeno: Materice su dan kada velikoj majčinskoj ljubavi treba reći iskrenim srcem – hvala! To je najdublje značenje Materica«, završio je bać Bolto, odnosno dr. Luka Štilinović.

Nazočne bačke Hrvate pozdravio je i Ante Plivelić, predstavnik Zajednice protjeranih Hrvata iz

Iseljeni bački Hrvati u Zagrebu tradicionalno su obilježili Materice, još jedan bljesak ljepote i dašak bogate tradicije Hrvata sa sjevera Bačke

Svjesni kako danas živimo u klimi općeg otuđenja, u vremenu kada se minoriziraju sve kršćanske i ljudske vrijednosti, kada smo posvećeni sami sebi i okrenuti isključivo vlastitim interesima i materijalnim vrijednostima, a sve manje primjećujemo smisao temeljnih ljudskih i civilizacijskih vrijednosti koji su utkani u dubinu našeg bića i koje su temelj naše civilizacije, Društvo vojvođanskih i podunavskih Hrvata i ove je godine, vjerni svojoj višestoljetnoj tradiciji, 13. prosinca obilježilo Materice u svojim klupskim prostorijama u Zagrebu.

O TRADICIJI I ZNAČENJU MATERICA

Obilježavanje ovog dragog blagdana u bogatoj tradiciji Hrvata Bunjevaca otvorio je predsjednik Društva vojvođanskih i podunavskih Hrvata Zvonimir Cvijin, a o tradiciji i značenju Materica govorio je dr. Luka Štilinović.

bi tribalo štogod lipog i kazat o njima, na priliku, zašto smo se baš za nji' tako zalipili kugod čirzom što lipidu cipelama don, ponda kako se slavidu, šta su dobivala mala dica, orase, suve šljive i jabuke zadivene kovanim novcima, onda je to bilo fajin vridnije neg' je danas«, počeo je dr. Štilinović glumeći bać Boltu. »Što sam stariji to mi u pamet dolaze sve jasnije slike iz ditiinjstva. Danas su to običaji za Materice, pa onda i dan očeva, Oce, Božić i Nova godina itd. Nije to samo čerez tog što je bilo darova, kolača, ora i pomorandže, neg je to bilo istovrimeno i iskazivanje poštovanja starini, al' i oni su pokazali ljubav prema nama mladima. Dabome da je bilo i veselje susreta s rodbinom i prijateljima. Čeljadi, držte ruku na srcetu i lipo priznajte, zdravo bi volili sačuvat Materice, pa makar i drukčije bile od oni kake smo mi iz ditiinjstva ubardali, samo nek' dožive još toliko

je dr. Štilinović i nastavio: »Moji' godina nane i baće zdravo dobro znadu šta su Materice, Oce, pa i drugi naši običaji za Božićno vrime. Kratko kazano, Bunjevci bome zdravo držidu do Materica. Nisu oni zaboravili ni Oce, al' Materice se obaško svečano slave, hamade kugod i Božić i to kroz više stolića. Materice su od velikog značenja za svaku osobu, za obitelj, za širu zajednicu, a time i za opstojnost Hrvata – Bunjevaca. Poštivaš li Materice, obitelj se neće nikad pobrkat, ni kad se, nedaj Bože, priričidu ukućani. Dabome, brez stabilne obitelji nema temelja zajednice!«

ČESTITKA

Zatim je dr. Štilinović podsjetio, a i objasnio mladim sudionicima, kako se ovaj blagdan majki čestitao tako što bi čestitari došli u kuću i rekli: »Faljen Isus, gazdarice! Čestitam vam Materice. Ja sam

Bački Hrvati su prisutnim ženama čestitali Materice, a one su ih po starom običaju darivale tradicionalnim darovima

Srijema, Bačke i Banata, naglasivši kako ga veseli svaki susret s Bunjevcima i njihovom bogatom tradicijom.

U nastavku obilježavanja Materica bunjevački Hrvati koji sada žive u glavnom gradu Hrvatske prisutnim su ženama čestitali Materice, a one su ih po starom običaju darivale tradicionalnim darovima.

Zlatko Žužić

»KRLEŽINI DANI« U OSIJEKU

Dva desetljeća kulturne manifestacije

U četiri dana Osijek je bio prijestolnica kulture, hram u kojemu su se mnogi došli pokloniti veličini kontroverznog Krleže i bogatstvu programa kojim su i ovi Dani obilovali

Osijek je od 7. do 10. prosinca po 20. put bio domaćin »Krležinih dana«, tradicionalne znanstvene, teatrološke i kazališne manifestacije, koja već dva desetljeća okuplja naše poznate znanstvenike, književnike, dramatičare i dramaturge, teatrologe i kazališne kritičare, povjesničare književnosti, muzeologe i kazališne djelatnike, kako je u pozdravnome govoru istaknuo dr. Branko

Bogner-Šaban, Branimira Donata, Branka Hečimovića, Ivu Frangeša, Stanislava Marijanovića, Ivana Supeka. Utemeljitelj Krležinih dana bio je i ostao HNK u Osijeku, uz nesebičnu potporu grada i županije, suutemeljitelji su Filozofski fakultet u Osijeku i HAZU, Zavod za povijest hrvatske književnosti, kazalište i glazbu - Zagreb, a pokrovitelji su Ministarstvo kulture i Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa RH.

rata s prošlogodišnje manifestacije – mada je bilo 32 sudionika, krasi plakat iz 1933. godine, koji svjedoči o gostovanju u Varaždinu novosadsko-osječke kazališne predstave »U agoniji« Miroslava Krleže.

Sutradan je u dvorani Filozofskog fakulteta u Osijeku započela znanstvena sesija na kojoj će svoje uratke izložiti 33 sudionika na temu: »Hrvatska drama, kazalište i društvo«. Nakon prigodnih riječi predsjednika Hečimovića i pozdravnih riječi domaćina i gostiju, predstavio se najprije Mate Matišić, uz Miru Gavranu najizvođeniji hrvatski dramski pisac, govoreći o sebi i svojim dramama, a onda su svoje uratke izložili: Zlata Šundalić, Anica Bilić (rad o Iliji Okrugiću), Ivan Trajan, Stanislav Marijanović, Ana Prolić Kragić, Lucija Ljubić, Martina Petranović, Ivan Bošković, Ivica Matičević, Ivan Lozica, Sibila Petlevski i Branimir Donat.

Predstavljanje Zbornika

Hečimović, predsjednik Odbora »Krležinih dana«. Ove su godine »Krležini dani« u znaku jubileja, jer nije ni malo ni lako obilježiti puna dva desetljeća predanoga rada, o čemu svjedoče 18 objavljenih zbornika s ukupno 6.535 stranica, na kojima je objavljeno više od 500 referata, eseja, istraživanja, odigrano je 80-tak kazališnih predstava koje je vidjelo više od 10 tisuća posjetitelja, priređeno 20-tak izložbi vezanih za kazalište i predstavljeno 40–50 knjiga i leksikona, što je rezultat hvale vrijedan i služi na ponos sudionicima začaranog trokuta – grad Osijek, HAZU – Razred za književnost i sam Krleža, koji je veoma cijenio Osijek i njegovu građansku klasu, a Osijek mu se znao odužiti.

I akademik Nedjeljko Fabrio bio je pun hvale za Osijek i Osječane, pa se i prisjetio dana kada su pokretani Krležini dani, još 1987. godine, kada je u Osijeku podignut spomenik Krleži, rad kiparice Marije Ujević, ali i pokretača ove, nadasve korisne i iznimno lijepe manifestacije, od kojih su neki i danas tu, a neki su pokojni, te spomenuo Antoniju

IZLOŽBA PLAKATA, ZNANSTVENI SKUP

U četiri dana Osijek je bio prijestolnica kulture, hram u kojemu su se mnogi došli pokloniti veličini kontroverznog Krleže i bogatstvu programa kojim su i ovi Dani obilovali. Ovogodišnji Dani otvoreni su izložbom kazališnoga plakata HNK-a iz Varaždina, jer dugovjeki su putovi suradnje kulturnih institucija Varaždina i Osijeka, pa su Osječani jedno vrijeme svoj repertoar igrali u Varaždinu. Vjerojatno zato i naslovnicu ovogodišnjega Zbornika, koji je objedinio 26 refe-

POLOŽEN VIJENAC

Poslije podne studenti Filozofskog fakulteta u Osijeku u klasi Branke Brlenić-Vujić pripremili su prigodan recital sazdan od Krležinih stihova, delegacija Odbora položila je vijenac i cvijeće na spomenik Krleži u Parku kralja Petra Krešimira IV., a o liku i djelu Miroslava Krleže govorio je Velimir Visković, naš najpoznatiji krležiolog. On je namjerno istaknuo u prvi plan sve kontroverze vezane uz Krležu, pokušaje da ga se omalovaži zbog statusa socijalističkog pisca i minimizira njegovo ogromno djelo. Podvukao je kako mi nismo imali ni boljega ni plodnijega književnika od Krleže,

koji je ostavio opus od pedesetak knjiga, koji je dopunjen s više od stotinjak knjiga o Krleži. Krleža se bavio svim žanrovima, pa je generacijama čitatelja poznato kako su iza njega ostali divni romani, sjajni putopisi i eseji, zavidan dramski ciklus, i ne može se odgonetnuti je li sjajniji dramski pisac ili pjesnik, jer ostavio je »Balade Petrice Kermpuha«. Sve to govori u prilog tomu kako bez Krleže hrvatska književnost ne bi bila zamisliva, ostala bi jedna golema praznina. Što bi, recimo, radili glumci, da Krleža nema na repertoaru kazališta?

Kazališna smotra

Uz znanstvenu, ide i kazališna smotra, pa su posjetitelji mogli uživati u izvedbi predstave domaćeg osječkog HNK-a – »Fragile« Tene Štivičić, te tri gostovanja – Gradskog kazališta »Joza Ivakić« iz Vinkovaca i Hrvatskog kazališta iz Pečuha s predstavom »Seks i glad« Josipa Cvenića, te HNK-a iz Varaždina s Krležinim »Vučjakom« i zagrebačkog HNK s predstavom »Kraljevo«.

Novina je da su ove godine po prvi put sudionici bili gosti Hrvatskog kazališta u Pečuhu, gdje je svoje referate izložilo desetak znanstvenika.

I još nešto je važno spomenuti. Uz Zbornik Krležinih dana predstavljen je i Leksikon Marina Držića u povodu 500. obljetnice njegova rođenja, u čijemu je nastajanju sudjelovalo 107 domaćih i stranih autora. Prva je to sveobuhvatna personalna enciklopedija posvećena jednom dopreporodnom hrvatskom piscu, koja sadrži sve relevantne podatke vezane uz život i rad Marina Držića, a Leksikon je predstavio naš najpoznatiji držičolog Milovan Tatarin.

Slavko Žebić

Velimir Visković govori pred Krležinim spomenikom

GODIŠNJI KONCERT ANSAMBLA NARODNIH PLESOVA I PJESAMA HKC »BUNJEVAČKO KOLO« IZ SUBOTICE

Četrdeset godina nam sja zvijezda ta

Ukupno šesnaest točaka zamišljenih kao svojevrsno proputovanje kroz bogatu folklornu baštinu svih dijelova Vojvodine (Bačke, Srijema, Banata), mnogih krajeva Hrvatske (Međimurja, Posavine, Like, Bilogore, Prigorja, Hercegovine), sve do Makedonije – bila bi u najkraćem bilanca koncerta što ga je u svojoj dvorani u Subotici prošloga petka, 11. prosinca, priredio Ansambl narodnih plesova i pjesama, najrepresntativnija skupina Folklornog odjela Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo«.

No, bogat i raznovrsan amalgam plesa, pjesme i instrumentalne glazbe nije jedini dojam koji je označio ovaj nastup. Organizatori su nam, naime, ponudili i upadljivo drukčiju scensku postavku: publika je koncert promatrala s više perspektive – iz, za ovu prigodu, izdignutog gledališta – dok su

izvođači bili na parteru. Također, koncert je pratila i zanimljiva uporaba svjetala u boji, a zvučni dojam pojačan je činjenicom da je sve ono što se odigravalo na sceni bilo ozvučeno.

»Ovoga puta namjera nam je bila načiniti iskorak u scenskom pristupu i programu, i mislim da smo u tomu uspjeli«, objašnjava voditelj Folklornog odjela HKC-a »Bunjevačko kolo« Davor Dulić. »Uporaba rasvjete nije nova priča u folkloru, ali se rijetko viđa na ovim prostorima zbog nedostatka sredstava koja bi vam omogućila takve tehničke mogućnosti. Isto tako, konferansu smo osmislili kao poveznicu među koreografijama«, dodaje on.

Ovakvim pristupom, kako kaže, pokušava se atraktivizirati folklor i ponuditi nešto i onima koji nisu ljubitelji te vrste scenske umjetnosti. »Smatram da ovo može biti

smjernica, kuda folklor u 21. stoljeću treba ići, gdje mi pritom u etnološkom smislu ništa ne kvarimo, samo smo napravili drukčiji »paket«.

Premijerno su prikazane koreografije »Silo Sunce« u novoj

postavci i plesovi iz Srijema. Pedesetak folkloraca uzrasta od 16 do 25 godina pokazali su, po Dulićevim riječima, svestranost ansambla koji na repertoaru ima koreografije iz svih šest plesčkih zona na teritoriju bivše Jugoslavije.

DVD s koncerta

Cijeli događaj snimala je producerska kuća »Dinovizija«, te je u planu izdavanje DVD-a s ovoga koncerta. Izdanje će osim nastupa, sadržavati i izjave sudionika i gostiju.

»Ipak, ovo je amaterizam, bez neke veće profilacije. Stoga mi je posebno drago da je ovo bila jedna romantična priča mladih koji su prikazali kako imaju puno srca i emocija, što načelno i krase amaterizam. U ovaj su koncert uložena

četiri mjeseca vježbanja. Folklor i zahtijeva, ali i daje prije svega veliku energiju publici«, objašnjava Dulić.

Nastupe plesača pratio je omanji orkestar sačinjen od petnaest instrumentalista u ispomoći, budući da se tamburaški sastav pri »Bunjevačkom kolu« raspao. »Imamo sklopljen sporazum o suradnji s tamburašima HKUD-a »Ljutovo« koji su nastupili s nama. Bilo je i tamburaša iz tavanakutskog HKPD-a »Matija Gubec«, a pojedine instrumente – klarinet, violinu, harmoniku – svirali su posebno za ovu priliku angažirani glazbenici. Još uvijek ne možemo u potpunosti ostvariti tako svirački kvalitetan repertoar koji prati plesače. To ćemo pokušati u dolazećem razdoblju premostiti«, kaže naš sugovornik ističući, kako je publika također imala priliku čuti i tradicijske instrumente – dvojnice, samice, gajde, ljeru...

Naziv koncerta glasio je »Četrdeset godina nam sja zvijska ta« čime je najavljena obljetnica – 40 godina od osnutka »Bunjevačkog kola«, koja se obilježava 18. siječnja iduće godine.

Koncert je pratilo oko 350 ljudi, a među uzvanicima bili su predstavnici hrvatske diplomacije, hrvatskih manjinskih institucija, gradskih vlasti i Katoličke crkve.

Folklorni odjel HKC-a »Bunjevačko kolo«, najmnogoblije hrvatske udruge kulture u Vojvodini, trenutačno broji 250 članova, raspoređenih u sedam uzrasnih skupina. Nakon ovoga koncerta, do kraja godine očekuju ih gostovanja u Metkoviću (Hrvatska) i Bitoli (Makedonija).

D. B. P.

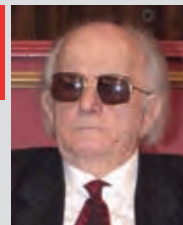

Ples ispraćen svjetlosnim efektima

... Lepršava izvedba mladih folkloraca

KRONOLOGIJA OD 18. DO 24. PROSINCA

18. PROSINCA 1851.

Pokrajinski poglavar Srpske Vojvodine iz svog sjedišta u Temišvaru zatražio je otisak službenog žiga Subotice. Do tada je Gradsko vijeće po vlastitu nahođenju rabilo žig sa sljedećim, kružnim natpisom: »Pečat slobodnog kraljevskog grada Subotice 1850.«. Nakon dostave poglavar je zabranio njegovo rabljenje.

18. PROSINCA 1919.

Prema pisanju dnevnika »Neven«, na inicijativu istaknutog borca za prava Hrvata i uvođenje hrvatskog jezika u pučke škole, dr. *Babijana Malagurskog*, održana je konferencija bunjevačkih odnosno hrvatskih intelektualaca. Zaključak skupa bio je koliko zanimljiv, toliko i šokantan: »U bunjevštini još ne treba uvoditi višestranjački život!«

19. PROSINCA 1896.

Točno u 9 sati prije podne, svečano je puštena u rad prva javna »Elektrana« u Subotici. Električna struja je isprve služila za rasvjetu, a od naredne 1897. godine postaje izvor energije za vuču.

19. PROSINCA 1958.

U Tavankutu je rođen *Goran Zelić*, doktor elektrotehničkih znanosti. Svoju struku je specijalizirao u Njemačkoj i SAD. Autor je i koautor više desetina znanstveno-istraživačkih uradaka.

19. PROSINCA 1997.

Izložbom likovnih ostvarenja nekadašnjih učenika i profesora subotičke gimnazije, te promocijom

knjige »Gymnasium 1747.-1997.«, obilježeno je dva i pol stoljeća ove najstarije i veoma značajne srednjoškolske ustanove u Subotici i široj okolici. Utemeljili su je franjevci kao »Gramatikalnu školu« 1747.

20. PROSINCA 1896.

U nazočnosti mnoštva vjernika i uglednika posvećena je crkva Svetog Roka u Keru, čija je gradnja započela u studenom 1894.

20. PROSINCA 1995.

Nizom prigodnih manifestacija, programa, predstava i svečanom akademijom, obilježena je 50. obljetnica od utemeljenja prvog ovdašnjeg profesionalnog domaćeg glumišta. Naime, tijekom 1945. osnovana su dva teatra: Hrvatsko narodno kazalište i Magyar Népszínház. Početkom 50-tih godina prošloga stoljeća, ova dva teatra su objedinjena u subotičko Narodno kazalište s dvije drame – na srpsko-hrvatskom i mađarskom jeziku, te Muzičkom gramom.

21. PROSINCA 1890.

Rođen je *Matija Bruk*, doktor kemijskih znanosti. Nakon prvog svjetskog rata otkrio je i patentirao svoje iznimno učinkovite preparate protiv biljnih bolesti: »Kosan«, »Elosan«, »Sulfikol«, »Sulfurol« i druge. Oni se i danas koriste u cijelom svijetu. Umro je 11. siječnja 1961.

21. PROSINCA 1918.

Župnik i prezbitar crkve svete Terezije Avilske, *Dezider Vojnić*, podnio je ostavku na svoju dužnost. Početkom sljedeće godine za župnika subotičke katedralne crkve izabran je *Ljudevit Lajčo*

Budanović, koji je kasnije izabran za biskupa.

21. PROSINCA 1998.

Točno u 19 sati na valovima Radio Subotice započelo je emitiranje svakodnevnog, jednosatnog programa Uredništva na hrvatskom

jeziku. Među tridesetak suradnika, uglednika i gostiju bio je i dr. *Zvonimir Marković*, veleposlanik Republike Hrvatske u Beogradu.

22. PROSINCA 1961.

Obnovljena je kulturna predstava Narodnog kazališta »Č'a Bonina razgala« *Matije Poljakovića*, inspirirana žetvenim običajima ovdašnjih bunjevačkih Hrvata. Praizvedba je upriličena 28. listopada 1950. a predstava se održala na repertoaru do kraja 60-tih godina, doživjevši oko 150 izvođenja na subotičkoj i drugim scenama, diljem zemlje.

22. PROSINCA 1985.

Kod Crvenog sela pušten je u rad TV i UKT radio predajnik, koji su izgrađeni sredstvima Pokrajine, subotičkog kotara i RTV Beograd.

U objektu je uloženo 450 milijuna dinara, a u uređenje i opremanje 100 tisuća dolara. Predajnik je oštećen raketama zrakoplovstva NATO snaga u proljeće 1999.

22. PROSINCA 1996.

U 40. godini umrla je *Ana Kopunović*, rođena Skala, poštovna socijalna i kulturna djelatnica, predsjednica karitativne udruge »Amor Vincit«.

23. PROSINCA 1786.

Uz velika odricanja, Gradsko vijeće uspjelo je otplatiti i zadnju ratu zateznih kamata na isplaćenu glavnici u iznosu od 32.150 forinata. Tako su ukupni troškovi stjecanja statusa slobodnog kraljevskog grada Maria Theresiopolisa sa 266.666 forinata i 40 krajcara, narasla na 316.914 forinata i 34 krajcare.

23. PROSINCA 1958.

Ekonomist *Marko Poljaković* izabran je za predsjednika Kotarskog vijeća, a tehničar *Pál Barkanyi* za predsjednika Vijeća proizvođača Kotarskog narodnog odbora.

24. PROSINCA 1718.

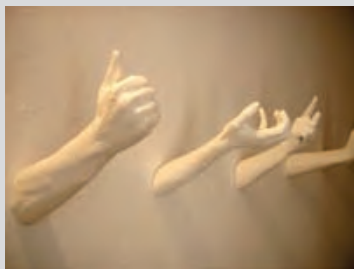
U Bačkoj županiji proglašeno je plemstvo *Đure Jurja Vidakovića*, kapetana Potiske vojne krajine, jednog od predvodnika doseljavanja zadnje veće skupine Hrvata Bunjevaca u ove krajeve, potkraj 80-tih godina 18. stoljeća. Grbovnicu s plemićkom listinom stekao je u Beču još 1. srpnja 1690. u znak priznanja za vojne zasluge u ratu protiv Turaka.

24. PROSINCA 1927.

Sukladno općeprihvaćenim načelima stranačkog i političkog života u ondašnjim uvjetima, na sjednicama izabranih vijećnika Gradskog predstavništva Subotice, svakom vijećniku iz redova manjina omogućeno je da govori na svom materinskom jeziku.

Izložba Nike Radić u MSUV-u

NOVI SAD – Izložba hrvatske umjetnice *Nike Radić* bit će otvorena večeras (petak, 18. prosinca) u Muzeju suvremene umjetnosti Vojvodine (MSUV), s početkom u 19 sati. Izložba nosi naziv »Komunikacija iznad svega – diskontinuiteti, prekidi, praznine i kratki spojevi« i predstavlja retrospektivu izabranih projekata i realizacija nastalih od početka 2000. godine, kada se potpuno posvetila mogućnostima i granicama sporazumijevanja.

Nika Radić rođena je 1968. u Zagrebu. Studirala je kiparstvo na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu i povijest umjetnosti na Sveučilištu u Beču. Djeluje na internacionalnom planu i svoj rad prezentira na brojnim izložbama po Europi. Dobitnica je nagrade Zagrebačke banke za diplomski rad 1992., nagrade »Radoslav Putar« 2003. i nagrade za mlade srednjoeuropske umjetnike »Trieste Contemporanea« 2005. godine.

Hladno pivo u Novom Sadu

NOVI SAD – Zagrebačka punk-rock grupa Hladno pivo, koja priprema novi album nakon regionalno uspješne »Knjige žalbe«, nastupit će večeras (petak, 18. prosinca) u dvorani Master Novosadskog sajma. Kao predgrupa nastupit će novosadski ska bend Ringišpil. Početak koncerta najavljen je za 20 sati. Cijena ulaznice je 1000 dinara i može se kupiti na blagajni Master dvorane.

»Klape i mandoline« u Sinagogi

NOVI SAD – U novosadskoj Sinagogi, u nedjelju, 20. prosinca bit će održan koncert pod nazivom »Klape i mandoline«. Sudjeluju klape »More« iz Šibenika, »Volosko« iz Opatije, te kao gost večeri, klape »Panon« iz Novog Sada. Pokrovitelj koncerta je Grad Novi Sad, a suorganizator je HKPD »Jelačić« iz Petrovaradina. Početak je u 20 sati.

Božićni vašar u Lemešu

SVETOZAR MILETIĆ – Na šetalištu u središtu sela 18., 19. i 20. prosinca bit će organiziran božićni vašar. U subotu, 19. prosinca, u Domu kulture bit će priređen program u kojem će sudjelovati HBKUD »Lemeš«, ME »Németh László« i gosti iz Bacsbokoda (Mađarska). U nedjelju, 20. prosinca, gostuju glumci amateri iz Bezdana (predstava je na mađarskom jeziku).

Godišnji koncert HKPD-a »Tomislav«

STARA PAZOVA – Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo »Tomislav« iz Golubinaca održat će svoj godišnji koncert u nedjelju, 20. prosinca, u Kazališnoj dvorani u Staroj Pazovi. Početak je u 19 sati.

Božićni koncert katedralnog zbora »Albe Vidaković«

SUBOTICA – Tradicionalni, 20. po redu, božićni koncert pod nazivom »Svim na zemlji« katedralni zbor »Albe Vidaković« održat će u ponedjeljak, 21. prosinca, u Velikoj vijećnici subotičke Gradske kuće. Uz zbor će nastupiti Subotički tamburaški orkestar, a zborom i orkestrom ravnat će s. *Mirjam Pandžić*. Početak koncerta je u 19:30.

Koncert »Ususret Božiću«

SUBOTICA – Subotički komorni zbor »Collegium musicum catholicum«, pod ravnanjem *Miroslava Stanitića*, održat će božićni koncert pod nazivom »Ususret Božiću« u utorak, 22. prosinca, u Velikoj vijećnici Gradske kuće. Uz zbor će nastupiti Subotički tamburaški orkestar i *Kornelije Vizin* (klavir).

Na programu će biti djela *F. Couperina*, *A. Vidakovića*, kao i božićne popijevke iz Amerike, Portugala i Mađarske. Početak koncerta je u 19:30.

Izložba »Slikarstvo između dvaju ratova 1917. - 1941.«

SUBOTICA – Izložba pod nazivom »Slikarstvo između dvaju ratova 1917. - 1941.« bit će otvorena u utorak, 22. prosinca, u subotičkoj Galeriji »dr. Vinko Perčić«. Na izložbi će biti zastupljena djela iz legata galerije sljedećih umjetnika: *Árpáda G. Baláza*, *Stipana Kopilovića*, *Béle Farkasa*, *Jelene Čović*, *Sándora Oláha*, *Géze Hódija*, *Marka Horvackog*, *Angele Mačković*, *Lukácsa Gyelmisa*, *Petra Lubarde*, *Koste Miličevića*, *Jenőa Lenkeyja* i drugih.

Otvorenje je zakazano za 19 sati, a izložbu će otvoriti povjesničar umjetnosti *Bela Duranci*.

Božićna igranka i doček Nove godine u »Kolu«

SUBOTICA – HKC »Bunjevačko kolo« organizira tradicionalnu Božićnu igranku koja će biti održana u idući petak, 25. prosinca, s početkom u 21 sat. Posjetitelje će zabavljati bend Utopia i DJ Ivan. Cijena ulaznice iznosi 100 dinara.

Također, HKC »Bunjevačko kolo« organizira i doček Nove 2010. godine u svojim prostorijama od 20 sati, a goste će zabavljati Ansambl »Hajo«. Cijena ulaznice je 50 eura, u dinarskoj protuvrijednosti. Karte se mogu kupiti u pretprodaji u uredu HKC-a »Bunjevačko kolo«. Informacije možete dobiti na broj telefona 024/555-589.

Veliko Prelo u Subotici

SUBOTICA – HKC »Bunjevačko kolo« organizira Veliko Prelo 2010., koje će biti održano 31. siječnja 2010. godine u Dvorani sportova u Subotici, s početkom u 19.30. Tijekom večeri goste će zabavljati Ansambl Ravnica, Ansambl Hajo i hrvatska pop zvijezda *Boris Novković*.

Cijena ulaznice s konzumacijom u pretprodaji do Nove godine iznosi 2.300 dinara, a od Nove godine 2.500 dinara. Za rezervaciju karata, kao i za prijave za izbor najljepše prelje, možete se javiti na brojeve telefona 024/555-589 i 062/309-611.

U prodaji CD s Festivala bunjevački pisama

SUBOTICA – Nedavno je objavljen kompakt disk s pjesmama izvedenim na ovogodišnjem, devetom po redu Festivalu bunjevački pisama, koji je održan koncem rujna u Subotici.

Disk sadrži 17 pjesama i može se kupiti u Suvenirnici ispod Gradske kuće ili naručiti putem telefona 060/016-1167. Cijena je 400 dinara.

U SUBOTICI OTVOREN 45. LIKOVNI SUSRET

Voda kao motiv umjetničkog zanimanja

»Voda« je naslov, a ujedno i tema ovogodišnjeg 45. likovnog susreta koji je u utorak, 15. prosinca, otvoren u Modernoj galeriji »Likovni susret« u Subotici. Tradicionalna manifestacija ove godine kroz područje (široko shvaćenog) slikarstva i vizualnih medija problematizira i aktualizira temu vode kao konstantu ljudskog življenja i kao element koji umjetnici na poseban i iznova originalan način uključuju u svoja djela. Manifestacija 45. likovni susret sastojat će se iz dva dijela, a ovom prigodom publika je mogla vidjeti njegov prvi segment – izložbu subotičkih likovnih umjetnika mlađe i srednje generacije, koji u svojim djelima problematiziraju temu vode. Uz nekoliko slika za njegov opus prepoznatljivog likovnog izričaja i poetike *Miroslav Jovančić* se predstavio video radom čija se radnja odigrava na obali Atlantika, *Maja Rakočević-Cvijanov* izlaže fotografije i video

S otvorenja izložbe u Modernoj galeriji »Likovni susret«

rad iz ciklusa »Proslava 30. rođendana«, *Ksenija Kovačević* crteže iz serije »Kupači«, a *Melinda Török* skupinu glinenih ljudskih lica uniformiranog emotivnog stanja. Zastupljeni su i foto-dokumenti iz akcije »Transformacija prostora« *Lászla Kerekesa* (iz 1972. godine)

na kojima umjetnik po dnu isušenog Paličkog jezera ispisuje koordinate i numeričke simbole, dok se *Srdan Milodanović* predstavio »vodenom« skulpturom-instalacijom. Nadalje, izložbu čine i fotografije iz multimedijalne instalacije »Javno kupatilo« *Lee Vidaković*,

ranije postavljene u prostoru nekadašnjeg Fekete kupatila u Subotici, a u tematski okvir izložbe najjasnije se uklapaju umjetničke fotografije s motivima Paličkog jezera, čiji je autor *Edvard Molnar*.

Izložbu je otvorio povjesničar umjetnosti *Bela Duranci*, zahvalivši se umjetnicima što, izazvani vodom, u svojim radovima postavljaju pitanja i nude kreacije koje su, kako je naveo, istinitije od stvarnosti. »Zašto su ove kreacije istinitije od stvarnosti? Zato što svatko u njima može prepoznati ono što je njegova realnost«, rekao je Duranci.

Izložba se može pogledati do 4. siječnja 2010., a drugi dio manifestacije zamišljen kao izložba umjetničkih fotografija s istoime- nom temom vode i projekcije filmova bit će realiziran u siječnju 2010. godine.

Manifestaciju 45. likovni susret podržalo je Ministarstvo životnog okoliša i prostornog planiranja.

D. B. P.

U ZAGREBU OTVOREN NOVI MUZEJ SUVREMENE UMJETNOSTI

Kulturni događaj godine u Hrvatskoj

Nekoliko tisuća Zagrepčana i njihovih gostiju, istaknuti likovni umjetnici, predstavnici hrvatskog državnog vrha, ministri kulture iz susjednih zemalja, veleposlanici i brojni drugi ljubitelji umjetnosti nazočili su prošloga petka, 11. prosinca, svečanosti otvorenja nove zgrade Muzeja suvremene umjetnosti u Zagrebu.

Muzej je otvorila predsjednica Vlade Republike Hrvatske *Jadranka Kosor* istaknuvši kako je ovo otvorenje kulturni događaj godine, desetljeća i stoljeća, za čim su težile brojne generacije. Izrazila je zadovoljstvo da će se bogati fundus MSU-a od 12.000 djela imati gdje prezentirati hrvatskoj i inozemnoj javnosti. Naglasila je i kako je započeto djelovanje jednog životnog Muzeja – Muzeja u pokretu, kojega će resiti i brojni drugi događaji, glazbe, plesa, riječi i drugih segmenata umjetnosti, a posebno vizualne.

Ministar kulture *Božo Biškupić* istaknuo je kako je MSU iznimno

vrijedan projekt hrvatske kulture, koji svojom jedinstvenom prezentacijom suvremene umjetnosti i arhitektonskom zamisli, posve novim muzejskim, multimedijским i umjetničkim sadržajima potiče novo pozicioniranje suvremenih kretanja u likovnoj umjetnosti na europskoj karti ovakvih i sličnih muzeja.

Sadržaj Muzeja suvremene umjetnosti uključuje likovnost 20. i samih početaka 21. stoljeća – napose razdoblja djelovanja umjetničke grupe Exat, novih tendencija i svih dokumentiranih umjetničkih pojava od 50-ih godina 20. stoljeća do danas. Muzej posjeduje više od 12.000 umjetnina iz zemlje i svijeta, i taj će se umjetnički fundus nastaviti dopunjavati novom profiliranom skupljačkom i otkupnom politikom.

Zagrebački gradonačelnik *Milan Bandić* rekao je kako smo svjedoci otvorenja kapitalnog objekta hrvatske kulture, za kojom su čeznuli brojni umjetnici, likovni kritičari i hrvatska javnost. Uzvanike

je pozdravila i ravnateljica Muzeja *Snježana Pintarić* zahvalivši svima na realizaciji ovog velikog događaja.

Program svečanog otvorenja režirao je *Krešimir Dolenčić*, a među brojnim zbivanjima posebno se izdvaja otvorenje instalacije »Tobogan« umjetnika svjetskog glasa *Carstena Hoellera*. Otvorene su i instalacije poljskog umjetnika *Miroslawa Balke*, zatim *Dalibora Martinisa*, *Antuna Božičevića* i dr. Sva događanja bila su popraćene

na video-projekcijama na zgradi Muzeja kako bi i ljubitelji likovne umjetnosti koji nisu imali pozivnice, izvan zgrade mogli pratiti program.

Izgradnja nove zgrade MSU-a najveća je investicija u kulturi od osamostaljenja Hrvatske, vrijedna više od 400 milijuna kuna.

Podsjetimo, dosadašnje djelovanje Muzeja suvremene umjetnosti odvijalo u Palači Kulmer na zagrebačkom Gornjem gradu.

Hina/D. B. P.

KNJIŽEVNA VEČER PETKA VOJNIĆA PURČARA U NOVOM SADU

Autor svjetske vizure

Čitaonica Gradske knjižnice Novog Sada je u utorak, 15. prosinca, bila puna poštovatelja djela istaknutog književnika *Petka Vojnića Purčara*. Dobrodošlicu publici, koja je došla na književnu večer simboličnog naziva »Portret pisca«, ovaj književnik, dobitnik mnogih nagrada, likovni i filmski stvaralac, poželio je kazivajući svoje stihove.

O Petku Vojniću Purčaru potom su govorile njegove kolege i suradnici, pjesnici i književni kritičari: *Zoran Đerić*, *Vladimir Kopicl* i *Zoran M. Mandić*, kao i likovni kritičar *Sava Stepanov*, dok je ulomke iz Petkovih novela čitala dramska umjetnica *Sonja Josić-Stipić*. Čulo se, među ostalim, kako je »Petko neka vrsta fine kosmopolitske figure«, da je jedna od »najmarkantnijih književnih figura«, okarakteriziran je i kao autor »koji ima svjetsku vizuru u književnosti«.

Kronologija njegova stvaralaštva ide od 60-ih, preko 70-ih, kada postiže pun uspjeh u literaturi, i 80-ih, kada su njegova riječ i djelovanje u kazalištu imalu značajnu težinu, pa do 90-ih, kao vremena koje mu nije bilo naklonjeno. Korpus njegova stvaralaštva uglavnom je prozni, ali danas poezijom

Zoran Đerić, Sonja Josić-Stipić, Zoran M. Mandić, Vladimir Kopicl, Petko Vojnić Purčar i Sava Stepanov

vrši nadogradnju vlastita ciklusa, ocijenio je Vladimir Kopicl. Zoran M. Mandić smatra kako je Petkovo pisanje kao glazba, »misterij koji zaposjeda nevidljivi prostor«.

Sada smo ga, u sedamdesetoj godini života, s ovolikim opusom iza sebe, pitali – kada se osvrne u prošlost, kako mu sve to izgleda? »To mi izgleda, budući da pišem novu knjigu, kao da počinjem ispočetka. Puno čitam, čitam

mlade autore, puno klasika, i to na više jezika. Drago mi je da nakon stručnog skupa o mojem književnom stvaralaštvu, koji je održan u Zagrebu, te potom i književnog skupa u Beogradu na kojem je bilo riječi o mojem radu, dobivam ovakvu književnu večer u Novom Sadu. Nije loše kada o vama govori plejada kritičkih umova, to mi pruža mogućnost da zapazim nešto novo u vlastitom djelu.«

Književnoj večeri Petka Vojnića Purčara, među ostalima, nazočili su: generalna konzulica Republike Hrvatske u Subotici *Ljerka Alajbeg*, predsjednik HKPD-a »Jelačić« iz Petrovaradina *Josip Pokas* i predsjednik HKPD-a »Stanislav Preprek« iz Novog Sada *Marijan Sabljak*.

A. Jukić-Mandić

NOVI SVEZAK »LEKSIKONA PODUNAVSKIH HRVATA – BUNJEVACA I ŠOKACA«

Obradene natuknice na slovo H

U izdanju Hrvatskog akademskog društva iz Subotice iz tiska je izašao 9. svezak »Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca«. U do sada najopsežnijem svesku, koji inače obuhvaća slovo H, na 229 stranica obrađeno je ukupno 190 natuknica – od dinastije Habsburgovaca pa do mjere hvat. Natuknice prati 156 ilustracija te 26 uputnica. U izradi ovoga sveska »Leksikon« sudjelovalo je ukupno 54 autora, od kojih se desetak pojavljuju prvi puta kao suradnici, stoji u priopćenju nakladnika.

Osobitost sveska je što je u njemu obrađeno preko 110 pojmova koji počinju izvjenicima od riječi Hrvatska i odnose se na

bačke Hrvate. Među njima, polovica se izravno odnosi na vojvodanski dio Bačke: naselja (Hrvatski majur), međuratne (»Hrvatske novine«) i suvremene tiskovine (poslijeratna i današnja »Hrvatska riječ«), te praktički popis svih nekadašnjih i suvremenih udruga bačkih Bunjevaca i Šokaca koje počinju pridjevom hrvatski. Među natuknicama su i životopisi jednoga od najboljih jugoslavenskih dizača utega *Leopolda Herenčića* iz Odžaka, dizača utega rodnom iz Bača *Josipa Horvata* i njegova sina *Davora Horvata*, somborskih rukometaša *Željka Hornjaka* i njegove sestričine *Aranke Hornjak-Mijić*, subotičko-ga slikara *Marka Horvackog*, suca

Ustavnoga suda Vojvodine *Marka Horvackog*, glumca *Mirka Huske* i dr. Svezak sadržava i nekoliko velikih preglednih članaka, kao što su Habsburgovci, Hercegovina, Hrvatska i Hrvati.

Potporu izlasku ovoga sveska »Leksikona« pružili su Ministarstvo kulture Republike Srbije, Pokrajinsko tajništvo za propise, upravu i nacionalne manjine, Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje i kulturu, Grad Subotica, Vlada Republike Hrvatske, Zavod za kulturu vojvodanskih Hrvata te JKP »Subotica« iz Subotice. Svezak je tiskao subotički Printex u nakladi od 1500 primjeraka, a može se kupiti u subotičkim knjižarama.

D. B. P.

MAĐARSKO NACIONALNO VIJEĆE O RACIONALIZACIJI U OBRAZOVANJU

Rješenja sa strane su uvijek nametnuta i umjetna

Grad mora imati jedinstvenu strategiju za svoje obrazovanje, a u okviru toga svaka nacionalna zajednica na čijem se jeziku izvodi nastava mora imati svoju koncepciju onoga što želi postići. Neophodno je donijeti niz odluka na razini grada, ali u ovo vrijeme kada se u našem gradu ne znaju složiti niti oko rebalansa proračuna jako je teško očekivati da će imati vremena donijeti takve akte, smatra Géza Kucsera

Početkom travnja ove godine veliku pozornost subotičke javnosti izazvala je najava racionalizacije školske mreže prema kojoj bi bio uveden novi model financiranja škola po učeniku, a ne po odjelu. Takav bi model trebao početi od rujna 2010. godine u 20-ak lokalnih samouprava u Srbiji među kojima bi Subotica mogla biti jedan od pilot gradova. Također je predstavljao dokument pod nazivom Analiza neracionalnosti mreže škola u osnovnom obrazovanju, koju je uradio subotički tim s koordinatorem *Ljubicom Kiselički*, zamjenicom gradonačelnika. Premda je stručna javnost bila nepodijeljena u stavu da je školstvo skupo i racionalizacija neminovna, ipak je tada predstavljena analiza izazvala nezadovoljstvo. Zamjereno je što nisu konzultirana nacionalna vijeća nacionalnih manjina, da se nije dovoljno vodilo računa o seoskim školama, te da je ovaj dokument nepotrebno istrčavanje koje bi moglo imati i negativne posljedice za grad.

Nakon ove analize, kao odgovor i još jedno moguće rješenje, napravljen je novi prijedlog racionalizacije čiji su autori bivši gradonačelnik *Géza Kucsera*, bivša članica Gradskog vijeća *Edita Pinter-Molnár*, te psihologinja *Livia Joó-Horti*. Zahtjev za racionalizacijom školstva potekao je iz izvješća MMF-a za koje Kucsera kaže kako ima veoma ozbiljnih preporuka temeljenih na veoma točnim i preciznim podacima.

Nakon ostavke *Bálinta Pasztora*, na mjesto predsjednika Izvršnog odbora Mađarskog nacionalnog vijeća imenovan je bivši gradonačelnik Subotice *Géza Kucsera*. Premda sljedeće godine predstoje izbori za nacionalna vijeća, Kucsera kaže kako mu do konstituiranja novog predstoji veliki posao budući da je novi Zakon o vijećima nacionalnih manjina značajno proširio ingerencije ovih tijela.

On ističe kako je u svom izbornom programu naveo tri važna područja rada za predstojeće razdoblje: oslanjanje na postignute rezultate i njihova daljnja nadogradnja, konkretni administrativni poslovi i izrada glavnih smjernica i strategija u područjima obrazovanja, informiranja, kulture i uporabe jezika. U okviru Izvršnog odbora MNV-a osnovan je i novi odbor za civilno društvo i mladež.

DJECA SU VAŽNIJA OD DOLARA

»Izvjeste ukazuje da postoje neke rezerve i na drugom mjestu, a ne samo u spajanju odjela oko čega su se predstavnici Ministarstva prosvjete uglavnom uhvatili. Te nepromišljene i neargumentirane, uglavnom usmene prijetnje oko zatvaranja i spajanja malih odjela izazvale su ljetos pravi kaos. Primjerice, mi smo u Mađarskom nacionalnom vijeću dobivali po 30-ak pisama, zahtjeva za pomoć i mišljenja da do toga ne smije doći. U Subotici je situacija malo drugačija, jer je zamjenica gradonačelnika *Ljubica Kiselički* inicirala izradu analize koja je dobra i zasnovana na podacima, međutim, čini mi se da je suviše uska i usmjerena samo prema jednom problemu – novcu. Kada govorimo o obrazovanju na prvom mjestu mora biti dijete i učenik, a nika-ko novac. U toj analizi učenik se izgubio i samo sam mogao vidjeti podatke iskazane u dolarima, a ne u broju učenika i ne u kvaliteti«, kaže *Géza Kucsera* te dodaje kako Grad mora imati jedinstvenu strategiju za svoje obrazovanje, a u okviru toga svaka nacionalna zajednica na čijem se jeziku izvodi nastava mora imati svoju koncepciju onoga što želi postići. On ističe kako će svako rješenje koje se čeka od Ministarstva uvijek biti umjetno i nametnuto, jer stručnjaci u Beogradu ne mogu i ne moraju poznavati konkretnu situaciju na lokalnu.

Kucsera ističe kako je prilikom izrade nove koncepcije, koja se uglavnom odnosi na mađarsku zajednicu, jedan od prvih principa bio da seoske škole ne mogu biti na udaru ovakvih organizacijskih mjera, premda se u nekim drugim elementima ipak i ovdje može uraditi racionalizacija. Također se predlaže potpuno i odmah, a ne postupno spajanje škola »Jovan Mikić« i »Miloš Crnjanski«, osobito jer je u ovoj potonjoj puno nestručno zastupljenih predmeta u višim razredima, stoga ne bi bilo velikog viška zaposlenih. Prijedlog i je i da se zbog malog broja učenika mađarski odjeli umjesto u sadašnje tri škole »Kizur Istvan«, »Đuro Salaj« i »Jovan Jovanović Zmaj« koncentriraju u dvije, a za djecu iz Aleksandrova i južnog dijela grada koja pohađaju nastavu na mađarskom da se organizira školski autobusni prijevoz i osigura nastava u jednoj od gradskih škola. On također dodaje kako bi se značajne uštede i podizanje kvalitete rada mogli postići davanjem većih ovlasti ravnateljima škola, te ističe kako oni danas nemaju pravo niti nagraditi nastavnika čiji su učenici postigli visoke uspjehe na natjecanjima. »Trebala bi se provesti decentralizacija koja znači više povjerenja u ljude i više povjerenja u struku.«

UPITNIK ZA ŠKOLE

Kucsera ističe kako je prije provedbe organizacijskih promjena, koje se očekuju rujna sljedeće godine, neophodno donijeti niz odluka na razini Grada koje trebaju omogućiti školama da se na vrijeme pripreme

Géza Kucsera

i urade ih, ali kaže kako gradska uprava još uvijek ne čini ništa u tom pravcu. »U ovo vrijeme kada se u našem gradu ne znaju složiti niti oko rebalansa proračuna jako je teško očekivati da će imati vremena donijeti takve akte.«

Mađarsko nacionalno vijeće nastavit će s izradom svog prijedloga racionalizacije u svim vojvođanskim mjestima gdje se izvodi nastava na mađarskom jeziku.

»Napravio sam upitnik za škole u Vojvodini gdje se nastava izvodi i na mađarskom jeziku kako bismo prikupili sve podatke o školi, broju učenika, odjela, podjeli predmeta, stručnoj zastupljenosti, broju knjiga, knjižničara, pedagoga, psihologa, ložača itd. Poslije toga sazvat ću sastanak svih ravnatelja škola i predstavnika općina da vidimo što oni predlažu, gdje su mogućnosti racionalizacije, što je stav kolektiva. Tada ćemo imati zajednički stav u kojim školama i na koji način će se odvijati nastava na mađarskom jeziku u sljedećoj školskoj godini i to će biti minimum naših zahtjeva koji se mora poštivati«, kaže Kucsera.

S. Mamužić

»Svijest o postojanju hrvatstva još uvijek nije dovoljno pristutna kod Hrvata, mnogi se kolebaju. Znam da se sada kod potpisivanja biračkog popisa neki dvoume smiju li potpisati, pa što će reći susjed ako moje dijete ide u hrvatsku školu. To su na prvi pogled sitnice, ali su zapravo izuzetno važne stvari, jer ako ja ne osjećam potrebu da moje dijete zna materinski jezik i stekne pojam o kulturi svoga naroda onda ne mogu očekivati od društva da mi to nametne«, kaže *Géza Kucsera*.

Tko nam donosi darove?

Piše: Miranda Glavaš-Kul

Prosinac je poseban mjesec, čaroban i rado-stan. Djeca mu se raduju zbog darova koje dobivaju. U hrvatskoj tradiciji darivanja male djece tijekom prosinca do 1945. godine postojali su *Sveti Nikola* i *Mali Isus*, no uvođenjem komunističke ideologije postali su nepodobni pa je valjalo njihovo mjesto upotpuniti nekim drugim bićem. Od 1945. do 1990. djeca su vjerovala kako im darove donosi *Djed Mraz*, dobroćudni starac sijede brade odjeven u bundu koji svijetom juri na saonicama.

U anglo-američkim zemljama Svetoga Nikolu i Maloga Isusa puno ranije zamijenio je Santa Claus (od latinskoga sanctus Nicolaus). U Italiji i Francuskoj naziv je *Otac Božić* (babbo Natale, pere Noel), u Sloveniji *Božiček*, a u Njemačkoj *Kristkind*.

U Hrvatskoj je naziv Djed Mraz odbačen zbog dvaju razloga, prvi je što on podsjeća na propalu

ideologiju koju većina odbacuje, drugi je leksičke naravi jer je *Djed Mraz* rusizam i srbizam koji značenjski nije u duhu hrvatskoga jezika. Za Hrvate je mraz smrznuta rosa, bjelorosa u proljeće i jesen, a ne studen, zima i smrzavica.

Posljednjih se godina najčešće spominje *Djed Božićnjak* koji je s jezične točke gledišta potpuno prihvatljiv, ali nije najbolje rješenje jer ne odgovara stvarnim i tradicijskim običajima. Prema stoljetnoj hrvatskoj tradiciji, koja je u duhu naše vjere i onoga što slavimo, a to je Isusovo rođenje, najbolje bi bilo da djecu dariva *Mali Isus*. Jedan od najboljih hrvatskih jezikoslovaca, prof. dr. Stjepan Težak, predložio je naziv *Božičko*. Ovaj naziv ima prednost pred *Božićnjakom* jer nas naziv *Božičko* upućuje na vlastito ime.

POVIJEST HRVATSKE KNJIŽEVNOSTI

Augustin Tin Ujević

Priređuje: Miranda Glavaš-Kul

Pripadnik buntovnog mladog naraštaja hrvatskih intelektualaca *Augustin Josip Ujević* rođen je u Vrgorcu 5. srpnja 1891. godine. Od oca Ivana, koji je bio učitelj, mogao je naslijediti književni talent, pošto je bio sklon književnosti te i sam pisao. Prva tri razreda osnovne škole polazio je u Imotskom, a osnovnoškolsko je obrazovanje završio u Makarskoj. Od 1902. živi u Splitu gdje se upisuje u klasičnu gimnaziju i živi u nadbiskupijskom sjemeništu. U svojoj trinaestoj godini počinje pisati pjesme od kojih ništa nije sačuvano (po njemu je njegovo prvo djelo kratak tekst »Voda« koji je završio u košu za smeće nekog urednika). Maturirao je 1909. s odličnim uspjehom odrekavši se mogućnosti zaređenja. Upisao je studij hrvatskoga jezika i književnosti, klasične filologije, filozofije i estetike na zagrebačkom Mudroslovnom fakultetu.

Oko 1921. prestao se potpisivati imenom Augustin, preuzimajući ime Tin. U to se vrijeme počeo aktivno zanimati za književnost, ali i politiku. Tako se nakon atentata na bana *Cuvaja* priklonio idejama Ujedinjene naciona-

lističke omladine, zbog kojih će nekoliko puta biti uhićen. Godine 1913. odlazi u Pariz, s namjerom promicanja ideje sjedinjena Hrvata i Srba, no nakon 1917. godine, razočaran postupcima Jugoslavenkog odbora i srpske diplomacije, prekida svoju političku aktivnost i zauvijek odustaje od političkih ambicija, predavši se do kraja književnosti, posebice poeziji. Svoje misli i osjećaje vezane uz rastanak s idejom jugoslavenkog jedinstva iznio je pjesmom u prozi »Drugovima«: »Mi smo imali da budemo jedna vojska. Bila srca su naša, o drugovi, bila podvojena: vi ste tražili korist, a ja samo ljepotu«. U Parizu je boravio do 1919. godine, ondje se intenzivno bavio pisanjem i proučavanjem umjetnosti, osobito književnosti. Po povratku u domovinu, isprva boravi u Zagrebu, zatim u Beogradu (1920.–1926.), Sarajevu (1930.–1937.) i Splitu (1937.–1940.). Povremeno se vraćao u Zagreb, u kojem će nakon 1940. ostati do smrti.

Prvu pjesmu, sonet »Za novim vidicima«, objavio je u časopisu »Mlada hrvatska« 1909. godine. Ujevićeve rane pjesme, od kojih je deset uključeno i u antologiju

»Hrvatska mlada lirika« (1914.), nastale su na tragu Matoševe poetike, te se Ujević smatra jednim od najdarovitijih pjesnika tzv. Matoševa kruga. U početku vjerni obožavatelj Matoša, postao je njegovim kritičarem. Zametnuo je polemiku s njim člancima »Cezar na samrti«; Barres i Oinobarres, 1911. godine. Bila je to jedina polemika koju je Matoš želio izbjeći pa je na grube Ujevićeve napade odgovarao iznenađujućom mlakošću. Očito mu je Ujević bio drag, možda i zato jer je osjećao njegov talent; a ni Ujević se nikada nije uspio do kraja rastati i udaljiti od Matoša, koliko god ga se odricao. Među njima je zauvijek ostala neka čudesna iracionalna veza. Nakon Matoša, okrenuo se Baudelaireu zapisavši: »Bio je možda u meni jedan Baudelaire prije nego jedan Ujević«.

Njegove zbirke pjesama »Lelek sebra« (1920.) i »Kolajna« (1926.), svojom intimnošću, predstavljaju prekretnicu u stvaralaštvu, te se nerijetko ocjenjuju kao vrhunac Ujevićeve, ali i hrvatske lirike uopće. Riječ je o zbirkama koje se od pjesama prethodne faze razlikuju svojim narušavanjem čvrste

forme stiha i strofe, te dominacijom motiva i tema nastalih na tragu francuskih simbolista, osobito Baudelairea. Sljedeće Ujevićeve zbirke »Auto na korzu« (1932.), »Ojađeno zvono« (1933.) i »Žedan kamen na studencu« (1954.) donose liriku obilježenu razmišljanjem o budućnosti na tragu nadrealističke, ekspresionističke i futurističke poetike. Riječ je o formom slobodniji lirici, koja je nerijetko pisana slobodnim stihom, a čiji tematski raspon varira od tehnoloških do filozofskih tema.

Ujevićevu prozu sačinjavaju intimistički intonirani feltoni i eseji (zbirke »Skalpel kaosa«, 1938.; »Ljudi za vratima gostionice«, 1938.), te književne studije i filozofske rasprave. Kao erudit i poznavatelj više svjetskih jezika, ali prije svega pjesnik, Ujević je izuzetno uspješno preveo djela *Prousta*, *Rimbauda*, *Poea*, *Conrada* i dr. Umro je u Zagrebu 12. studenog 1955. godine.

FOND ZA RAZVITAK POLJOPRIVREDE OPĆINE SUBOTICA**SUBOTICA, Trg slobode br. 1**

Temeljem članka 16. točka 7. Statuta Fonda za razvitak poljoprivrede Općine Subotica i Programa Fonda za razvitak poljoprivrede za razdoblje od 1. siječnja do 31. 12. 2010. godine, Upravni odbor Fonda raspisuje

NATJEČAJ

ZA DODJELU SREDNJOROČNIH KREDITA ZA POTICANJE I UNAPRJEĐENJE POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE NA PODRUČJU GRADA SUBOTICE

1. CILJEVI DODJELE SREDSTAVA

Osnovni ciljevi dodjele sredstava su sudjelovanje u osiguravanju financijskih sredstava za poticanje gospodarske aktivnosti, povećanje zaposlenosti, efikasnosti poslovanja u području poljoprivrede.

2. NAMJENA I KRITERIJI DODJELE SREDSTAVA

Sredstva po ovom natječaju dodjeljivat će se **isključivo** registriranim poljoprivrednim gospodarstvima-fizičkim osobama s prebivalištem i nekretninom na području Grada Subotica, **ZA FINANCIRANJE:**

- KUPNJE POLJOPRIVREDNOG ZEMLJIŠTA NA PODRUČJU GRADA SUBOTICE

Pravo na dodjelu sredstava po ovom natječaju imaju poljoprivredni proizvođači, registrirani u Registru poljoprivrednih gospodarstava.

Osim navedenih, kriteriji za dodjelu sredstava Fonda su i:

- ekonomska opravdanost zahtjeva
- korištenje postojećih raspoloživih resursa (zemljište, građevinski objekti, radna snaga, mehanizacija)

3. PODNOŠENJE ZAHTJEVA ZA DODJELU SREDSTAVA

Sudionici natječaja za dodjelu sredstava osim **zahtjeva** u propisanoj formi, koji dobivaju u uredu Službe za lokalni ekonomski razvitak, gospodarstvo, poljoprivredu i turizam Subotica, (Stara Gradska kuća, ured br. 200), u natječajnoj proceduri podnose i:

- poslovni plan
- dokaz o vlasništvu obradivog poljoprivrednog zemljišta (vlasnički list ili izvadak iz zemljišne knjige - ne stariji od 3 mjeseca)
- potvrdu o aktivnom statusu poljoprivrednog gospodarstva, i potvrda Mirovinsko-invalidskoga osiguranja zemljoradnika
- potvrda ovlaštenoga tijela o podmirivosti obveza na temelju javnih prihoda
- predugovor o kupnji zemljišta
- izvadak iz registra poljoprivrednog gospodarstva (u slučaju da se natječe član gospodarstva)

Stručna služba po podnesenim zahtjevima i kompletnoj dokumentaciji podnosi prijedlog Upravnom odboru Fonda za dodjelu kredita.

4. UVJETI KREDITIRANJA

- gornji limit zahtijevanih sredstava je 1.000 000,00 (milijun dinara)
- rok otplate kredita je 4 (četiri) godine
- kamatna stopa 2% na godišnjoj razini
- vlastito učešće 10%
- primjena valutne klauzule
- razdoblje mirovanja otplate kredita (*grace period*) je 12 (dvanaest) mjeseci uz obračun interkalarnih kamata od 1,5%
- anuiteti za povrat odobrenih sredstava obračunavaju se i plaćaju kvartalno

Instrument osiguranja povrata plasiranih sredstava je **HIPOTEKA I. REDA** odnosno založna izjava na nekretninu u korist Fonda. Trošak konstituiranja hipoteke snosi Fond u trenutku odobravanja i puštanja kredita u tečaj, ali ih pripisuje glavnici te ih korisnik kredita otplaćuje pod istim uvjetima pod kojima mu je odobren kredit.

Preporuča se korisnicima kredita da u svom interesu priskrbe garanciju osiguranja kredita kod registriranih osiguravateljskih kuća.

Natječaj »Fonda za razvitak poljoprivrede Općine Subotica« otvoren je do **28. prosinca 2009. godine.**

Plasirana sredstva Fonda za razvitak poljoprivrede općine Subotica koriste se isključivo na temelju predračuna i upućuju se na tekući račun dobavljača.

Potpuna natječajna dokumentacija se podnosi na adresu Subotica, Trg slobode 1, s naznakom »Fond za razvitak poljoprivrede Općine Subotica«, ili osobno u »Gradskom uslužnom centru« na prizemlju Stare Gradske kuće (šalter 16. i 17.).

Nepotpuni i nepravodobni zahtjevi neće biti razmatrani. Sve dodatne informacije dostupne su u Službi za lokalni ekonomski razvitak, gospodarstvo, poljoprivredu i turizam, u uredu br. 200 na II. katu (telefon 626-871).

Odluka Upravnog odbora o dodjeli srednjoročnih kredita je konačna.

UPRAVNI ODBOR FONDA ZA RAZVITAK POLJOPRIVREDE OPĆINE SUBOTICA

OČINSTVO JE POZIV I ZVANJE NA KOJE SE OSLANJA CIJELO ČOVJEČANSTVO

Svjetionik na putu života

Piše: mons. dr. Andrija Kopilović

U došašću smo. Jedan od znakova adventa je adventska svijeća. U ovom razmišljanju pokušajmo se zaustaviti na poruci baš adventske svijeće. Često pred upaljenom svijećom započinjemo svoje adventsko razmišljanje. Svijeće su oduvijek imale osobitu privlačnu snagu za čovjeka. To je blago svjetlo. Umorni smo od vrlo jakih raznolikih modernih svjetlila koja rasvjetljuju danas naše noći. Svijeća ipak ostavlja neke stvari u mraku. A svjetlo je toplo i ugodno. Svijeća nije neki funkcionalan izvor svjetla koji mora sve ravnomjerno obasjati. Naprotiv, ona daje svjetlo koje sa sobom već od samoga početka ima fluid tajanstvenoga, toploga, dragoga.

Često bježimo od vlastitoga ja, jer nas ono uznemirava. U svjetlu svijeće moguće je pogledati sama sebe. Tu ja blagim okom vidim svoju, često vrlo krutu realnost. U ovome nježnom svjetlu usuđujem se promatrati sebe, stati pred Boga i sebe njemu izručiti. Tu mogu sama sebe prihvatiti. Svjetlo svijeće ne samo da rasvjetljuje, ono i grije. Ono sa sobom donosi toplinu ljubavi u sobu. Ono srce ispunjava ljubavlju, koja je dublja i tajanstvenija od ljubavi ljudi s kojima se osjećamo povezani. To je ljubav koja dolazi iz božanskoga izvora, ljubav koja nikada ne presuši, koja nije tako lomna kao ljubav među nama ljudima. Dopusimo li ovom svjetlu da prodre u naše srce, možemo zamisliti da smo sasvim i potpuno voljeni, da ljubav sve u nama čini vrijednim ljubavi. To je konačno Božja ljubav koja nam dolazi u susret.

DVA ELEMENTA SVIJEĆE

Svjetlo svijeće nastaje sagorijevanjem voska. To je slika ljubavi koja se troši. Ona to može činiti jer ima dostatno voska. Ona ne treba štedjeti. Ali se tinj ponekad mora pravilno odrezati. Inače će plamen biti previsok i soba će se začaditi. Tako postoji i ljubav koja je preglasna i u kojoj se razdajemo. Ona tada nije dobra ne samo za nas, nego ni za drugoga. Tada će se osjećati čađ u ljubavi, zadnje namjere, ono što se previše hoće i što se previše čini, što drugoga ne rasvjetljuje, nego više zamućuje. Ovakva situacija se često događa u našim vremenima. Roditelji pretjerano »maze« svoju djecu i »guše« ih svojom ljubavlju. Tako mnogi roditelji »zamaraju« svoje sugovornike. O, Bože, nije dobro kada tinj i vosak nisu u razmjeru, a kod nas često nisu. Ili izgori svijeća ili se ugasi tinj.

Očinstvo je poziv

i zvanje na koje se

oslanja cijelo čovje-

čanstvo. Kada posu-

stane srce očin-

sko, u kom gori

ova tajanstvena

svijeća adventska,

čovječanstvo nema

budućnost. Kada se

to svjetlo ugasi – svi-

jet umire, jer s očin-

stvom umire i čovjek

Svijeća se sastoji od dva elementa. Jedan je plamen koji simbolizira ono duhovno i koji se uzdiže prema nebu. Za redovnike u pustinji pripovijeda se da su njihovi prsti pri molitvi postali plamen vatre. Tako je goruća svijeća slika naše molitve. Omiljen je običaj da hodočasnici na hodočasničkim mjestima upale svijeću i stave je na oltar ili pred Marijin kip. Oni time izražavaju svoju vjeru da se njihova molitva nastavlja sve dokle god svijeća gori. I nadaju se da će po njihovoj molitvi doći svjetlo u njihov život i u srce onih ljudi za koje pale ovu svijeću. Drugi element svijeće jest vosak koji se troši. Tako je za Pracrkvu svijeća bila i simbol Krista, koji je ujedno i Bog i čovjek. Vosak je slika njegove ljudske naravi, koju je predao iz ljubavi prema nama. A plamen je simbol njegova božanstva. Tako nas svijeće koje palimo u došašću i na Božić podsjećaju na otajstvo Božjega očovječenja u Isusu Kristu. Isusovo božanstvo prosvjetljuje upravo u njegovoj ljudskoj naravi. Tako je svijeća tajna i našega vlastitog očovječenja. U našem tijelu želi Božje svjetlo zasjati u ovome svijetu. Od Isusova rođenja u noći našega svijeta prosvjetljuje Božje svjetlo svako ljudsko lice.

USPORIMO MAHNITU VOŽNJU

Kod nas su još i Oce. Kako li je tek simbolika svijeće ostvarena u liku muža i oca. Doslovno je bogoobličan. Iz svojega sagorijevanja svjetli i grije svako ognjište svoga doma. Kako ne biti sretan dok nas grije čvrsta očinska briga i sigurnost. No, očinstvo je poziv i zvanje na koje se oslanja cijelo čovječanstvo. Kada posustane srce očinsko, u kom gori ova tajanstvena svijeća adventska, čovječanstvo nema budućnost. Kada se to svjetlo ugasi – svijet umire, jer s očinstvom umire i čovjek. Za ovogodišnje oce obraćamo se najvećoj suputnici našeg života Mariji, koja nam je podarila svjetlo da obasja naše putove: »Daj nam, molimo te, osjećaj sreće što živimo. Učini da okusimo opojnost svega stvorenoga. Majčinski nam odgovori na pitanja o smislu našeg neprekidna hodanja. I ako pod našim silovitim pneumatičnim kotačima više ne cvjeta cvijeće, kao nekad pod tvojim bosim stopalima, učini da barem usporimo svoju mahnitu vožnju, te uživamo u mirisu cvijeća i divimo se njegovoj ljepoti.« Čestite vam Oce!

Prijedlog za nedjeljni ručak

... i još po nešto...

GLAVNO JELO – PILEĆE ROLNICE SA ŠPINATOM

Potrebno za 4 osobe: 600 g pilećeg filea, 500 g špinata, 100 g bijelog sira, 80 g luka, 20 g margarina, papar, 1 žlica vegete.

Za paniranje: 2 jajeta, brašno i krušne mrvice.

Priprema: špinat operite, narežite, kratko blanširajte te dobro ocijedite. Otopite margarin, na njemu propecite usitnjeni luk, dodajte špinat i pirjajte dok špinat ne omekša (oko 10 minuta). Špinat ohladite i zatim umiješajte naribani sir i papar. Pileći file narežite na tanje odreske, rastanjite ih, te pospite vegetom s obje strane. Pripremljeni špinat rasporedite na odreske i

zamotajte ih u male rolnice. Rolnice uvaljajte u brašno, te u razmućena jaja, a zatim u krušne mrvice. Pržite ih na ulju sa svake strane oko 5 minuta. Po želji, rolnice možete uvaljati i u kukuruzno brašno, jaja, te ponovno u kukuruzno brašno. Ukoliko ih panirate na klasičan način, krušnim mrvicama možete dodati i susam.

Uz tople savitke poslužite prilog od riže i salatu po želji.

Savjet: za pripremu ovog jela možete upotrijebiti zamrznuti špinat, koji nije potrebno prethodno blanširati.

DESERT - OBLATNE S LIMUNOM

Potrebno: 4 oblatne, 250 g marmelade od šipka, 4 žumanjka, 150 g šećera, 1 vanilin šećer, 1 limun, 150 g maslaca, 150 g šećera u prahu.

Priprema: žumanjke, šećer, vanilin šećer, naribanu limunovu koru i limunov sok kuhajte na pari dok se smjesa ne zgusne. Nakon skidanja s vatre miješajte dok se ne ohladi. Maslac pjenasto umutite sa šećerom u prahu te umiješajte u ohlađenu kremu. Oblatnu premažite polovicom kreme. Na nju stavite drugu oblatnu i premažite je marmeladom od šipka. Na treću oblatnu stavite preostalu kremu i poklopite je zadnjom oblatnom. Dobro je pritisnite nekoliko sati, a zatim kolač stavite u hladnjak.

Ohlađeni kolač narežite na kocke, ploške ili rombove.

Savjet: kremom ili marmeladom premažite one strane oblatni koje imaju veća udubljenja.

Blagdanska tr

Vrijeme blagdana i priprema jako je blizu, a ono što muči svaku ženu je – kakve kolače pripremiti i što peći? Božićni blagdani dugo traju, iz dana u dan se smjenjuju te nas pozivaju na okupljanja i slavlja. No, nije potrebno svaki dan raditi nove i svježe kolače, jer tako ćete blagdane provesti u kuhinji. Radije se zabavite sa svojom obitelji, posjetite rođake i prijatelje i uživajte u blagdanskom ugođaju. Donosimo nekoliko recepata za spravljanje sitnih kolača koje, iako ih pripremite za Božić, možete sačuvati i do Nove godine.

TROKUTI S LJEŠNJACIMA

Potrebno za tijesto: 150 g brašna, 100 g šećera, 50 g margarina, 1 prašak za pecivo, 1 jaje, 1 vanilin šećer, domaći pekmez ili marmelada.

Potrebno za nadjev: 100 g šećera, 100 g margarina, 200 g lješnjaka – 100 g mljevenih i 100 g krupno rezanih, 2 žlice toplog mlijeka.

Priprema: zamijesiti tijesto, te ga razviti na 1 cm debljine. Sve sastojke za nadjev sjediniti (mlijeko je bolje postepeno dodavati). Razvijeno tijesto premažati pekmezom te ravnomjerno rasporediti nadjev (možete ga stavljati vilicom). Kolač ostaviti da se ohladi, te ga rezati na trokute. Jedan kraj trokuta možete umočiti u otoplenu čokoladu.

Savjet: preciznije trokute ćete dobiti ako kolač prvo narežete na kocke, te ih samo dijagonalno prerežete.

peza za sladokusce

DOMAĆA BONŽITA

Potrebno: 150 g šećera, 4 jušne žlice meda, 1 margarin, 200 g čokolade, 250 g prženog mljevenog kikirikija (neslanog), 200 g suhog grožđa, 200 g prženog susama, 150 g ekspanirane riže.

Priprema: šećer, med, margarin i čokoladu skuhati. U toplu smjesu dodati kikiriki, grožđe, susam, i

žumanjka, 200 g šećera u prahu, 100 g margarina, 2 vanilin šećera.

Priprema smeđeg dijela: Jaja i šećer skuhati na pari, te dodati čokoladu i margarin.

Priprema žutog dijela: 3 kuhana žumanjka dobro usitnjena (vili-com) pomiješati s šećerom u prahu, margarinom i vanilin šećerom.

ekspaniranu rižu. Ukoliko želite, ovoj smjesi možete dodati i kornfleks. Dobivenu smjesu rasporediti na pleh da bude debljine oko 1–1,5 cm, te ostaviti da se ohladi. Rezati na prutiće te po želji možete prekriti rastopljenom čokoladom.

Savjet: kolač možete prekriti providnom folijom i na taj način ga dugo sačuvati svježim ili izrezati te staviti u plastičnu posudu, između slojeva također možete staviti providnu foliju.

ROLAT S LJEŠNJACIMA

Potrebno za smeđi dio: 200 g mljevenih i prženih lješnjaka, 2 jaja, 4 jušne žlice šećera, 200 g čokolade, 50 g margarina.

Potrebno za žuti dio: 3 kuhana

treba biti rjeđi. Zavijte u rolat. Kako bi lakše napravili rolat (s obzirom da je smjesa mekana) na radnu površinu pravo stavite providnu foliju, te na nju stavite smeđi dio. S folijom ćete lakše moći oblikovati pravokutni oblik koji treba dobiti (veličine 15x20). Stavite i žuti dio te uz pomoć folije savite u rolat. U istu foliju umotajte rolat i ostavite da se ohladi. Narezati na tanke komadiće.

Savjet: jaja i šećer, koje treba kuhati na pari, možete kuhati (ukoliko je imate) i u mikrovalnoj pećnici. Prvo sjedinite jaja i šećer mikserom, te stavite na pola minute u mikrovalnu, te ponovno pomiješate. Ovaj postupak ponovite 5 puta i

BAJADERA

Potrebno: 400 g šećera, 8 jušnih žlica vode, 150 g mljevenog keksa, 150 g prženih mljevenih lješnjaka, 150 g margarina, 3 rebra čokolade za kuhanje za smjesu i 100 g za glazuru.

Priprema: šećer i vodu staviti da proključa, te dodati keks i lješnjake, sve pomiješati. U dobivenu smjesu dodati margarin te je podijeliti na dva dijela, u jedan dio staviti čokoladu. U pleh staviti prvo čokoladni dio, te svjetliji dio, a zatim zaliti čokoladom. Kada se prohladi rezati na željene komadiće.

dobit ćete istu smjesu kao da ste je kuhali na pari na štednjaku.

Rolat umotajte u providnu foliju te ostavite u hladnjak, ostatak će svjež i do dva tjedna.

Savjet: Kako se ne bi komadići sušili, dio koji vam je potreban narežite, a ostatak ostavite i omotajte providnom folijom.

OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20

KOD GLAVNE POŠTE

LIKOVNI RADOVI

Stižu blagdani, kitimo bor

Alen Vujković, IV. c, OŠ »Ivan Milutinović«, Subotica

Katarina Šarčević, IV. c, OŠ »Ivan Milutinović«, Subotica

Dijana Šefer, III. a, OŠ »Matija Gubec«, Donji Tavankut

Robert Daraboš, IV. a, OŠ »Matija Gubec«, Donji Tavankut

Josipa Stantić, I. b, OŠ »Vladimir Nazor«, Đurđin

Nevena Orčić, IV. a, OŠ »Vladimir Nazor«, Đurđin

HKC »BUNJEVAČKO KOLO« SUBOTICA, 14. PROSINCA

Božićna izložba

Subotica zimi

»Kada padne prvi snijeg...«, pjeva u svojoj pjesmi *Zvonko Bogdan*, a pjevušimo i svi mi, jer su prve snježne pahulje konačno našle put i do drugog po veličini grada u Bačkoj. U utorak, 15. prosinca, Subotica je osvanula u prvom ovosezonskom zimskom bijelom ruhu, na radost djece i svih onih koji unatoč svojim godinama to nisu zaboravili biti.

A kako je to nekad izgledalo prisjetimo se na trenutak pogledom na fotografiju zabilježenu negdje krajem šezdesetih ili početkom sedamdesetih godina na subotičkim ulicama pokrivenim snjegom. Fotos

pred vama pokazuje tramvaj u ulici Matka Vukovića koji se polagano upućuje u smjeru Malog Bajmoka, jednu majku ili sestru koja na saonicama vuče dvoje djece i nekoliko prolaznika koji se u trenutku »bilježenja vremena« nalaze na jednoj od glavnih gradskih ulica. Zanimljivo je zamijetiti kako na fotosu nema niti jednog automobila što je danas, četrdesetak godina kasnije posve nezamislivo u strogom urbanom središtu. Pa se ipak živjelo.

Prema kazivanjima starijih sugrađana, u »ono vrijeme« tramvaj je bio »zakon prijevoza« i gotovo nikada nije kasnio, čak ni kada su bili veliki snježni smetovi. Vozač je imao

poseban spremnik za pijesak povezan specijalnim lijevkom za prednje kotače i po potrebi bi aktivirao ovaj »mehanizam« u namjeri sprječavanja proklizavanja na skliskim tračnicama. Jedini problem vožnje tramvajem tijekom hladnijeg zimskog razdoblja predstavljalo je ne baš pretjerano grijanje najpopularnijeg gradskog prijevoznog prometa u povijesti. Pa se kaput ili bunda nikako nisu skidali.

Saonice s fotografije, opet, vjerojatno će kod svih onih koji su se zimi vozili na njima, pobuditi romantičniju, nježnija sjećanja na vrijeme bezbrižnog djetinjstva i snježnih radosti. Jer saonice je imao vjerojatno svako,

s obzirom da ukoliko ih niste mogli kupiti – jednostavno bi vam ih netko napravio. Uz posve besplatan prijevoz, naravno netko ih je morao vući, saonice su ponajviše služile za igru beskonačnog spuštanja niz najmanju moguću strminu kojih je u ovoj našoj ravnici ipak bilo.

Ovisno o dijelu grada gdje je tko već živio, nalazila su se manja brdašca i »kada padne prvi snijeg« započela bi prava mala natjecanja u vještini spuštanja. Iznimno popularno je bilo tzv. brdo kod pravoslavne crkve u strogom središtu grada (danas prostor pokraj hotela Galerija) gdje se često moralo čekati na red za spuštanje, a pravu malu modernu pistu predstavljala je ulazno-izlazna traka za gornju razinu centralnih garaža na Radijalnom putu.

Priča o prvom snijegu i zimi u Subotici ne može biti ispričana bez prisjećanja na nekoliko »velikih snijegova« koji su ostali zapisani u sjećanjima svih Subotičana koji su ih doživjeli i uživali (na svoj način) u njima. Stariji se sjećaju velikog snijega početkom pedesetih (zanimljivo, rijetko tko zna točno identificirati godinu), a nešto manje stariji onoga iz prve polovice šezdesetih, kada ga je napadalo »dobrim više od metra«, a ljudi su ga izbacivali iz svojih dvorišta na ulicu. Smetovi su dostizali visinu i preko dva metra, pa se druga strana ulice često nije niti vidjela, a djeca, ali i stariji morali su prolaziti kroz »bijele tunele« koji su probijani kroz navedene ulične smetove.

Posljednji veliki snijeg i jaka zima u Subotici zabilježena je početkom 2003. godine, upravo u vrijeme kada je i »Hrvatska riječ« počela s ponovnim izlaženjem, a utjecaj globalnog zatopljenja sve jače djeluje na sve slabije zime s puno manje snijega nego što smo to svi proteklih desetljeća i godina navikli. Stoga se prvom snijegu uvijek treba radovati, jer tko zna hoće li ga u nastavku zime uopće još biti.

Subotica-trans

SUBOTICA-TRANS obavještava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica – Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.225 din.)
- studenti uz prikaz studentske legitimacije (koja se dobiva na autobusnoj stanici) uživaju popust od 20% (povratna karta je 3.332 din., a u jednom smjeru 1.960 din.)

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA IZRAVNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA SMJERA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

Tel.: 024/555-566

Blagdanska Subotica 14. prosinca

18. prosinca 2009.

U NEKOLIKO REDAKA

Brand

Živimo u svijetu brojnih velikih komercijalnih brandova koji su globalno zaposjeli cijeli naš planet.

Ali postoje i oni mali, nekomercijalni brandovi, koji svojom vrijednošću također zauzimaju mjesto u našim životima. Tako mi na našim prostorima, u vremenu prije Božića, slavimo Materice i Oce, naš jedinstveni »brand« na koji smo vrlo ponosni i njegujemo ga stoljećima. I njegovat ćemo dokle god nas bude...

FOTO KUTAK

»VRUĆA MAČKICA«

KVIZ

Wolfgang Amadeus Mozart

U kojem gradu i koje godine se rodio Wolfgang Amadeus Mozart ?
Kako su se zvali njegovi roditelji?
S koliko godina je Mozart komponirao svoja prva djela?
Koje godine je komponirao svoju prvu operu i kako se ona zvala?
Kako se zvala Mozartova supruga?
Koje godine je umro?
Gdje je pokopan?

U Salzburgu, 21. siječnja 1756. godine.
Leopold i Anna Maria Pertl.
Mennete s pet godina, a simfonije s devet godina.
1768. godine – La Finta Semplice.
Constanze Webber.
Umro je 5. prosinca 1791. godine.
U neoznačenom grobu na groblju Saint Marx u Beču.

VICEVI

Domaćin predstavlja specijalnog gosta večeri. Glasovitog hiro-manta.

– Ovo je moj prijatelj Veliki Cosmo, tko želi da mu pogleda iz dlana neka slobodno priđe.
Iz prvog reda prilazi jedna zanosna plavuša i pruža ruku.
– U vašem dlanu vidim da ste udana i da imate četvero djece!
– Bravo! - Ushićeno prokomentira žena.
Hiromantu potom pristupi njezin muž.
– Vi ste oženjeni i imate dvoje djece!
Muž se zbuni, žena još više...

Dođe žena s posla i bijesno se počne derati na muža:

– Ti si nesposoban. I otac ti je nesposoban. I mater, i cijela tvoja obitelj također. Kad bi se organiziralo natjecanje u nesposobnosti ti bi osvojio drugo mjesto.
– Zašto ne prvo? – nasmije se muž.
– Zato što si nesposoban!

MEDALJA LAJOŠA VERMEŠA

Priznanje za Saru Klisuru

SUBOTICA – Odbojkašica ŽOK Spartaka Sara Klisura dobitnica je medalje Lajoša Vermeša kao najbolja sportašica Subotice u protekloj 2009. godini. Glasovima žirija sastavljenog od 25 subotičkih trenera, sportskih novinara i radnika, mlada odbojkašica je nagrađena za odlične rezultate koje je bilježila igrajući za reprezentaciju i svoj klub. Osvajačica je srebrnih medalja na Svjetskom i Europskom prvenstvu u mladim kategorijama, a standardna je prvotimka u Spartaku. Drugo mjesto, sa samo nekoliko glasova zaostatka, zauzeo je hrvač Davor Štefanek, osvajač zlatne medalje na Mediteranskim igrama i naslova pobjednika europske Lige šampiona u dresu Partizana. Tijana Ajduković, košarkašica Spartaka, osvojila je treće mjesto zahvaljujući odličnim igrama u dresu svoga kluba i osvajanju srebrne medalje u majici juniorske košarkaške reprezentacije na Mediteranskim igrama, te nastupu na prvenstvu Europe u istoj konkurenciji.

Za najbolji sportski kolektiv vodila se velika borba između ŽOK Spartaka i NK Spartaka Zlatibor vode, ali je priznanje pripalo »Golubicama«, kako glasi popularni nadimak subotičkih odbojkašica koje ponovno zauzimaju sami vrh ženske odbojke u Srbiji i uspješno se natječu na europskoj pozornici Challenge kupa. Dva specijalna priznanja

za sportski podvig godine dobili su: Gabor Sagmeister, prvi čovjek iz Srbije kojemu je pošlo za rukom završiti glasoviti rally Paris-Dakar i NK Spartak Zlatibor voda za povratak u elitni nogometni razred Super lige, nakon desetogodišnjeg tavoranja u nižim rangovima natjecanja.

Sara Klisura najperspektivnija odbojkašica Srbije

BEOGRAD – Na prigodnoj svečanosti u povodu otvorenja izložbe »85 godina odbojke u Srbiji«, igrači Spartaka Sari Klisuri uručeno je priznanje za najperspektivniju odbojkašicu Srbije.

NOGOMET

Spartak ZV poražen na Marakani

BEOGRAD – Odličnu polusezonu u debitantskoj sezoni Super lige nogometaši Spartaka Zlatibor vode završili su očekivanim porazom protiv jesenjeg prvaka Crvene zvezde u Beogradu, iako visok rezultat (5-2) i nije prava slika događanja na terenu. Momčad Zorana Milinkovića je povel na Marakani, ali je potom brzopleto u samo nekoliko minuta

primila tri pogotka i iskusnija beogradska momčad je poslije rutinirano privela susret kraju. Strijelci za Subotičane bili su Janjuš i Nosković. Nogometno proljeće Spartak ZV će, kao najugodnije iznenađenje prvenstva, dočekati na visokom petom mjestu s 23 osvojena boda i sa samo bodom zaostatka iza OFK Beograda i Vojvodine.

ODBOJKA

Poraz u tie breaku

BEOGRAD – Nakon velike borbe u pet setova odbojkašice Spartaka poražene su (2-3) na gostovanju kod lidera prvenstva Crvene zvezde u 8. kolu Super lige. U napetom susretu, Subotičanke su osvojile prvi i četvrti set, ali je tie break (15-12) pripao domaćoj ekipi. Unatoč porazu Spartak zauzima i dalje treće mjesto na tablici s 16 osvojenih bodova, a sljedeći susret igra ovoga vikenda na svom terenu protiv Poštara 064.

Golubice u Nizozemskoj

SUBOTICA – Ždrijeb trećeg kola CEV Challenge kupa donio je odbojkašicama Spartaka nizozemsku momčad Vert. Prvi susret »Golubice« gostuju u terminu (5.-7. siječnja), a uzvrat je za tjedan dana u subotičkoj Dvorani sportova.

Optimal Tours

-Prijevoz putnika u zemlji i inozemstvu
 -20 putničkih mjesta
 -49 putničkih mjesta
 -56 putničkih mjesta

tel/fax: 024/608886
 mob: 065/66 26 144
 069/60 0 886

Banatska 20, 24000 Subotica, 24413 Padje

Još jedan uspjeh

SUBOTICA – Novu prvenstvenu pobjedu u prvenstvu Druge lige zabilježili su odbojkaši Spartaka svladavši na svom parketu (3-1) gostujuću mom-

čad FOK iz Futoga. Spartak dijeli prvo mjesto s ekipom Petrovaradina, a obje momčadi još uvijek nemaju poraz u ovogodišnjem prvenstvu.

KOŠARKA

Neuspjeh na gostovanju

KOVIN – Košarkašice Spartaka poražene su na gostovanju u Kovinu protiv istoimene domaće ekipe (93-68) u 10. kolu prvenstva Prve A lige. U sljedećem, 11. kolu, koje je na programu u subotu 19. prosinca, Spartak dočekuje ekipu Proletera, a trenutačno zauzima deveto mjesto s 12 osvojenih bodova.

Nova pobjeda

NOVI SAD – U susretu 11. kola lider I. srpske lige, košarkaši Spartaka pobijedili su na gostovanju u Novom Sadu i nastavili stopostotni učinak u dosadašnjem tijeku prvenstva.

PIKADO

Novogodišnji turnir u pikadu

SUBOTICA – Kao i prethodnih godina, subotička djeca »mjesečine« i ove godine će moći dočekati novogodišnje praznike turnirom. Osnovna škola »Kizur Istvan«, Pikado savez Vojvodine i udruga za pozitivnu komunikaciju – »Klub 21« zajedno će organizirati praznični pikado turnir za djecu

i mlade, posjetitelje klubova »Mesečina«. Turnir i svečani program će se održati u Klubu »Mesečina« Osnovne škole »Kizur Istvan« u petak, 18. prosinca, s početkom u 17 sati. Profesionalne elektroničke pikado table, diplome, medalje i pokale za natjecatelje će osigurati Pikado savez, svečani program i darove za sudionike direktorica i kolektiv škole domaćina, a prigodnu zakusku i osvježenje tvornica mini peciva »Fornetti« Subotica i udruga »Klub 21«. Manifestacija će biti otvorenog tipa i organizatori srdačno pozivaju sve zainteresirane mlade da se prijave za natjecanje.

RUKOMET

Sigurno do bodova u Futogu

FUTOG – Rukometaši Spartaka Vojputa zabilježili su još jednu pobjedu na gostovanju, svladavši u Futogu momčad Metalca (29-25). S novim bodovima Subotičani drže priključak u borbi za prvo mjesto na tablici Druge lige, a u sljedećem kolu dočekuju na svom terenu momčad Jedinstva.

VATERPOLO

Spartak drugi u konkurenciji do 16 godina

SUBOTICA – Na finalnom turniru vaterpolista do 16 godina starosti mlada momčad Spartaka osvojila je drugo mjesto u konkurenciji četiri ekipe. Prvo mjesto osvojila je ekipa Partizan 2, koja je i jedina svladala domaću momčad Spartaka (14-7).

PLIVANJE

Osvojeno 18 medalja

BEOGRAD – Plivači i plivačice PK Spartaka uspješno su nastupili na 18. međunarodnom plivačkom mitingu »Vračar 2009« u Beogradu i osvojili isto toliko medalja (8 zlatnih, 6 srebrnih i 4 brončane). I ovoga puta su najuspješniji bili *Bojan Rašković* (7 medalja i pokal za najuspješnijeg natjecatelja mitinga) i *Milica Šoštarec* (2 zlatne medalje uz rekord na 50 m slobodno za uzrast do 12 godina).

www.supijace.co.rs

OD NJIVE DO TRPEZE.

JKP Суботичке пијаце
Szabadkai Piacok KK
JKP Subotičke pijace

POGLED S TRIBINA

Ozljede

Kao i svaka druga stvar u životu, i sport ima lijepu i manje lijepu stranu. Ova drugu, »tamniju stranu sportske medalje« u najvećoj mjeri predstavljaju ozljede sportaša koje često znaju biti razlogom višegodišnjeg izostanka s terena ili borilišta. Ali kao i uspjesi, ovi »zdravstveni neuspjesi« postali su posve normalna stvar, jer današnji je sport odavno izgubio amaterske okvire prerastajući u čisto profesionalno gladijatorstvo sa samo jednim ciljem – pobjedom po svaku cijenu! Bili sportaš ili sportašica zdravi ili poluzdravi, posve je svedjedno dok ikako mogu nastupiti.

Najsvežiji primjer opasnog života na rubu ozljeda je primjer skijaša *Ivice Kostelića* koji je u nedjelju morao ponovno operirati menisk koljena, istog onog koje je prije nekoliko godina već liječio. A dobar dio svoje aktivne ski karijere proveo je smjenjujući se na relaciji staza-bolnička postelja. Njegova glasovita sestra i najbolja skijašica svih vremena *Janica*, mogla bi »napisati memoare« iz bolničkih soba iz kojih se uz velike bolove vraćala na pobjedničke podije.

Nakon duge stanke, koja je za posljedicu možda imala i neodlazak Hrvatske na SP 2010. na travnjak se vratio vezist Tottenhama *Luka Modrić*, aktualni najsajjniji dragulj hrvatskog nogometa.

Mjeseci gipsa i rehabilitacije ostavili su traga i trebat će još vremena da njegove lopte »dobiju oči«, a protivnički vratari strahuju od njegovih udaraca.

U siječnju bi se na teniski teren trebao vratiti, poslije također dosta vremena izbjivanja zbog mononukleoze, i *Mario Ančić*, jedan od najboljih hrvatskih tenisača svih vremena. U vremenu budućih blagdana, u izobilju lijepih želja, poželimo svim sportašima što manje ozljeda, a što više sportskih uspjeha.

PLIVANJE

Pet hrvatskih medalja na EP-u

Na Europskom prvenstvu u plivanju u malim bazenima u Istanbulu hrvatska plivačka vrsta osvojila je pet medalja i postala šestom plivačkom nacijom staroga kontinenta. U odnosu na prošlo EP (Rijeka 2008), osvojena je jedna medalja više (štafeta 4 x 50m slobodno u sastavu *Draganja, Puninski, Todorović i Delač* – srebro), dok su *Duje Draganja* (europski prvak na 100 m mješovito i srebrni na 50 m slobodno) i *Sanja Jovanović* (prvakinja na 50 m leđno i viceprvakinja na 100 m leđno) još jednom potvrdili svoju plivačku kvalitetu.

HOKEJ

Medvjedi bolji od Jesenica

Odlučnom igrom, okrunjenom sa sedam pogodaka u mreži gostiju iz Jesenica, Medveščak je pobijedio u 32. kolu hokejaške EBEL lige (7-2) i osvojio dva veoma velika i važna boda u borbi za osmo mjesto na tablici. Novim rezultatskim uspjehom »Medvjedi« sada imaju pet bodova više od Olimpije, izravnog konkurenta za plasman u doigravanje.

KOŠARKA

(Ne)uvjerljiva Cibona

Po sustavu toplo-hladno igraju košarkaši Cibone na dva natjecateljska fronta. U regionalnoj košarkaškoj NLB ligi bilježe pobjede, dok u Euroligi nižu poraze. U 12. kolu NLB-a na domaćem parketu svladali su momčad Radničkog (92-55), dok su u 7. kolu Eurolige u Draženovom domu poraženi protiv Barcelone (66-80). Od ostala tri hrvatska predstavnika u NLB ligi jedino je Zadar zabilježio pobjedu (89-83 protiv Crvene zvezde), dok su Zagreb i Cedevita poraženi na gostovanjima protiv Hemofarma (66-74) i Partizana (95-75). Cibona zauzima prvo mjesto na tablici s 22 osvojena boda, Zagreb je treći (20), Zadar četvrti (18), a Cedevita je deseta s 17 osvojenih bodova.

NOGOMET

Polufinalisti hrvatskog nogometnog kupa

Uspješnim nastupima u uzvratnim susretima četvrtfinala hrvatskog kupa Dinamo, Hajduk, Šibenik i Varteks izborili su plasman u polufinale najmasovnijeg nogometnog natjecanja. Dinamo je slavio protiv Pomorca (3-2), Hajduk je bio uvjerljiv protiv Zagreba (4-1), Šibenik je nadigrao Osijek (4-0), dok se Varteks pobjedom nad Slaven Belupom (2-0) priključio kvartetu koji će odlučiti od osvajaču Rabuzinovog »sunca«, pokala namijenjenog pobjedniku kupa.

Dinamo bez »ino zvijezda«

Teška situacija u kojoj se NK Dinamo našao (u trenutku izlaženja ovog broja znat će se jesu li možda prošli skupinu u Euroligi) natjerala je čelnništvo kluba na otkazivanje ugovora nekolicini skupih ovosezonskih akvizicija. Raskid ugovora dobit će Argentinac *Cufre* i Grk *Papadopoulos*, a transfer *Marija Mandžukića* trebao bi biti realiziran već u zimskoj stanci.

PRIVATNO POGREBNO PODUZEĆE
"URNA"
 A.D.-d.o.o.

 Trg žrtava fašizma br. 1
 PODUZEĆE ZA PRODAJU
 POGREBNE OPREME
 PRIJEVOZ I CEREMONIJAL
 POKOPA
Tel.: 024-558-011
 Cvjećara:
 Tel.: 024/557-130

Nama je dovoljno da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karađorđev put 2,
 telefon (danonoćno): (024) 55-44-33

- Horgoš, Borisa Kidriča 7,
 telefon (danonoćno): (024) 792-202

Raspored sprovoda i umrlice na
 Internetu: www.funero.co.yu
 e-mail: funero@funero.co.yu
 Mogućnost odloženog plaćanja

KRISTIJAN ČORBA, DANIJEL ROMIĆ I DINKO KUNTIĆ, NOGOMETAŠI CIBALIE

Subotičke nogometne nade

Tri mladića već su drugu godinu u kadetskoj momčadi prvoligaša iz Vinkovaca

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Kada im to nogometne obveze dopuste, a najčešće je to kada njihova momčad igra doma, nogometaši Cibalie iz Vinkovaca, nekadašnji igrači subotičke Bačke, *Kristijan Čorba* (1993.), *Danijel Romić* (1993.) i *Dinko Kuntić* (1994.) iskoriste kratak vikend predah i dio subote i nedjelje provedu sa svojim obiteljima. Prošla subota je bila jedna od »domaćih«, pa smo ih uspjeli

NOGOMETNE RAZLIKE

Sva trojica mladih nogometaša su prije odlaska u Vinkovce nastupali u majici NK Bačke iz Subotice, a nižerazredni rang natjecanja zamijenili su nastupima u kadetskom prvenstvu Hrvatske.

»Velika je razlika igrati ligu na teritoriju cijele države, s kadetskim momčadima prvoligaških klubova, u odnosu na natjecanje u terito-

najmlađi član ovog trija subotičkih nade.

VINKOVCI

Već drugu godinu Kristijan, Danijel i Dinko žive u Vinkovcima, i postupno su se već posve navikli na život svojevrsnih »malih nogometnih profesionalaca«, napustivši zarana obiteljski dom. Kako to danas izgleda opisuje nam Kristijan.

»Školu imamo u prijepodnevnim satima, a popodne je rezervirano za trening, potom slijedi malo rada na fitnessu i malo slobodnog vremena koje najčešće provodimo uz računala i konatke s našim brojnim prijateljima na Facebooku«, dodaje Dinko.

KARIJERA

Sva trojica bi jednoga dana željela zaigrati profesionalni nogomet u nekom od hrvatskih ili inozemnih klubova, a na tom putu predstoji im još mnogo treninga, rada i natjecateljskih susreta. Na završno

Kristijan Čorba

Danijel Romić

Dinko Kuntić

Subotica - Vinkovci

Subotica je ipak veći grad od Vinkovaca i ima više mjesta za izlazak, s druge strane, kada smo tamo sve se odvija na relaciji stadion – škola i nemamo baš previše slobodnog vremena, suglasni su Kristijan, Danijel i Dinko u spoređivanju rodnog grada s gradom u kojem trenutačno žive.

»uloviti« svu trojicu i porazgovarati o njihovim vinkovačkim danima u majici Cibalie.

»U momčadi kadeta NK Cibalia smo već skoro godinu i pol i mogu reći da smo izvrsno primljeni od strane svih suigrača, pa s adaptacijom nije bilo nikakvih većih problema. Živimo u klupskom smještaju na stadionu, a uz svakodnevne treninge i prvenstvene susrete, Danijel i ja pohađamo drugi razred srednje Ekonomske škole u Vinkovcima, dok Dinko ide u prvi razred iste škole«, prvi je »probio led« Kristijan, što je i posve normalno jer je jedini od njih igrač navale.

riju samo jedne regije u kojem se natječe naš nekadašnji klub. Sustav natjecanja u kojem igramo je potpuno jednak prvoj HNL, pa smo u prilici zaigrati u svim dijelovima Hrvatske protiv svojih vršnjaka iz Dinama, Hajduka, Rijeke, Šibenika...« povezoao je nastavak razgovora Danijel, igrač sredine terena.

»Najveći derbi za našu momčad predstavljaju susreti protiv momčadi Osijeka u borbi za kadetski primat u Slavoniji. Nažalost, u prvom susretu ove sezone doma smo poraženi 2-1 i nastojat ćemo to u nastavku sezone poravnati na njihovom terenu«, pojasnio je Dinko, također igrač veznog reda i

»Navikli smo se na sve, iako je u početku malo bilo nezgodno. Sve ide svojom rutinom, škola, treninzi, utakmice, putovanja, ali se uvijek radujemo kada možemo malo skoknuti doma.«

»U Vinkovce smo došli u želji da napredujemo u našoj nogometnoj vještini, vrijedno treniramo pod stručnim nadzorom trenera *Ivana Karaule*, a često naše treninge zna posjetiti i prvi trener Cibalie *Stanko Mršić*. Velika prednost našeg stanovanja u okrilju stadiona je i svakodnevna prilika za promatranjem treninga i prvoligaških susreta našeg kluba koji u ovom trenutku zauzima visoko drugo mjesto na tablici HNL«, nastavio je vinkovačku priču Danijel.

pitanje koju bi utakmicu u dresu Cibalie izdvojili iz brojke dosada odigranih, Danijel se odlučio za susret upravo protiv Osijeka, kada je tek stigao u Vinkovce i uvjerljivu pobjedu od 3-0. I Dinkov tip je bio duel protiv Osijeka, ali iz vremena pionirskih dana, dok je Kristijan posebice obilježio susret protiv Dinama, kada je nakon tromjesečne stanke zbog ozljede, prvi puta ponovno zaigrao. Momcima više nismo željeli »krasti« kratko vrijeme koje će provesti doma, jer već sutradan, u nedjelju, ponovno su morali natrag u Vinkovce, pa smo im poželjeli da im se sve nogometne želje ispune onako kako su ih sami zamislili.

PETAK
18.12.2009.

05.50 - Najava programa
 05.55 - Trenutak spoznaje
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 - Dolina sunca
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Na vodenome putu 3: Madeira, dok. serija
 11.10 - Oprah Show
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - Oprezno s anđelom, telenovela
 13.20 - McLeodove kćeri 3, serija
 14.10 - Vijesti
 14.40 - Glas domovine
 15.05 - Drugo mišljenje: Kosa i vlasite
 15.35 - Znanstvena petica
 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
 16.20 - Hrvatska uživo
 17.45 - Iza ekrana
 18.15 - Kod Ane
 18.35 - Dolina sunca, telenovela
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - Zapravo ljubav, američko-britanski film
 22.30 - Lica nacije
 23.25 - Vijesti
 23.40 - Predsjednički izbori 2009. - bonusi
 23.45 - Poslovne vijesti
 23.50 - Vijesti iz kulture
 00.00 - Drugi red partera, emisija o kazalištu
 00.55 - Zvezdane staze: Voyager 5, serija
 01.40 - Krv i vino, američki film
 03.20 - Vip Music Club LP
 05.20 - Oprezno s anđelom, telenovela

06.50 - Najava programa
 06.55 - Delta - stanje, crtana serija
 07.15 - Trolovi, crtana serija
 07.40 - TV vrtić:
 --- - Život u obitelji vodenkonja: Gljive
 --- - Nogalo: Ja volim plavo
 --- - Cipelice lualice: Hijeroglifi i mumije
 08.03 - Priča o Tracy Beaker
 08.15 - Platno, boje, kist
 08.25 - Puni krug
 08.40 - Slučaj za ekipu BARZ, serija za djecu
 09.05 - Gem, set, meč - serija za djecu

09.30 - Vip Music Club
 10.00 - Neukrotiva ljepota, serija
 10.45 - Heinähattu ja Viltitossu, finski film
 12.05 - Val Gardena: Svjetski ski kup (M) - superG, prijenos
 13.30 - Prijatelji 7, serija
 13.50 - Zovem se Earl 2, serija
 14.15 - Kseno - princeza ratnica 5, serija
 15.00 - Kod Ane
 15.15 - TV vrtić:
 --- - Život u obitelji vodenkonja: Gljive
 --- - Nogalo: Ja volim plavo
 --- - Cipelice lualice: Hijeroglifi i mumije
 15.33 - Priča o Tracy Beaker
 15.45 - Puni krug
 16.00 - Izazovi: Oliver i planina, danski dok. flm za mlade
 16.20 - Zvezdane staze: Voyager 5, serija
 17.05 - Drugi red partera, emisija o kazalištu
 18.00 - Vijesti na Drugom
 18.20 - Županijska panorama
 18.47 - Uvijek je sunčano u Philadelphiji 2, serija
 19.08 - Razred, serija
 19.30 - VIP Music Club
 20.05 - Čarolija 10, serija
 21.00 - Vijesti na Drugom
 21.15 - Paul Merton u Kini, dokumentarna serija
 22.15 - Umorstva u Midsomeru 12, serija
 23.50 - Brian Ferry: Dylanesque - uživo u Londonu
 00.40 - Kraj programa

06:55 Jackie Chan
 07:35 Pocoyo, crtana serija
 07:55 Tomica i prijatelji
 08:05 Bumba, crtana serija
 08:15 Ezo TV, tarot show
 08:45 Nova Iova, TV igra
 10:15 Lude 70-e, serija
 11:15 Naši najbolji dani, serija
 12:15 IN magazin
 13:05 Naša mala klinika, serija
 14:05 Provjereno, informativni magazin
 15:05 Zovite me Djed Mraz, igrani film
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 Naša mala klinika, serija
 18:25 IN magazin
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Supertalent - završnica, show
 22:40 Povratak u budućnost 3, igrani film
 00:50 Raj na zemlji, igrani film
 02:45 Vidoviti Milan, tarot show

03:45 Posljednja pljačka, film
 05:10 Gdje je istina, film
 06:40 Kraj programa

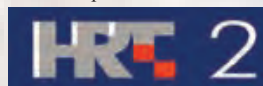

06.35 Bikeri s Marsa
 07.00 SpužvaBob Skockani
 07.30 Punom parom, kulinarski izazov
 07.55 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija
 08.25 Pod istim krovom, humoristična serija
 09.20 Astro show, emisija
 11.25 Dadilja, serija
 11.55 Malcolm u sredini, humoristična serija
 12.25 Ekkluziv, magazin
 12.35 Večera za 5 (produžena verzija XXL), lifestyle emisija
 13.30 Tajna čokolade
 14.25 Heroji iz strasti, serija (dvije epizode)
 16.00 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija
 16.30 Pod istim krovom, humoristična serija
 17.00 Dadilja, humoristična serija
 17.30 Malcolm u sredini, humoristična serija
 18.00 Punom parom, kulinarski izazov
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.05 Večera za 5 (produžena verzija XXL), lifestyle emisija
 20.00 Kum, igrani film, kriminalistička drama
 23.05 Razotkrivanje, igrani film, drama/triler
 01.35 Vijesti
 01.45 Savršeno oružje, igrani film, akcijski
 03.15 Astro Show, emisija

SUBOTA
19.12.2009.

06.05 - Najava programa
 06.10 - reprizni program
 06.50 - Iza ekrana
 07.20 - Vijesti
 07.35 - Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: Union Pacific, američki film
 10.00 - Vijesti
 10.10 - Vijesti iz kulture
 10.15 - Kućni ljubimci
 10.50 - Veterani mira, emisija za branitelje
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - Oprezno s anđelom
 13.20 - Prizma, multinacionalni magazin
 14.05 - Duhovni izazovi

14.35 - Jelovnici izgubljenog vremena
 14.55 - Reporteri: Kako su Beatlesi uzdrмали Kremalj
 16.05 - Euromagazin
 16.40 - Vijesti
 16.55 - Kulturna baština: Muzej rimskog stakla
 17.10 - Domaći dok. film
 17.45 - Svirci moji, glazbena emisija
 18.35 - U istom loncu, kulinarski show
 19.15 - LOTO 7/39
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Ples sa zvijezdama, 1. dio (8/8)
 21.30 - Ples sa zvijezdama, 2. dio (8/8)
 22.00 - Vijesti
 22.15 - Vijesti iz kulture
 22.25 - Filmski vikend
 Smrtonosnog oružja: Smrtonosno oružje 3, američki film
 00.25 - Filmski maraton: Kodno ime Čistač, američki film
 01.55 - Filmski maraton: Van Wilder, američki film
 03.25 - Reporteri: Kako su Beatlesi uzdrмали Kremalj
 04.30 - Svirci moji, glazbena emisija
 05.15 - Oprezno s anđelom

07.00 - TV vodič
 07.20 - Najava programa
 07.25 - Vrijeme je za Disneyja: 101 dalmatinac
 07.50 - Vrijeme je za Disneyja: Legenda o Tarzanu
 08.15 - Na kraju ulice
 08.45 - Parlaonica
 09.40 - Kokice
 10.10 - Briljanteen
 10.55 - KS automagazin
 11.25 - 4 zida
 12.05 - Val Gardena: Svjetski ski kup (M) - spust, prijenos
 13.25 - Hrvatski pisci na TV ekranu - A.Šenoa: Kanarinčeva ljubovca
 14.25 - Rabljeni ljudi, američki film
 16.25 - Košarka, NLB liga: Zagreb - Zadar, prijenos
 18.30 - KORAK U ŽIVOT - humanitarna akcija
 19.30 - Garaža: Bambi Molesters
 20.05 - K2, američki film
 21.55 - Sportske vijesti
 22.10 - KORAK U ŽIVOT - snimka koncerta
 23.15 - Dobre namjere, TV serija

HRT2, ČETVRTAK, 24.12.2009., 21.55
 HRT2, PETAK, 25.12.2009., 16.20
TIHA NOĆ U VUKOVARU
 - snimka

Ovogodišnja »Tiha noć u Vukovaru« deveti je po redu koncert što ga Hrvatska radio-televizija tradicionalno daruje gradu Vukovaru za božićne blagdane.

U godini velikog jubileja, 800. obljetnice franjevačkog reda, u središtu ovogodišnjih Vukovarskih adventskih svečanosti je »Sv. Franjo i Božić«.

U obnovljenoj crkvi Sv. Filipa i Jakova, u

00.05 - Noć u kazalištu: Gartic kajkavski
 01.15 - Kraj programa

06:10 Ezo TV, tarot show
 08:10 Bumba, crtana serija
 08:25 Power Rangers, serija
 08:50 Superheroj Spiderman, crtana serija
 09:15 Graditelj Bob, crtana serija
 09:30 Winx, crtana serija
 09:55 Dora istražuje, crtana serija
 10:20 U sedmom nebu, serija
 11:20 Smallville, serija
 12:20 Zovite me Djed Mraz, igrani film
 14:05 Povratak u budućnost 3, igrani film
 16:15 Kod Ane, kulinarski show
 17:10 Vijesti
 17:20 Lud, zbunjen, normalan, serija
 18:40 Predsjednička utrka
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Sve za lov, igrani film
 22:15 Dream team, igrani film
 00:00 Glas smrti, igrani film
 01:45 Vidoviti Milan, tarot show
 02:45 Vrijeme ubijanja, film
 04:50 Lude 70-e, serija
 05:40 U sedmom nebu, serija
 06:25 Kraj programa

07.00 Miffy, animirana serija
 08.00 Ulica Sezame, animirana serija
 09.05 Bikeri s Marsa, crtana serija
 09.30 Ben 10, crtana serija
 10.10 Tajna čokolade, telenovela

ozračju topline, blagosti i radosti Božića, nastupit će mali Vukovarci, tamburaški sastavi i solisti i tamburaški orkestar Slavka Batoreka iz Osijeka.

Voditelji: Melita Hrengak i Branko Uvodić

Redatelj: Vladimir Košćević
Urednik: Branko Uvodić

- 11.15 Jedna od dečkiju, serija
11.40 Put kroz život, igrani film, drama
13.25 Predsjednički trg: Ivo Josipović i Milan Bandić
14.10 Iznenađna pustolovina, igrani film, komedija
15.55 Premier liga: Blackburn Rovers- Tottenham Hotspur, prijenos
18.00 Zvijezde Ekstra: Donald Trump (2. dio), zabavna emisija
18.30 Vijesti
19.05 Discovery: Viva Las Vegas, dok. film
20.00 Sportska groznica, film, romantična komedija
21.50 Put do zrelosti, igrani film, komedija
23.30 Savršeno oružje, igrani film, akcijski
00.55 Razotkrivanje, igrani film, drama/triler

**NEDJELJA
20.12.2009.**

- 05.55 - Najava programa
06.00 - Jelovnici izgubljenog vremena
06.20 - Glas domovine
06.45 - Euromagazin
07.15 - Duhovni izazovi
08.00 - Vijesti
08.10 - Ansambl Amarcord u Varaždinu
09.15 - Opera box
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture
10.20 - Knjiga postanka, mini-serija
12.00 - Dnevnik
12.25 - Plodovi zemlje
13.20 - Rijeka: More
13.50 - Živjeti zdravije
14.00 - Nedjeljom u dva
15.05 - Mir i dobro

- 15.35 - Vijesti
15.45 - Goonies, američki film
17.40 - Lijepom našom: Sveti Martin na Muri
18.35 - U istom loncu, kulinarski show
19.15 - LOTO 6/45
19.30 - Dnevnik
20.10 - Tko želi biti milijunaš?, kviz
21.10 - Leo i Brigita, drama
22.25 - Vijesti
22.55 - Filmski vikend smrtonosnog oružja: Smrtonosno oružje 4, američki film
01.00 - Knjiga postanka, mini-serija
02.50 - Lijepom našom: Sveti Martin na Muri
03.40 - U istom loncu, kulinarski show
04.20 - Plodovi zemlje
05.10 - Rijeka: More

- 06.10 - Najava programa
06.15 - Dječak i vjeverica, crtana serija
06.40 - San o slavi, serija za djecu
07.05 - Anastazia, američki animirani film za djecu
08.35 - Prijatelji
09.35 - Alta Badia: Svjetski ski kup (M) - veleslalom, prijenos 1. vožnje
10.50 - Biblija
11.00 - Vukovar: Misa, prijenos
12.10 - Nora Fora, TV igra za djecu
12.40 - Alta Badia: Svjetski ski kup (M) - veleslalom, prijenos 2. vožnje
15.35 - Ples sa zvijezdama (8/8)
17.25 - Dugo, toplo ljeto - američki film
19.25 - Garaža: Dogma
20.00 - Dan HOO-a
21.25 - Operacija Swordfish, američki film
23.05 - Dobre namjere, TV serija
23.55 - Sportske vijesti
00.05 - Nove avanture stare Christine 3, serija
00.25 - Dobro ugođena večer: Aleksandar Kalajdžić
00.55 - Transfer
01.25 - TV raspored
06.35 Bumba, crtana serija
06.50 Power Rangers, serija
07.15 Superheroj Spiderman, crtana serija
07.40 Graditelj Bob,

- crtana serija
07.55 Winx, crtana serija
08.20 Dora istražuje, crtana serija
08.45 Ulica sjećanja, serija
09.45 Automotiv, auto-moto magazin
10.15 Novac, business magazin
10.45 Kevin Hill, serija
12.45 Kući za Božić, igrani film
14.30 Grad Djeda Mraza, igrani film
16.25 Vijesti
16.35 Supertalent, show
19.15 Dnevnik Nove TV
20.00 Nad lipom 35, humoristično-glazbeni show
21.00 Casper, igrani film
22.55 Red Carpet, showbiz magazin
00.15 Dvostruki obračun, igrani film
02.15 Žena po narudžbi, igrani film
03.45 Red Carpet, showbiz magazin
04.55 Kući za Božić, igrani film
06.25 Kraj programa

- 06.40 Grupna terapija, humoristična serija
07.10 Miffy, animirana serija
08.05 Ulica Sezame, animirana serija
09.10 Bikeri s Marsa, crtana serija
09.40 Ben 10, crtana serija
10.20 Discovery: Viva Las Vegas, dok.film
11.15 Jedna od dečkiju, humoristična serija
11.40 Iznenađna pustolovina, igrani film, komedija
13.20 Sportska groznica, film, romantična komedija
15.10 Agent Cody Banks, igrani film, komedija
17.00 Odred za čistoću, dokumentarna emisija
17.30 Jezikova juha, reality show
18.30 Vijesti
19.05 Ekkluziv, magazin
20.00 Luda božićna zvona, igrani film, komedija
21.35 CSI: Miami, kriminalistička serija
22.30 Ludilo predgrada, igrani film, drama
00.05 Put do zrelosti, igrani film, komedija

**PONEDJELJAK
21.12.2009.**

- 05.40 - Najava programa
05.45 - Mir i dobro
06.15 - Drugo mišljenje: Kosa i vlasitište
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
09.10 - Dolina sunca
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture
10.15 - Na vodenome putu 3: Norveška - Brzom linijom, dok.serija
11.10 - Treća dob, emisija
12.00 - Dnevnik
12.32 - Oprezno s anđelom
13.20 - McLeodove kćeri 3
14.10 - Vijesti
14.40 - Normalan život
15.35 - Direkt
16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
16.20 - Hrvatska uživo
17.35 - Najslabija karika, kviz
18.15 - Kod Ane
18.35 - Dolina sunca
19.30 - Dnevnik
20.06 - Predsjednički izbori 2009. - bonusi
20.25 - Potrošački kod
21.00 - Čarolije letenja: Nebeski jahači - povijest helikoptera, dokumentarna serija
21.55 - Proces
22.35 - Otvoreno
23.30 - Vijesti
23.45 - Predsjednički izbori 2009. - bonusi
23.55 - Poslovne vijesti
00.10 - Na rubu znanosti: Jezerska čudovišta
01.05 - Zvezdane staze: Voyager 5, serija
01.50 - Ksenia - princeza ratnica 5, serija
02.30 - Dr. House 5, serija
03.15 - Potrošački kod
03.45 - Proces
05.05 - Oprezno s anđelom, telenovela
07.00 - Najava programa
07.05 - Delta - stanje
07.25 - Trolovi, crtana serija
07.50 - TV vrtić:
--- - Crtana serija
--- - Vitaminix
--- - Luckaste pačje pustolovine
08.10 - Čarobna ploča 2 (1.)
08.25 - Platno, boje, kist
08.35 - Kratki spoj
08.50 - Slučaj za ekipu BARZ, serija za djecu
09.15 - Vip Music Club
09.50 - Alta Badia: Svjetski ski kup (M) - slalom, 1. vožnja
10.45 - Neukrotiva ljepota, serija

- 11.30 - Hugo i Josefina, švedski film
12.55 - Alta Badia: Svjetski ski kup (M) - slalom, 2. vožnja
13.50 - Zovem se Earl 2, humoristična serija
14.15 - Ksenia - princeza ratnica 5, serija
15.00 - Kod Ane
15.15 - TV vrtić:
--- - Crtani film
--- - Vitaminix
--- - Luckaste pačje pustolovine
15.35 - Čarobna ploča 2 (1.)
15.50 - Emisija za djecu (Majstori svirači)
16.20 - Zvezdane staze: Voyager 5, serija
17.05 - Na rubu znanosti: Jezerska čudovišta
18.00 - Vijesti na Drugom
18.20 - Županijska panorama
18.47 - Uvijek je sunčano u Philadelphiji 2, serija
19.08 - Razred, serija
19.30 - Vip Music Club
20.05 - TV Bingo Show
21.00 - Bitange i princeze 5, humoristična serija
21.40 - Vijesti na Drugom
21.55 - Dr. House 5, serija
22.45 - Flyboys, britanski film
01.00 - Porotnici, serija
01.50 - Kraj programa

- 06.55 Jackie Chan
07.35 Pocoyo, crtana serija
07.55 Tomica i prijatelji
08.05 Bumba, crtana serija
08.15 Ezo TV, tarot show
08.40 Nova lova, TV igra
10.10 Lude 70-e, serija
11.10 Naši najbolji dani, serija
12.10 IN magazin
13.00 Naša mala klinika, serija
14.00 Najbolje godine, serija
15.00 Casper, igrani film
17.00 Vijesti Nove TV
17.25 Naša mala klinika, serija
18.25 IN magazin
19.15 Dnevnik Nove TV
20.00 Najbolje godine, serija
21.00 Djed Mraz se ženi, film
22.55 Vijesti
23.10 Zakon brojeva, serija
00.10 Seinfeld, serija
00.40 Televizijska posla, serija
01.10 Ubojita Jane, serija
02.10 Nova lova, TV igra
03.10 Policijska pravda, film
04.50 Zakon brojeva, serija
05.35 Lude 70-e, serija
06.25 IN magazin
06.55 Kraj programa

05.20 Pink Panther

05.35 SpužvaBob Skockani,
06.00 Miffy, animirana serija
06.25 Punom parom,
kulinarski izazov
06.55 Princ iz Bel-Aira, serija
07.25 Pod istim krovom, serija
07.55 Dadilja, serija
08.25 Malcolm u sredini, serija
09.15 Astro show, emisija
11.20 Rat u kući, serija
11.45 Ekkluziv, magazin
12.35 Večera za 5,
lifestyle emisija
13.30 Tajna čokolade
14.25 Heroji iz strasti, serija
(dvije epizode)
16.00 Princ iz Bel-Aira, serija
16.30 Pod istim krovom, serija
17.00 Dadilja, serija
17.30 Malcolm u sredini, serija
18.00 Rat u kući, serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.05 Večera za 5,
lifestyle emisija
19.35 Punom parom,
kulinarski izazov
20.00 Izgubljeno blago Grand
Canyona, igrani film
21.40 Dragulj s Nila, film
23.40 Vijesti
23.50 Luda Božićna zvona,
igrani film, komedija
01.30 Astro show, emisija

UTORAK
22.12.2009.

05.50 - Najava programa
05.55 - Normalan život
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
09.10 - Dolina sunca
10.00 - Vijesti
10.15 - Na vodenome putu 3:
Shetlandski otoci,
dokumentarna serija
11.10 - Danny na moru 1,
dokumentarna serija
11.40 - Kulturna baština
12.00 - Dnevnik
12.32 - Oprezno s anđelom
13.20 - McLeodove kćeri 3
14.10 - Vijesti
14.40 - Među nama
15.35 - Nebeska vojska
16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
16.20 - Hrvatska uživo
17.35 - Najslabija karika, kviz
18.15 - Kod Ane
18.35 - Dolina sunca
19.30 - Dnevnik
20.06 - Predsjednički izbori
2009. - bonusi
20.20 - PREDSEDNIČKI
IZBORI 2009. -
sučeljavanje
23.20 - Živjeti zdravije

23.30 - Vijesti
23.45 - Predsjednički izbori
2009. - bonusi
23.55 - Poslovne vijesti
00.10 - Zvezdane staze:
Voyager 5, serija
00.55 - Ksenia - princeza
ratnica 5, serija
01.40 - Zakon i red: Odjel
za žrtve 9, serija
02.25 - Na vodenome putu:
Shetlandski otoci
03.10 - Danny na moru 1,
dokumentarna serija
04.30 - Skica za portret
04.35 - Nebeska vojska
05.05 - Oprezno s anđelom,
telenovela

06.50 - Najava programa
06.55 - Delta - stanje
07.15 - Trolovi, crtana serija
07.40 - TV vrtić:
--- - Danica
--- - Spektakl na livadi
--- - Crtani film
--- - Profesor Baltazar
08.10 - Navrh jezika
08.25 - Izazovi: Oliver i
planina, danski
dok. film za mlade
08.40 - Slučaj za ekipu BARZ,
serija za djecu
09.05 - Gem, set, meč - serija
09.30 - Vip Music Club
10.00 - Neukrotiva ljepota,
serija
10.45 - The Last Winter,
kanadski film
12.25 - reprizni program
13.00 - Dokuteka - Branko
Lentić: I bit ćeš velik,
dok. film (1974.)
13.30 - Prijatelji 7, serija
13.50 - Zovem se Earl 2,
humoristična serija
14.15 - Ksenia - princeza
ratnica 5, serija
15.00 - Kod Ane
15.15 - TV vrtić:
--- - Danica
--- - Spektakl na livadi
--- - Crtani film
--- - Profesor Baltazar
15.45 - Koga briga?
16.20 - Zvezdane staze:
Voyager 5, serija
17.05 - Drugi format
18.00 - Vijesti na Drugom
18.20 - Županijska panorama
18.47 - Uvijek je sunčano u
Philadelphiji,
humoristična serija
19.08 - Razred, serija
19.30 - VIP Music Club
20.05 - Ciklus
antifašističkog filma
22.10 - Vijesti na Drugom
22.30 - Zakon i red: Odjel za
žrtve 9, serija
23.20 - Porotnici, serija

00.10 - Kraj programa

06:55 Jackie Chan
07:35 Pocoyo, crtana serija
07:55 Tomica i prijatelji
08:05 Bumba, crtana serija
08:15 Ezo TV, tarot show
08:45 Nova lova, TV igra
10:15 Lude 70-e, serija
11:15 Naši najbolji dani, serija
12:15 IN magazin
13:05 Naša mala klinika, serija
14:05 Najbolje godine, serija
15:05 Grad Djeda Mraza, film
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 Naša mala klinika, serija
18:25 IN magazin
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Najbolje godine, serija
21:00 Princezini dnevnički 2:
kraljevske zaruke, film
23:10 Vijesti
23:25 Zakon brojeva, serija
00:25 Seinfeld, serija
00:55 Televizijska posla, serija
01:25 Ubojita Jane, serija
02:25 Ezo TV, tarot show
03:25 Zajedništvo, igrani film
05:10 Seinfeld, serija
05:35 Zakon brojeva, serija
06:20 IN magazin
06:55 Kraj programa

06.10 Pink Panther
06.30 SpužvaBob Skockani
06.55 Miffy, animirana serija
07.20 Punom parom,
kulinarski izazov
07.50 Princ iz Bel-Aira, serija
08.20 Pod istim krovom, serija
08.50 Dadilja, serija
09.45 Astro show, emisija
11.50 Malcolm u sredini,
humoristična serija
12.15 Rat u kući, serija
12.45 Ekkluziv, magazin
12.55 Večera za 5,
lifestyle emisija
13.30 Tajna čokolade
14.25 Heroji iz strasti, serija
(dvije epizode)
16.00 Princ iz Bel-Aira, serija
16.30 Pod istim krovom,
humoristična serija
17.00 Dadilja, serija
17.30 Malcolm u sredini, serija
18.00 Rat u kući, serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.05 Večera za 5,
lifestyle emisija
19.35 Punom parom,
kulinarski izazov
20.00 Kolo sreće, igrani film,
komedija
22.05 Kakvi frajeri! 2, igrani
film, komedija
23.50 Vijesti

00.00 Dragulj s Nila, igrani
film, avanturistički
01.45 Astro show, emisija

SRIJEDA
23.12.2009.

05.50 - Najava programa
05.55 - Među nama
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
09.10 - Dolina sunca
10.00 - Vijesti
10.15 - Na vodenome putu 3,
dokumentarna serija
11.10 - Oprah Show
12.00 - Dnevnik
12.32 - Oprezno s anđelom
13.20 - McLeodove kćeri 3
14.10 - Vijesti
14.40 - Riječ i život,
religijski program
15.35 - Alpe-Dunav-Jadran
16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
16.20 - Hrvatska uživo
17.30 - Najslabija karika, kviz
18.10 - Kod Ane
18.30 - Dolina sunca
19.15 - LOTO 7/39
19.30 - Dnevnik
20.20 - A sad u Europu!
21.10 - Luda kuća 5, serija
21.50 - Paralele
22.30 - Otvoreno
23.25 - Vijesti
23.40 - Predsjednički izbori
2009. - bonusi
23.50 - Poslovne vijesti
00.05 - e-Hrvatska
00.40 - Znanstvene vijesti
01.00 - Zvezdane staze:
Voyager 5, serija
01.45 - Ksenia - princeza
ratnica 5, serija
02.30 - Velemajstor 2, serija
03.15 - Skica za portret
03.20 - Paralele
03.50 - A sad u Europu!
04.35 - Alpe-Dunav-Jadran
05.05 - Oprezno s anđelom,
telenovela

06.55 - Najava programa
07.00 - Delta - stanje
07.20 - Trolovi, crtana serija
07.45 - TV vrtić:
--- - Ninin kutak: Ukrasi
za bor
--- - Vitaminix
--- - Mali crveni traktor
08.05 - Čarobna ploča 2
08.20 - Glazbeceda
08.30 - Pročitani
08.40 - Slučaj za ekipu BARZ,
serija za djecu
09.05 - Gem, set, meč - serija

09.30 - Vip Music Club
10.00 - Neukrotiva ljepota,
serija
10.45 - Grk Zorba, film
13.00 - Joss Stone - specijal
13.30 - Prijatelji 7,
humoristična serija
13.50 - Zovem se Earl 2, serija
14.15 - Ksenia - princeza
ratnica 5, serija
14.55 - Kod Ane
15.10 - TV vrtić:
--- - Ninin kutak
--- - Vitaminix
--- - Mali crveni traktor
15.30 - Čarobna ploča 2
15.45 - Koga briga?
16.20 - Zvezdane staze:
Voyager 5, serija
17.05 - e-Hrvatska
17.40 - Znanstvene vijesti
18.00 - Vijesti na Drugom
18.20 - Županijska panorama
18.47 - Happy Hour,
humoristična serija
19.08 - Razred, serija
19.30 - VIP Music Club
20.05 - Gospodar prstenova:
Dvije kule
23.05 - Vijesti na Drugom
23.20 - Velemajstor 2, serija
00.10 - Porotnici, serija
01.00 - Joss Stone - specijal
01.25 - Kraj programa

06:55 Jackie Chan
07:35 Pocoyo, crtana serija
07:55 Tomica i prijatelji
08:05 Bumba, crtana serija
08:15 Ezo TV, tarot show
08:55 Nova lova, TV igra
10:25 Lude 70-e, serija
11:25 Naši najbolji dani, serija
12:25 IN magazin
13:15 Naša mala klinika, serija
14:15 Najbolje godine, serija
15:15 Sve što želim za Božić,
igrani film
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 Naša mala klinika, serija
18:25 IN magazin
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Najbolje godine, serija
21:00 Lud, zbunjen, normalan
serija
21:50 Predsjednička utrka
22:55 Vijesti
23:10 Zakon brojeva, serija
00:10 Seinfeld, serija
00:40 Televizijska posla, serija
01:10 Ubojita Jane, serija
02:10 Ezo TV, tarot show
03:10 Ne žuri s ljubavlju,
igrani film
04:45 Seinfeld, serija
05:10 IN magazin
05:45 Lude 70-e, serija
06:05 Kraj programa

06.10 Pink Panther, crtana serija
 06.30 SpužvaBob Skockani, crtana serija
 06.55 Miffy, animirana serija
 07.20 Punom parom, kulinarski izazov
 07.50 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija
 08.20 Pod istim krovom, humoristična serija
 08.50 Dadija, humoristična serija
 09.45 Astro show, emisija
 11.50 Malcolm u sredini, humoristična serija
 12.15 Rat u kući, humoristična serija
 12.45 Ekkluziv, magazin
 12.55 Večera za 5, lifestyle emisija
 13.30 Tajna čokolade, telenovela
 14.25 Heroji iz strasti, serija (dvije epizode)
 16.00 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija
 16.30 Pod istim krovom, humoristična serija
 17.00 Dadija, humoristična serija
 17.30 Malcolm u sredini, humoristična serija
 18.00 Rat u kući, humoristična serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
 19.35 Punom parom, kulinarski izazov
 20.00 TV event: Udar - put uništenja (2. dio), mini serija
 21.45 Muška stvar, igrani film,

romantična komedija
 23.40 Vijesti
 23.50 Kolo sreće, igrani film, komedija
 01.45 Astro show, emisija
 05.50 - Najava programa

**ČETVRTAK
24.12.2009.**

05.55 - Riječ i život, religijski program
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 - Dolina sunca, telenovela
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Na vodenome putu 3: Otok Vancouver
 - Kanadski divlji otok, dokumentarna serija
 11.00 - Ansambla LADO - 60 godina s nama
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - Oprezno s anđelom, telenovela
 13.20 - McLeodove kćeri 3, serija
 14.10 - Vijesti
 14.40 - Trenutak spoznaje
 15.35 - Domaći dokumentarni film
 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
 16.20 - Hrvatska uživo
 17.35 - Najslabija karika, kviz
 18.15 - Kod Ane
 18.35 - Dolina sunca, telenovela

19.30 - Dnevnik
 20.10 - Božićna čestitka kardinala Bozanića
 20.25 - Tko želi biti milijunaš?, kviz
 21.25 - Abraham, serija
 23.00 - Vijesti
 23.20 - Kordunski bož'čnjaci, emisija pučke i predajne kulture
 23.55 - Gospić: Misa polnočka - prijenos
 01.30 - Karolova božićna priča, američki film
 03.00 - Koncert
 04.35 - Kordunski bož'čnjaci, emisija pučke i predajne kulture
 05.05 - Oprezno s anđelom, telenovela

06.45 - Najava programa
 06.50 - Delta - stanje, crtana serija
 07.10 - Trolovi, crtana serija
 07.35 - TV vrtić:
 --- - Danica
 --- - Profesor Baltazar
 --- - Crtani film
 07.58 - Serija za djecu
 08.10 - Mogu ja!
 08.25 - Iznad crte
 08.40 - Slučaj za ekipu BARZ, serija za djecu
 09.05 - Gem, set, meč - serija za djecu
 09.30 - Vip Music Club
 10.00 - Tarzan, američki animirani film
 11.30 - Karolova božićna priča, američki film
 13.05 - Ledena princeza,

američko-kanadski film
 14.45 - Kod Ane
 15.00 - Crtani film
 15.55 - Božićna priča, američki film
 17.30 - Vijesti na Drugom
 17.50 - Polar Ekspres, američki film
 19.30 - VIP Music Club
 20.05 - Pinocchio, američki animirani film
 21.40 - Vijesti na Drugom
 21.55 - Tiha noć u Vukovaru, snimka
 23.30 - Divan život, američki film
 01.35 - Vip Music Club LP
 03.35 - Kraj programa

06:05 Lude 70-e, serija
 07:05 Jackie Chan, crtana serija
 07:30 Pocoyo, crtana serija
 07:50 Tomica i prijatelji, crtana serija
 07:55 Bumba, crtana serija
 08:05 Asterix Gal, igrani film
 09:25 Bingo, igrani film
 11:10 Stuart mali 2, igrani film
 12:30 Kremenkovi u Viva Rock Vegasu, igrani film
 14:10 Najbolje godine, serija
 15:10 Božićni duh, igrani film
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 Ne zaboravi stihove, specijal
 18:25 IN magazin
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Najbolje godine, serija
 21:00 Redovnice nastupaju, igrani film
 22:50 Vijesti

23:05 Ja špijun, igrani film
 00:45 Božićni duh, igrani film
 02:25 Najludi Božić, igrani film
 04:05 Sve što želim za Božić, igrani film
 05:30 Lude 70-e, serija
 06:00 Kraj programa

05.50 SpužvaBob Skockani, crtana serija
 06.15 Miffy, crtana serija
 06.40 Sabrina, igrani film, komedija
 08.50 Snježno čudo, igrani film, drama
 10.30 Aljaska, igrani film, avanturistički
 12.25 Vozačka dozvola, igrani film, komedija
 14.00 Ljubimac iz svemira, igrani film, komedija
 15.30 Vijesti
 15.35 Harry Potter i Odaja tajni, film, akcijski/obiteljski/avanturistički
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
 19.35 Punom parom, kulinarski show
 20.00 Sam u kući, igrani film, komedija
 21.45 Preživjeti Božić, igrani film, komedija
 23.40 Vijesti
 23.20 Fletch živi, igrani film, komedija
 01.00 Vozačka dozvola, igrani film, komedija

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 petkom od 14,40 sati.

»TV Hrvatska riječ« nedjeljom od 12,30 na YU ECO televiziji

Polusatna emisija »TV Hrvatska riječ«, u produkciji NIU »Hrvatska riječ«, emitira se svake nedjelje od 12 i 30 sati na kanalu RTV YU ECO. U »Hrvatskoj riječi« bilježimo i tumačimo događaje važne za život hrvatske nacionalne manjine u Vojvodini, predstavljamo ljude, njihove poslove i običaje. Podsjećamo na povijest, ali govorimo i o budućnosti ove zajednice. Radijska emisija »Hrvatska riječ« emitira se na valovima Radio Sombora, nedjeljom od 17 do 18 sati.

KRONIKA

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku »Kronika« u produkciji »Cro Medije« prikazuje se subotom od 16,30 sati na drugom programu Radiotelevizije Vojvodine i nedjeljom na subotičkoj kabelskoj televiziji K23 s početkom u 13,15 sati, kao i na somborskoj Televiziji »Spektar« u istom terminu.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 19 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

PRIZMA

Emisija na hrvatskom jeziku »Prizma« emitira se svake druge subote u 16,30 na RTV2 a repriza utorkom u 12.10 sati. E-mail emisije je: prizma@rtv.co.yu

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

• Najava programa • Večernji dnevnik • Agencijske vijesti iz zemlje • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija • Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik 'Govorimo hrvatski'

19,00 - 19,30

• Poetski predah • 'Popularne melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom) • 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom) • 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kulturna povijest' (utorkom) • 'Putokazi' (srijedom) • 'Iz hrvatske književne baštine' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »Razgovor s povodom« (ponedjeljkom) • »DW Aktualno« - regionalni magazin Radija Deutsche Welle (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena«

- emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:

Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, Vojvodanski tjedan, Kronologija, zabavna glazba • 18,30 'Deutsch - warum nicht?' - tečaj njemačkog jezika Radija Deutsche Welle • 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba • 20,00 'Stazama agrara', narodna glazba • 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana • 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba) • 18,30 'Deutsch - warum nicht?' - tečaj njemačkog jezika Radija Deutsche Welle • 19,30 »Putnici kroz vrijeme« - emisija za djecu Hrvatskoga radija • 20,00 'Ljudi nizine' - talk show Bele Franciskovića • 20,30 Narodna glazba • 20,55 Odjava programa

104, 4 Mhz

KRIŽALJKA

www.kviskoteka.hr

	SVODENJE RAČUNA	TAJLAND	ZEMLJIN SJEVERNI ILI JUŽNI ...	BIVŠI KO- ŠARKAŠ COSTA	DIDIM	LATINSKI JEZIK NAKON HU- MANIZMA	ELEKTRO- NIČKA KOMUNI- KACIJSKA SREDSTVA	PIĆE S VI- TAMINIMA	ORGAN VIDA	"DAMA" U SAHU	GRČKI BOG LJUBAVI		OSAMUTITI
VODE KO- JE CURE KANALI- ZACIJOM												"OPSEG" STANLIO I ...	
BELGIJA		NOG. KLUB IZ ORIOVCA IZAKOV- SIN								CIGANIN			
ETAPNA AUTO- UTRKA					PRAVO USKRATE INDIJSKI PRAJEZIK					"VALOVI" NA STADIONU DRAMA IVE BREŠANA			
ANTE ZA- NINOVIĆ			TEKUĆINA STAJSKOG GNOJIVA NADIMAK DORIS DAY						GINEKOLOG KURJAK RIJEKA U INDIJI				
AFRIČKA DRŽAVA				REŽIRAO "M.A.S.H." ROBERT DVOJIEL- NA SLIKA							"OTOCI" DRAŽ		
GOVOR NA POČETKU PRIREDBE, PROSLOV												"TEMPO" ODLOŽAK KARATA (MNOŽ.)	
"NORTH"		POGREŠNO OTPJEVATI, FALŠIRATI STAROGRČ. OKLOPNIK											
PRIREDILA REDAKCIJA ENIGMATSKOG TJEDNIKA "KVISKOTEKE"	"KANIBAL" ANTHONY NOG. KLUB IZ EIND- HOVENA								ŠARENA PAPIGA GLUMCA MIRANDA				AUTOBUS S TROLEJEM
NAJDULJA RIJEKA ITALIJE			NAŠ KNJI- ŽEVNIK, IVAN NEISTINA										
SLIKA CE- LESTINA MEDOVIĆA													
CINCAR, AROMUN					VINO S KINOVOM TINKTUROM LISIČA								
	NAŠ OTOK EGIPATSKI KRŠĆANI			GLAVNI GRAD PERUA ŠESTI MJESEC					RADIKAL ETANA ZAGORSKI: IČI				
KUTINA			SPAJATI LJEPILOM VRISKA									"EAST" METAK, ZRNO	
OKRUGLO SLOVO		ŽMIKATI SPAS NA BOJIŠNICI									"TO JEST" MJEŠTO BLAŽEN- STVA		
OBRATITI PAŽNJU PRI ČUVA- NJU										OTOK S LOPAROM KATICA IVANIŠEVIĆ			
METALNO DUGME NA NARODNOJ NOŠNJI					GLUMICA SAVINA "SOUTH"				INDIJAN- SKI ČAMAC "REPRIZA"				
OBREDNA VATRA O IVANDANU													

RJEŠENJE KRIŽALJKE:
 otpadne vode, o, b, orlojik, rom, reli, veto, ola, az, osoba, asim, cad, aliman, oi, uvodna riječ, l, n, distonirali, hopkins, ara, po-
 trnski, li, splitski sabor, vlah, kina-vino, iz, lima, eul, kt, lijepti, e, o, cijediti, lj, pripaziti, rab, loka, ija, kanu, ivanjski knjes.